

MASARYKOVA UNIVERZITA

Přírodovědecká fakulta

Geografický ústav

Bc. Hana Jeřábková

**KVALITA ŽIVOTA V RURÁLNÍM PROSTORU – PŘÍKLAD OBCE
DOUBRAVICE NAD SVITAVOU**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Ivan Andráško, PhD.

Brno 2011

Jméno a příjmení autora:	Hana Jeřábková
Název diplomové práce:	Kvalita života v rurálním prostoru – příklad obce Doubravice nad Svitavou
Název v angličtině:	Quality of life in rural space - Doubravice nad Svitavou case study
Studijní obor (směr):	Aplikovaná geografie
Vedoucí diplomové práce:	Mgr. Ivan Andráško, PhD.
Rok obhajoby:	2011

Anotace

Diplomová práce se zabývá problematikou kvality života v rámci venkovského neboli rurálního prostředí. Pro výzkum kvality života byla vybrána obec Doubravice nad Svitavou. Hlavním cílem práce bylo identifikovat klíčové problémy v oblasti kvality života a navrhnout možná řešení rozvoje obce a možnosti celkového zlepšování kvality života. Z prostorového hlediska byla kvalita života studována nejen na úrovni obce jako takové, ale i na nižší hierarchické úrovni jejích částí, resp. vyšší hierarchické úrovni mikroregionu – Svazek obcí Svitava.

Annotation

This graduation thesis deals with the problem of the quality of life within rural environment. For the quality of life research the village Doubravice nad Svitavou was choosen. The main goal of this thesis was to identify the key problems in the quality of life and propose possible solutions of the developement of the village and possibilities of overall improvement of the quality of life. In spatial terms the quality of life was not only studied at the level of village but also at the lower hierarchical level – individual village parts and at the higher level – microregion Svazek obcí Svitava.

Klíčová slova:

kvalita života, rozvoj, venkov, Doubravice nad Svitavou, dotazník, analýza

Key words:

quality of life, developement, countryside, Doubravice nad Svitavou, questionnaire, analysis

MASARYKOVA UNIVERZITA

Přírodovědecká fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Student: Hana Součková
Studijní program: Geografie a kartografie
Studijní obor: Aplikovaná geografie

Ředitel Geografického ústavu Přírodovědecké fakulty MU Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu MU určuje diplomovou práci s tématem:

Kvalita života v rurálním prostoru – příklad obce Doubravice nad Svitavou Quality of life in rural space - Doubravice nad Svitavou case study

Zásady pro vypracování:

Geograficky orientovaný výskum kvality života sa zameriava predovšetkým na územia miest. Z tohoto dôvodu v súčasnosti zaznamenávame len malé množstvo prác, zaoberajúcich sa "rurálnou" kvalitou života. V danom ohľade by sme preto prínos pripravovanej diplomovej práce mohli chápať i v zmysle príspevku k takto zameranému výskumu kvality života (nielen) v Českej republike. Hlavným cieľom diplomovej práce je zhodnotiť súčasnú situáciu týkajúcu sa kvality života vo vybranom území obce Doubravice nad Svitavou, ako aj špecifikácia možností a perspektív jej ďalšieho rozvoja. Primárne vychádzame z hypotézy, že subjektívne vnímanie kvality života je výrazne závislé od úrovne životných podmienok v danom území. Sekundárna hypotéza obsahuje predpoklad, že kvalita života môže byť i na plošne a počtom obyvateľov menšom území priestorovo diferencovaná. V práci budú pravdepodobne využité kvantitatívne i kvalitatívne metódy výskumu. Predpokladanými zdrojmi dát a informácií by mali byť štatistické výkazy, mapové podklady, dokumentácia a interné materiály miestnej samosprávy, dotazníkový prieskum, príp. štandardizované rozhovory a ďalšie. Dôležitým predpokladom vypracovania diplomovej práce bude preto nielen znalosť skúmaného územia, ale i komunikácia s miestnym obyvateľstvom a predstaviteľmi samosprávy obce. Z hľadiska špecifikácie zadania a priestorového vymedzenia sa práca bude prioritne zaoberať územím obce Doubravice nad Svitavou. Vybrané rozvojové a kooperačné aktivity však budú hodnotené i v širšom priestorovom kontexte mikroregiónu Svitava (Svazek obcí Svitava). Výsledná podoba práce by mala mať charakter výstupu potencionálne využiteľného v rámci decíznej sféry (najmä miestnych samospráv).

Predpokladaná, resp. orientačná štruktúra práce zahŕňa:

1. oboznámenie sa s problematikou (nielen) geografického výskumu kvality života a vytvorenie prehľadu relevantných odborných prác a literatúry
2. charakteristiku skúmaného územia v užšom i širšom priestorovom kontexte, vymedzenie možností vnútorného členenia obce Doubravice nad Svitavou
3. identifikáciu a hodnotenie kľúčových aspektov kvality života v obci (tŕažisková kapitola). Predpokladá sa podrobnejšie členenie tejto časti, ktorá by pri využití príslušných výskumných postupov mala zahŕňať zhodnotenie vybraných aspektov kvality života v obci z pohľadu obce ako súčasti príslušného mikroregiónu, z pohľadu obce ako samostatného celku, z pohľadu vnútornej priestorovej štruktúry obce
4. špecifikáciu kľúčových otázok ďalšieho rozvoja kvality života v obci a možností ich riešenia.

Rozsah grafických prací: podle potřeby

Rozsah průvodní zprávy: cca 70-80 stran

Seznam odborné literatury:

Fernandez, R. M., Kulik, J. C. (1981). A Multilevel Model of Life Satisfaction : Effects of Individual Characteristics and Neighbourhood composition. American Sociological Review, 46, 840-850.

Frantál, Bohumil - Vaishar, Antonín. Zvláštnosti kvality života v malých městech. Geographia Slovaca, Bratislava: SAV (Bratislava). Geografický ústav, 2008, 25, s. 175-188.

Andráško, Ivan. Dve dimenzie kvality života v kontexte percepcií obyvateľov miest a vidieckych obcí. In Geografická organizace Česka a Slovenska v současném období. Ostrava: Ústav geoniky Akademie věd ČR, 2005, s. 6-13.

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Ivan Andráško, PhD.

Podpis vedoucího práce:

Datum zadání diplomové práce: září 2009

Datum odevzdání diplomové práce: do 15. května 2011

RNDr. Vladimír Herber, CSc.
pedagogický zástupce ředitele ústavu

Zadání práce převzal(a): *dne*

Prohlašuji tímto, že jsem zadanou diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Ivana Andráška, PhD. a uvedla v seznamu literatury veškerou použitou literaturu a další zdroje.

V Brně dne

vlastnoruční podpis autora

Ráda bych na tomto místě poděkovala především Mgr. Ivanu Andráškovi, PhD. za čas, který mně byl ochoten věnovat a za velmi cenné a užitečné rady, které pomáhaly při zpracování práce.

V druhé řadě musím také poděkovat mojí rodině za vytvořené zázemí a poskytnutou pomoc při shromažďování dotazníkového šetření.

OBSAH

1	ÚVOD.....	9
1.1	Cíl práce	9
1.2	Zhodnocení literatury a dalších zdrojů informací	10
1.3	Metody a postupy zpracování	11
2	PROBLEMATIKA VÝZKUMU KVALITY ŽIVOTA.....	12
2.1	Kvalita života	12
2.1.1	Definice pojmu „kvalita života“	12
2.1.2	Stručný vývoj pohledu na problematiku kvality života	15
2.1.3	Indikátory a ukazatele měření kvality života	16
2.1.4	Kvalita života a geografie	22
2.2	VENKOV	23
2.2.1	Pojem „venkov“, definice pojmu venkov	23
2.2.2	Vymezení venkovského prostředí.....	24
2.2.3	Venkov v národních dokumentech a cíle politiky rozvoje venkova.....	25
2.2.4	Vliv venkovského prostředí na člověka a jeho život v něm a srovnání vlivů urbánního a rurálního prostředí na lidský život.....	26
3	GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA MĚSTYSE DOUBRAVICE NAD SVITAVOU A JEHO BLÍZKÉHO OKOLÍ	29
3.1	Vymezení studované oblasti	29
3.2	Fyzickogeografická charakteristika	31
3.3	Socioekonomická charakteristika území.....	35
4	IDENTIFIKACE A HODNOCENÍ KLÍČOVÝCH ASPEKTŮ SUBJEKTIVNÍ DIMENZE KVALITY ŽIVOTA V OBCI.....	46
4.1	Analýza dotazníkového šetření – vyhodnocení odpovědí obyvatel obce Doubravice nad Svitavou.....	46
4.2	Vyhodnocení strukturovaného rozhovoru se starostou obce	58
5	IDENTIFIKACE A ZHODNOCENÍ KVALITY ŽIVOTA Z POHLEDU VNITŘNÍHO ČLENĚNÍ OBCE A JEJÍHO A V RÁMCI MIKROREGIONU.....	61
5.1	Vymezení vnitřního členění obce.....	62
5.2	Identifikace a zhodnocení kvality života ve vymezených částech obce Doubravice nad Svitavou	63
5.3	Mikroregion Svazek obcí Svitava	68
5.3.1	Základní charakteristika Svazku.....	69

5.4	Kvalita života v rámci Svazku obcí Svitava, srovnání s městysem Doubravice nad Svitavou	70
6	MOŽNOSTI DALŠÍHO ROZVOJE KVALITY ŽIVOTA V OBCI A JEJICH ŘEŠENÍ.....	75
6.1	Vytvoření SWOT analýzy	75
6.2	Jednotlivé oblasti kvality života a jejich možnosti dalšího rozvoje v rámci Doubravice nad Svitavou.....	76
6.2.1	Občanská vybavenost	76
6.2.2	Přírodní podmínky a rozvoj cestovního ruchu.....	78
6.2.3	Technická vybavenost.....	80
7	ZÁVĚR	82

1 ÚVOD

Koncept kvality života se v posledních několika letech stává stále více populárním a tak z pohledu laické i odborné veřejnosti. Zřejmě nejčastěji se setkáváme s touto problematikou v medicíně, ale kvalitu života lze vymezit a zkoumat i z pohledů sociologie, pedagogiky, psychologie a dalších vědních disciplín. (Kula 2006).

Každý jedinec na světě se snaží prožít spokojený život a dosáhnout svých cílů, které vedou k jakémusi osobnímu uspokojení. Samozřejmě cesta k tomuto dosažení není mnohdy nijak jednoduchá a je více či méně ovlivňována působením vnějších podmínek. Posouzení kvality života je tak velice komplikované, neboť lidský život je jedinečný a mnohorozměrný a každý člověk má své individuální pojetí kvality života.

Kvalita života je tak obecně posuzována podle nejrozličnějších indikátorů – podmínek a stavů životního prostředí, stupně vzdělání, ukazatelů zdraví, mezilidských vztahů, sociálního začlenění do společnosti a dalších. Z prostorového hlediska bereme v úvahu především určitý stupeň spokojenosti lidí ve vymezeném území, kde lidé na straně jedné prostor do určité míry přetváří a na straně druhé prostor a životní prostředí působí na člověka. Na základě toho se snažíme vytvořit jakýsi obraz „blahobytu“ v prostředí a navrhnou tak možné změny na zlepšování životních podmínek.

1.1 Cíl práce

Diplomová práce se zabývá problematikou kvality života, a to prioritně v rámci území obce Doubravice nad Svitavou. Výběr tématu a specifikace prostorového rámce jeho zpracování byl ovlivněn přetrvávajícím nedostatkem prací zaměřených na studium rurální kvality života. Práce si proto klade kromě jiného za cíl přispět k takto orientovanému výzkumu (a to nejen v České republice).

Hlavním cílem předkládané diplomové práce je zhodnotit současnou situaci týkající se kvality života v Doubravici nad Svitavou, zjistit zda se úroveň kvality života v rámci území obce prostorově diferencuje a specifikovat klíčové otázky a problémy dalšího rozvoje kvality života v obci spolu s nastíněním možností jejich řešení. Vybrané rozvojové a kooperační aktivity budou hodnocené i v širším prostorovém kontextu – mikroregionu Svitava (Svazek obcí Svitava), kterého je obec Doubravice nad Svitavou součástí.

Předpokládáme, že práce bude mít ve výsledku podobu prakticky využitelného výstupu, o který by potenciálně mohla projevit zájem místní samospráva nebo samotní obyvatelé obce.

1.2 Zhodnocení literatury a dalších zdrojů informací

V diplomové práci vycházíme hned z několika odlišných zdrojů a databází. V prvních kapitolách bylo žádoucí nejprve vymezit a charakterizovat zvolené území. K tomu pomohla především literatura a statistické ročenky týkající se Doubravice nad Svitavou. Spektrum použitých zdrojů bylo poměrně široké a zahrnovalo nejrozličnější brožurky o obci, místní kroniku, měsíční zpravodaje a především územní plány. Využity byly samozřejmě i internetové zdroje. Mezi ně můžeme zařadit webové stránky obce Doubravice nad Svitavou, ale též stránky okolních obcí spadajících do Svazku obcí Svitava nebo stránky Českého statistického úřadu. Důležitým zdrojem informací byl samozřejmě i vlastní terénní výzkum.

Vypracování teoretické, resp. teoreticko-metodologické části předcházelo prostudování odborné literatury týkající se především problematiky kvality života. Jak je uvedeno v následujících kapitolách, kvalita života není pojem pouze geografický, ale spíše multidisciplinární. Relevantní literatura tak může pocházet z oblasti různých vědních disciplín a oborů. K odborníkům, kteří se kvalitou života zabývají a jejichž studie považujeme z hlediska této diplomové práce za klíčové, patří například Michael Pacione (University of Strathclyde, Glasgow), Bryan H. Massam (Kanada), David Felce and Jonathan Perry (Welsh Centre for Learning Disabilities Applied Research Unit, University of Wales), Irina G. Malkina-Pykh a Yuri A. Pykh (Research Center for Interdisciplinary Environmental Cooperation INENCO, Russian Academy of Sciences), Dr. Trevor Hancock (Health Promotion Consultant, Ontario), Irene van Kamp a Gooitske Marsman (Amsterdam), Ruut Veenhoven (New York) a mnoho dalších.

Z hlediska problematiky rozvoje kvality života ve venkovských oblastech můžeme v rámci českých autorů uvést Věru Majerovou, která se zaměřuje na sociologii a sociální strukturu venkova a zemědělství, rurální rozvoj nebo gender studies a Martina Potůčka, který se výzkumně zabýval cílovým chováním diferencovaných sociálních aktérů, procesy kultivace a uplatnění lidského potenciálu, faktory ovlivňujícími zdraví a také zdravotní politikou. V současné době se orientuje na zkoumání procesů formování a realizace veřejné a sociální politiky v České republice a dalších postkomunistických zemích. Za relevantní ovšem můžeme v kontextu tématu předkládané práce považovat studie mnohem většího množství autorů – např. Jiřího Čáslavky (zabývá se výzkumem v oblasti indikátorů životního prostředí a udržitelného rozvoje), Tomáše Háka (věnuje se výzkumu vzájemného ovlivňování ekonomických, finančních a rozvojových politik), Viktora Třebického (zabývá se environmentální politikou a politikou udržitelného rozvoje), nebo Stanislava Kutáčka. Také bychom na tomto místě neměli zapomenout na trojici autorů článku *Quality of life in Czech rural areas* (Kvalita života na českém venkově). Jedná se o autory – Pospěch, Delín a Spěšná. I tento článek je významný především svou dosavadní jedinečností v oblasti

výzkumu rurální kvality života v české literatuře. Další autory, zabývající se problematikou kvality života (a jejich práce) budeme specifikovat v následujících kapitolách.

1.3 Metody a postupy zpracování

Výzkum kvality života v jakémkoliv prostorovém rámci není bez obtíží. Je to dáno zejména značným stupněm komplexnosti, resp. složitosti tohoto fenoménu. Jak poznamenává Andráško (2007), je to právě vysoká komplexita a interdisciplinární povaha kvality života, která předznamenává široké spektrum metod (potencionálně) využitelných při jejím studiu.

Před samotným začátkem psaní diplomové práce bylo potřeba nejprve vyhledat a načíst dostatečné množství odborné literatury na dané téma, ale také o zvoleném území. Kromě zdrojů již zmíněných v předcházející kapitole byla ve značné míře využita analýza map. Pro účely identifikace a hodnocení klíčových aspektů kvality života v obci byla využita metoda dotazníkového výzkumu a metoda tzv. standardizovaného rozhovoru.

Pro potřeby opisu a vysvětlení zjištěných skutečností jsme použili dnes již „klasickou“ metodu vysvětlujícího opisu. Komparativní (srovnávací) metoda byla aplikována zejména v prostorovém kontextu námi vymezených částí obce. Velice důležitý byl již zmiňovaný terénní výzkum. Kartografické metody a techniky nám umožnily vizualizaci a zpřehlednění uváděných informací. Zpracování získaných dat nám umožnili matematicko-statistické metody.

Poté proběhla následná analýza dat a pomocí takto získaných výsledků bylo zhodnoceno, jaká kvalita života v obci je a zda se na základě vymezených částí nějak odlišuje nebo je všude stejná. Stejně tak byl pokus o srovnání obce jako takové a obce jako součást mikroregionu (otázka, zda jsou na tom ostatní obce z pohledu kvality života v mikroregionu lépe, hůře nebo je situace obdobná). Kromě hodnocení a analýzy byl podán i výstup s načrtnutými možnostmi dalšího rozvoje ve studované oblasti.

2 PROBLEMATIKA VÝZKUMU KVALITY ŽIVOTA

2.1 Kvalita života

2.1.1 Definice pojmu „kvalita života“

“Výzkum kvality života dnes zahrnuje mnoho společenských věd, včetně sociologie, psychologie, zeměpisu, ekonomie, historie, medicíny, farmacie, vzdělání, kriminologie, architektury, dopravy, ale i oblast umění, příjmů, zaměstnanosti, komunity a životního prostředí a marketingová oddělení komerčních podniků. Přes všechny tyto činnosti, není shoda o tom, co je kvalita života.” (Bowling and Brazier 1995; in Hancock 2000).

Pojem „kvalita života“ není možné jednoduše vymezit pomocí jedné definice. Termín je to velmi široký a těžko uchopitelný pro svoji multidimenzionalitu a komplexnost. Zřetelně v této oblasti chybí obecně přijímaný model i univerzálně platná definice. Jak už bylo v úvodních kapitolách naznačeno, danou problematikou se zabývá několik osobností nebo skupin a každý z nich má, ať už více či méně, jinou definici a tím pádem uplatňuje i jiné ukazatele (indikátory) a způsoby měření kvality života. Dále uvádíme příklady chápání, resp. obsahové interpretace kvality života:

Szalai (1980) - kvalita života se týká míry dokonalosti nebo uspokojivého charakteru života. Spokojenost se životem je určena na jedné straně objektivními faktory a na straně druhé subjektivními faktory.

WHO-QOL (quality of life) Group (1993) – individuální vnímání své pozice v životě v kontextu kultury a hodnotových systémů, v nichž žijeme a ve vztahu k cílům, očekáváním, standardům a obavám.

Diener and Suh (1997) – spokojenost se životem.

Raphael et al. (1996) – míra, do jaké si člověk užívá důležité možnosti svého života.

Veenhoven (1996) – šťastný život.

Musschenga (1997) – dobrý život je kombinací *potěšení* – pozitivní duševní stav, *spokojenosti* – hodnocení úspěchů v realizaci plánů (nebo osobní pojetí dobrého života) a *dokonalosti* – hodnota osobních aktivit.

Cheung (1997) – „dobrý život“ je kombinací životní spokojenosti (pozitivní/negativní ovlivnění), mezilidských vztahů a porozumění, realizace lidského potenciálu a formální stránky (morální pravidla, náboženské závazky).

Ámartya Sen - dostupnost možností, ze kterých si člověk může vybírat při naplňování svého života.

Andráško (2007) – kvalitativní ohodnocení lidského života, v subjektivní rovině vyjádřeno jako pocit štěstí nebo spokojenosti, které je výsledkem vlivu a vzájemné interakce

externích (environmentálních, ekonomických a sociálních) a interaktivních (psychologických) faktorů na život.

Andráško (2008) – míra, s jakou soubor charakteristik života jednotlivců splňuje jeho individuální požadavky

Uvedený přehled definic samozřejmě není kompletní a jako takový spíše naznačuje možné pohledy na kvalitu života a její chápání. Pojmy, které se často vyskytují v těchto definicích a které obsahově s problematikou kvality života velice silně korelují (nebo mohou být přímo zaměňovány) jsou například blaho (angl. well-being), spokojenost se životem, štěstí, zdraví, životní úroveň, kvalita prostředí, trvalá udržitelnost nebo (urbánní) obyvatelnost. Obecně se jedná o tzv. metakoncepty kvality života (van Kamp et al. 2003).

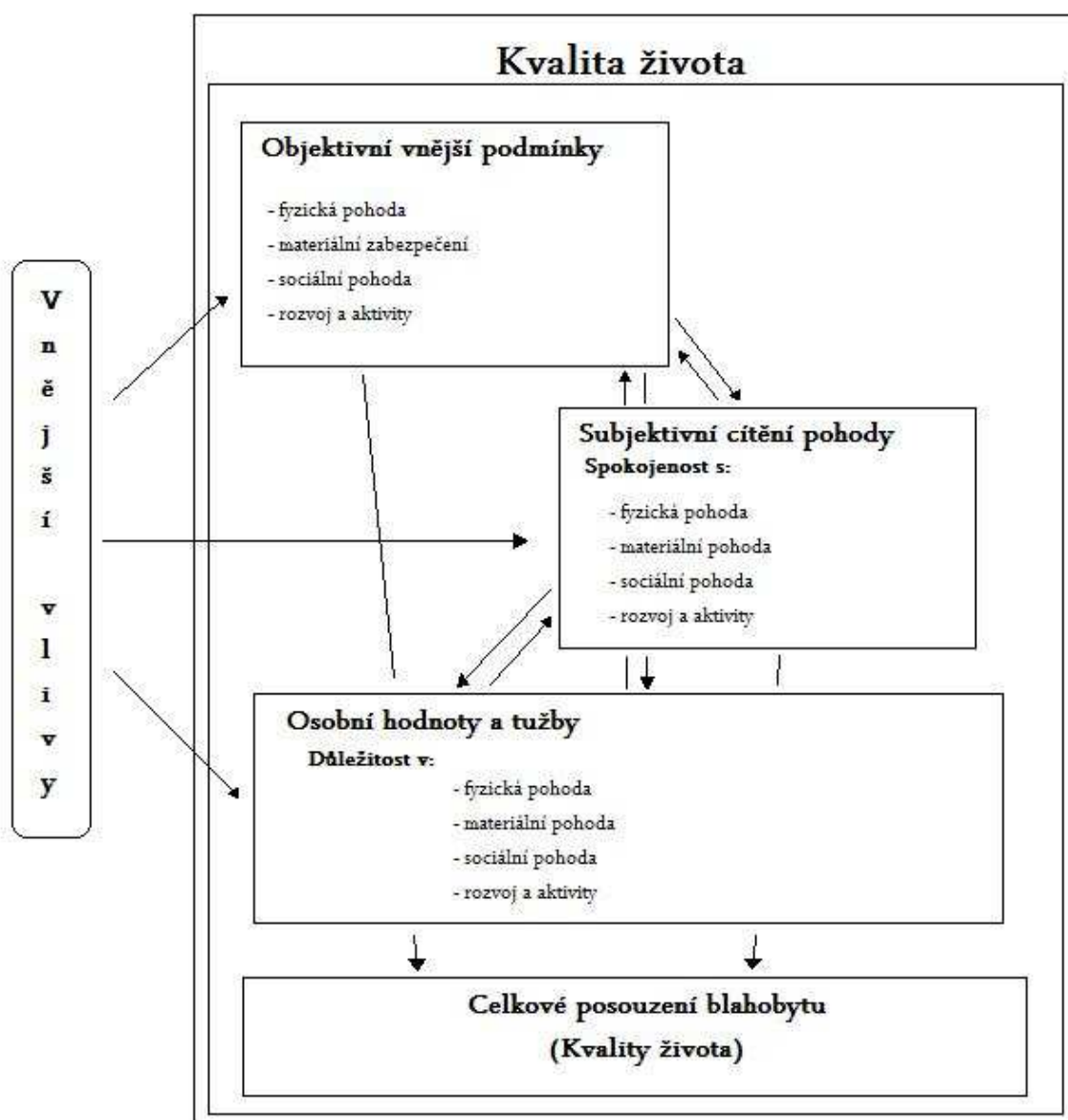
Kvalita života je velice široký fenomén a zaujímá materiální, psychologické, sociální, duchovní a další podmínky pro zdravý a šťastný život člověka. Komplexní pohled na život, který lidé prožívají, postihuje jak vnější podmínky, tak i vnitřní rozměry člověka. Podle Karla Balcara (2005) představuje vnitřní rozměry tělesné zdraví, duchovní smysl a duševní štěstí. U vnějších se jedná o ekologické, společensko-kulturní, výchovně vzdělávací, pracovní, ekonomické a materiálně technické faktory. Při studiu kvality života je nutné brát v úvahu vývoj společnosti, proměny v prostoru i čase, civilizační změny, vliv náboženství a další aspekty s tím související (Payne 2005).

Podle Andráška (2007) můžeme říci, že na obsah pojmu je možné pohlížet z dvou úhlů: kvalita života člověka samotného nebo skupiny lidí a kvalita života vztahující se k určitému prostoru, území, místu. Tyto dva pohledy jsou vzájemně zcela logicky provázány. Kvalita života vztahující se k určitému území je totiž de facto kvalitou života lidí, jejichž život s tímto územím nějakým způsobem souvisí (např. zde bydlí). Do popředí pak vystupuje otázka vztahu, resp. interakce mezi člověkem a jeho prostředím (v daném území). Zjednodušeně řečeno - lidé, žijící na určitém místě jsou jím ovlivněni, ale sami ho také ovlivňují. Kvalita života se tak mění nejen v prostoru, ale i v čase.

I když jsme již částečně demonstrovali „roztržštěnost“ pohledů na kvalitu života (různé definice podmiňují rozdíly v terminologii, teorii, ale i metodice a zároveň jsou jejich odrazem), v určitých ohledech lze mluvit o poměrně širokém konsenzu, tedy názorové shodě. U zkoumané problematiky se tato týká zejména akceptace „duální“ povahy kvality života (Andráško 2007). Ta zahrnuje „objektivní“ a „subjektivní“ pohled na kvalitu života (Cummins 2000). Termín „objektivní“ vyjadřuje v tomto případě ty vlastnosti, které lze jednoznačně a přímo měřit (příjem, vlastnictví hmotných statků, počet návštěv nemocnici za jeden rok a další, výslednými indikátory jsou potom například index ekonomické produkce, míra gramotnosti a jiné, aniž by bylo shromažďováno subjektivní hodnocení). „Subjektivní“ aspekt kvality života je představován názory, postoji, pocity, zkušenostmi člověka samotného; je vyjádřen prostřednictvím pocitů štěstí, spokojenosti s prací, bezpečí

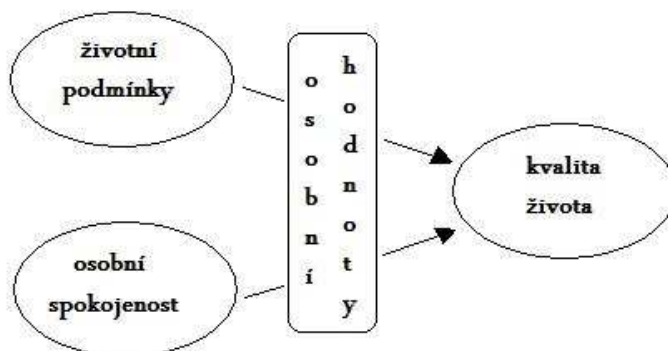
a dalšími. Uvedené dva pohledy bývají poměrně často interpretovány jako tzv. základní dimenze kvality života. Objektivní vlastnosti jsou častější a jsou předmětem zájmu těch, kteří chtějí využívat výsledků výzkumu v praxi. Pouze v případě měření subjektivních vlastností jde o skutečnou práci na kvalitě života. Nejvhodnější použití je tedy kombinace obou z uvedených přístupů (Cummins 2000).

Několik autorů se pokoušelo vytvořit komplexní „model kvality života“. Poměrně přehledně jej vytvořila dvojice David Felce and Jonathan Perry (1995) – obr. 1. Právě i v tomto modelu kvality života se také odráží subjektivní stránky každého jedince za stálého působení vnějších vlivů na jednotlivé složky zkoumaných faktorů. Obdobný model navrhl i Landesman (1986) – obr. 2, kde je kvalita života definována jako kombinace životních podmínek a osobní spokojenosti vážené podle stupnice důležitosti. Další modely kvality života jsou uvedeny v rámci příloh (příloha 1 a 2).

Obr. 1: Model kvality života (David Felce and Jonathan Perry, 1995)

Zdroj: David Felce and Jonathan Perry 1995

Obr. 2: Model kvality života (Landesman 1986)

Zdroj: Landesnam in David Felce and Jonathan Perry 1995

2.1.2 Stručný vývoj pohledu na problematiku kvality života

Zájem o kvalitu života má kořeny v dávné minulosti. Kinney uvádí, že náznak koncepce Quality of life (QOL) se objevuje již v římské a řecké mytologii, kde bývá spojována s osobnostmi Asclepia, Aesculapa aj. Zájem o nové přístupy v oblastech lidského myšlení se objevuje koncem 30. let 20. století u Thorndika, jenž zavádí pojem QOL do psychologie (Kula 2006).

Pojem „kvalita života“ poprvé zmínil Pigou v práci zabývající se ekonomikou a sociálním zabezpečením. Nesetkal se však s ohlasem a běžně používán začal být až po druhé světové válce. Například v americkém slovníku měl tento výraz význam hmotného statku jako je auto, dům, peníze na cestování. Ještě před válkou by se dalo říci, že byla v oblasti kvality života věnována pozornost zejména na odstraňování problémů a útrap nemocných a chudých. Později byl termín (po obsahové stránce) „rozšířen“ a v roce 1960 byl zahrnut ve zprávě Komise prezidenta Eisenhowera, která pojednávala mimo jiné o hospodářském růstu, zdraví a dobrých životních podmínkách (Vaďurová, Mühlpachr, 2005).

V 70. letech vyšlo množství publikací, které se zabývaly definováním pojmu kvalita života (angl. quality of life, QOL). Hlavním problémem bylo stanovení indikátorů skutečné QOL. (Vaďurová, Mühlpachr, 2005). Pojem kvalita života se v západní teorii užívá v souvislosti s určitými důsledky celkového vývoje, orientovaného na racionalismus vědy a techniky. Do společenských věd a ekonomie jej znovu uvedl K. Galbraith (Kula 2006).

První faktory ovlivňující kvalitu života vymezil W. Forrester (Kula 2006):

- zabezpečení potravinami
- finance, zabezpečující životní standard
- stav znečištění životního prostředí

- hodnota růstu počtu obyvatel

Toto vymezení upřesnila a rozšířila OSN v roce 1961, kdy přijala 12 faktorů a označila je jako „podmínky života“: stav ochrany zdraví, životní prostředky, vzdělání, pracovní podmínky, stav zaměstnanosti, uspokojování potřeb a zásoby, doprava a komunikace, byty a jejich výstavba, odpočinek a zábava, oblékání, sociální jistoty, osobní svoboda.

V roce 1974 Evropská komise OSN systematizovala sociální indikátory do osmi skupin - zdraví, kvalita pracovního prostředí, nákup zboží a služeb, možnosti trávení volného času, pocit sociální jistoty, možnosti rozvoje osobnosti, fyzikální kvalita životního prostředí, možnost účasti na společenském životě (Kula 2006).

Konceptem kvality života se v současné době nejvíce zabývají v obecné rovině hned tři vědní disciplíny – ekonomická, medicínská a společenské vědy (můžeme sem zařadit i oblast sociologie, environmentalistiku, politologii i techniku) a každá nahlíží z relativně jiného pohledu především na vlastní koncept kvality života a také na způsob jejího měření a posuzování (Dvořák 2006).

2.1.3 Indikátory a ukazatele měření kvality života

Způsoby zkoumání kvality života a jednotlivé související přístupy jsou velice rozmanité. K hlavním a nejužívanějším patří studium souhrnu dílčích komponent objektivně existujícího, tj. skutečného stavu a *subjektivní dimenze* – spokojenosti s daným stavem. Druhým krajním způsobem je holistické zkoumání celku s vlastní strukturou a významem. Kvalita života je zkoumána ve smyslu celostního pojmu, ale také bývá pojem fragmentován s ohledem na empirickou pozorovatelnost a měřitelnost (Svobodová 2006).

V celosvětovém měřítku se setkáváme s místy (státy), kde se kvalita života zlepšuje, avšak na druhé straně je stále hodně míst, kde je kvalita života dlouhodobě špatná nebo se ještě zhoršuje¹. V průběhu času dochází k celospolečenským změnám (zde můžeme uvést například nerovnoměrný rozvoj, plýtvání zdroji, stále se prohlubující rozdíly mezi bohatými a chudými → nerovnoměrnost) a změnám v žebříčku hodnot (ve vyspělých státech je zaznamenána zvýšené zaměření na hodnoty materiální na úkor hodnot emocionálních (Svobodová 2006)). To vše se potom odráží v kvalitě života.

¹ Mezinárodní organizace práce uvádí varovná fakta dotýkající se kvality života lidí na celé planetě: tři miliardy lidí žijí s denním příjmem nižším než dva dolary, 1,3 miliardy lidí nemá dostatečný přístup k čisté vodě, ročně umírá jedenáct miliónů dětí mladších pěti let – většinou v důsledku jinak preventivně odstranitelných a léčitelných příčin, každé šesté dítě na světě pracuje, třetina světové pracovní síly je bez práce (je jen částečně zaměstnaná nebo se řadí mezi pracující chudinu), z toho šedesát procent představují ženy atd.

Mezinárodně uznávaným (kvazi) komplexním ukazatelem kvality života je Index lidského rozvoje (Human Development Index, dále HDI), který zpracovává Organizace spojených národů (OSN). Snaží se postihovat skutečnou kvalitu lidského života a nepodřizovat vše pouze hospodářskému růstu. Zahrnuje bohatství, zdraví a vzdělanost. Index vymyslel v roce 1990 pákistánský ekonom Mahbub al Hak a od roku 1993 jej OSN používá ve své každoroční zprávě. Index lidského rozvoje je kompilován z HDP na osobu, úrovně dosaženého vzdělání a očekávané délky života.² Česká republika je řazena mezi vyspělé země s vysokou úrovní lidského rozvoje. Sice ještě nedosahujeme kvality života, jaká je například v Německu a Rakousku, ale jsme před Maďarskem, Polskem i Slovenskem. Vzhledem k systematickému mezinárodnímu srovnávání hraje tento index důležitou roli v diskusi o mimoekonomických rozměrech kvality života. Složky HDI, mapa světa s rozložením HDI podle kategorií, profil indikátorů HDI za ČR a jeho vývoj je součástí příloh této práce (příl. 3).

Zajímavým a novým indikátorem, který se pokouší měřit kvalitu života také v celosvětovém měřítku, ovšem prioritně ve vztahu k životnímu prostředí, je Index šťastné planety (Happy Planet Index - HPI). Jedná se o první index, který kombinuje kvalitu lidského života a environmentální efektivitu. Neodhaluje "nejšťastnější zemi", ale státy umístěné na špičce seznamu jsou státy, které pro zajištění spokojeného života svých obyvatel nejméně poškozují přírodu. Index ukazuje, že vysoká spotřeba přírodních zdrojů neznamena automaticky štěstí obyvatel a naopak.

Samozřejmě výzkum může být prováděn až po úroveň nejmenších jednotek (z prostorového hlediska například vesnice, které jsou pro tuto práci stěžejní). Za posledních 30 let bylo provedeno mnoho pokusů o měření kvality života v mnoha částech světa a v různých velkých měřících. Různé indexy kvality života byly navrženy nejvíce na podnět ze stran institutů veřejné politiky, státními podniky nebo zpravodajskými médii.

Mezi zahraniční autory, kteří se zabývali kvalitou života a snažili se vytvořit indikátory jeho měření, patří například Trevor Hancock³. Ten ve své práci uvádí hlavní způsoby, jak měřit čtyři dimenze kvality života (tab. 1):

- vnímání individuální kvality života (spokojenost se životem, štěstí, pohoda)
- vnímání kvality života obce
- objektivní posouzení osobní kvality života

² Od roku 2010 zahrnuje následující faktory: délka života a úroveň zdravotní péče - předpokládané vůči dalšímu potenciálnímu rozvoji, přístup k vzdělání - střední a předpokládaná délka edukace a životní standart a Hrubý národní produkt (HNP) na 1 obyvatele v paritě kupní síly (v dolarech).

³ Dr. Trevor Hancock je doktorem a poradcem v oblasti zdraví. Pracoval pro místní (obecní), krajské úřady, národní vlády a postupem času i pro Světovou zdravotnickou organizaci. Jeho hlavní oblasti zájmu jsou podpora zdraví, zdravých měst / obcí, zdravá veřejná politika, ochrana životního prostředí, uzemní plánování a „zdravotní futurismu“. V současné době je veřejný zdravotním poradcem na ministerstvu zdravotnictví v Britské Kolumbii.

- objektivní posouzení stavu v obci

Tab. 1: Možné kategorie ukazatelů (indikátorů) kvality života (Hancock 2000)

Vnímání individuální kvality života
štěstí
spokojenost se životem
zdraví
Objektivní posouzení kvality života
funkční posouzení/fyzické hodnocení
stupeň gramotnosti/vzdělání
Vnímání kvality života obce
kvalita/bezpečnost/zdravost obce
účast ve společenském životě
vliv na společenský život
Stav v obci
ekonomické indikátory
sociální indikátory
indikátory životního prostředí
výkon vlády, účast na volbách
celkový zdravotní stav obyvatelstva/rozvoj lidských zdrojů

Zdroj: Hancock 2000

Ke každému ukazateli přidal zdroj, ze kterého je ve zkoumané oblasti možné čerpat, aby byly zjištěny všechny potřebné údaje. Hancock ve svém článku také zdůrazňuje, že indikátor jako samotný nestačí, důležitý je *proces* vývoje a užívání ukazatelů (Hancock 2000).

Mezi české autory, kteří se zabývali ukazateli a měřením kvality života, bychom mohli uvést Jiřího Čáslavka, Tomáše Háka, Viktora Třebického a Stanislava Kutáčka. Tato čtveřice autorů zpracovala studii Indikátory blahobytu, kde uvádí seznam nejčastěji se vyskytujících indikátorů, které ilustrující klíčové oblasti v měření kvality života na mezinárodní, národní i lokální úrovni – indikátory jsou zobrazeny v tab. 2.

Tab. 2: Nejčastější indikátory v oblasti měření kvality života (Čáslavka, Hák, Třebický, Kutáček 2010)

Oblast měření kvality života	Podoblast měření kvality života	Příklady využívaných indikátorů nebo indikátorových sad
Zdraví	úmrtnost	očekávaná délka života
	nemocnost	informace o specifických nemocech
	kombinovaná měření úmrtnosti a nemocnosti	roky života s různou mírou zdravotního omezení a roky života ztracených předčasnou mortalitou
Vzdělání	finanční a lidské zdroje investované do vzdělání	náklady na žáka
	přístup ke vzdělání	počet zapsaných jedinců v různých stupních vzdělání
	kvalita vzdělání	možnost uplatnění absolventů škol na trhu práce
Osobní aktivity	zaměstnání	rovné příležitosti v zaměstnání
	dojíždění	dostupnost dopravy a její cena
	neplacené práce v domácnosti	distribuce práce v domácnosti mezi jejími členy
	volný čas	rozdíl v množství volného času v rámci komunity, podle vzdělání a podobně
	bydlení	počet osob bez domova
Osobní vliv na politiku a vládnutí	prosazování názorů občanů	míra nezávislosti médií
	legislativní záruky	lidská práva a podobně
	zajištění spravedlivé aplikace práv občanů	existence nezávislého soudnictví
Sociální vazby	altruistické chování	míra ochoty vykonávat dobrovolnou práci
	vazby v pracovním prostředí	míra zapojení na pracovišti
	vazby v každodenním soukromém životě	míra podpory přátel
Environmentální podmínky	environmentální podmínky a lidské zdraví	monitoring a měření koncentrací průmyslových chemických látek, které mají vliv na zdraví člověka
	přístup k službám prostředí	přístup k informacím o životním prostředí
	dobré a špatné životní podmínky vázané na životní prostředí	míra hluku
	klimatické výkyvy a přírodní katastrofy	míra sezónního nedostatku vody
Absence jistot/ nejistoty	osobní nejistota	míra kriminality
	ekonomické nejistoty způsobené nezaměstnaností, nemocí, spojené se stářím	míra přistoupení na krácení platu nebo navyšování počtu odpracovaných hodin z důvodu zachování zaměstnání

Zdroj: Čáslavka, Hák, Třebický, Kutáček 2010

Ve své publikaci dále uvádí, že blahobyt je v kontextu měření kvality života termín používaný pro vyjádření cílového stavu udržitelného rozvoje. Důležitá je však vzájemná vazba mezi základními složkami lidského blahobytu a celým ekosystémem (takzvanými ekosystémovými službami). Na jedné straně změny v ekosystémech mají za následek změny v lidském blahobytu a na straně druhé lidská činnost ovlivňuje ekosystém. V dnešní době působí tato vazba bohužel spíše negativně.

Poměrně často bývá (např. ze strany politiků) používán jako ukazatel kvality života i hrubý domácí produkt (HDP). Dalo by se jistě namítnout, že HDP prostě měří celkovou produkci zboží a služeb a chybou je odvozovat z tohoto ukazatele blaho národa. Chyba však nespočívá v samotném ukazateli, ale spíše ve významu, který mu přisuzujeme. Pro měření ekonomického a společenského pokroku je používána špatná metodologie. Pod vedením indikátoru, který společenské blaho neměří, se zaměřujeme na cíle, jejichž dosažení nevede ke zlepšení kvality života. Jinými slovy, výběr toho, co a jak měříme a vyhodnocujeme, zásadně ovlivňuje naše jednání. Trvale udržitelný rozvoj tedy nebude možný bez nového pohledu na měření úspěšnosti společenského rozvoje a hospodářského růstu. Do hospodářského růstu je nepochybně třeba zahrnout celé naše hospodářství. Nikoliv, jak tomu je většinou nyní, výhradně tu jeho část, která vytváří zisk na úkor jiných částí našeho domova. Na nedostatky HDP jako ukazatele kvality života upozornili ve své studii např. Žudel et al. (2007). Kromě již zmíněného indexu lidského rozvoje byl v polovině sedmdesátých let vytvořen ukazatel ekonomického blahobytu. Reagoval na nedostatky ukazatele HDP a snažil se tak opravit jeho nejzávažnější nedostatky. Později světová banka sestavila index zahrnující sociální a ekologické ukazatele, OECD spustila mezinárodní projekt měření pokroku společností, řada organizací měří například takzvanou ekologickou stopu⁴ (Čáslavka 2010).

Ukazatelů a nejrůznějších indexů je mnohem více, než je zde uvedeno. Některé jsou si více podobné, jiné se výrazněji liší. Každý, kdo se problémem kvality života zabýval nebo zabývá, si určuje svoje vlastní ukazatele, podle kterých výzkum povede a jakou cestou se k výsledkům dopracuje. Jak již bylo zmíněno, neexistuje žádný seznam, podle kterého by se kvality života měřila. Uvedené příklady jsou tedy spíše jen orientační.

⁴ Ekologická stopa definované populace stanovuje celkovou plochu biologicky produktivní země a vodní plochy nutné k zajištění a obnově zdrojů a asimilaci odpadů produkovaných danou populací, při používání běžných technologií a při současném stavu poznání.

2.1.4 Kvalita života a geografie

Geografie může hrát v rámci výzkumu kvality života nepochybně velice důležitou roli. Například Frazier's (1982) tvrdí, že většina problémů spojených s lidským životem má geografický rozměr. Mnoho dalších autorů (Helburn 1982, Murdie et al. 1992, Dissart and Deller 2000, Massam 2002) přímo odkazuje na existenci jistých "geografických rozměrů kvality života". Tento názor je přímo spojen s potřebou zahrnout hledisko prostorovosti do rámce kvality života. Kvalita života se nemění jen „od člověka ke člověku“, ale v závislosti od toho i „od místa k místu“ (Andráško 2009). Životní prostory jednotlivců se tak mohou značně lišit. Je zde mnoho možností, jak definovat plochu, kde se setkávají a koncentrují každodenní lidské aktivity. Studium kvality života lidí žijících ve specifickém prostředí (oblasti – město, sousedství a podobně), jsou typickým příkladem takto orientovaného výzkumu. Na základě geografických schopností je potom možné analyzovat územní aspekty, variace a procesy a následně dojít k syntéze získaných poznatků. Význam geografie a geografů tak spočívá v jejich schopnosti posoudit prostorovou diferenciaci vybraných území z hlediska kvality života (Andráško 2007).

Z opačného úhlu pohledu můžeme vzít také v úvahu roli kvality života v rámci geografie (Andráško 2009). Jak Johnston (1997) uvádí, už v 60. a 70. letech některé studie poukázaly na potřebu začlenění výzkumu kvality života do oblasti geografie. Některé z těchto prací začali pracovat s pojmem „životní úroveň“ (například Thompson 1962 nebo Lewis 1968). Velice významný byl výzkum sociálních podmínek – především v městských oblastech a na to později navazoval sběr dalších ukazatelů (finanční, ekonomické) a následné výpočty indexů popisující lidský blahobyt. Nejvýraznější odpověď měl však na otázku, jakou roli může hrát kvalita života v geografii, M. Pacione. Podle jeho zobrazení struktury a rozložení kvality života tvoří tato klíčovou oblast výzkumu v geografii (Pacione 1986). Svoji myšlenku později doplnil názorem, že ústředním bodem výzkumu kvality života je studie vztahu mezi lidmi a jejich prostředím (Andráško 2007).

V kontextu této práce je na kvalitu života logicky nahlíženo z prostorového hlediska. Jde o snahu zhodnotit kvalitu života v rurální prostoru pomocí dotazníkového šetření – tedy z pohledu samotných obyvatel a starosty. V rámci většího celku (mikroregionu) je kvalita života zhodnocena na základě indikátorů, podle kterých je možno míru spokojenosti se životem v oblasti také určit. Role geografie je v tomto případě určitě velmi důležitá. Celkový výzkum kvality života v obci a návrhy na zlepšování kvality života může následně využít samospráva a dále s tím nakládat. Starosta obce může

načerpát informace z odpovědí obyvatel a snažit se dále pracovat na zlepšování nedostatků, které lidé v obci vidí.

2.2 VENKOV

2.2.1 Pojem „venkov“, definice pojmu venkov

Problematika venkova vchází do popředí zájmu od chvíle, kdy došlo k prudkému nárůstu měst v důsledku průmyslového rozvoje. Vytváří se tak rozdíl mezi venkovem a městem následkem industrializace a následnou urbanizací. I když je níže uvedeno několik charakteristik a ukazatelů venkova, neexistuje jasná hranice mezi tím, co je ještě město a co už venkov. Charakter venkova je rozdílný i na úrovních jednotlivých regionů.

V současnosti nelze určit jednoznačnou definici. Existuje několik zdrojů, které se oblastí venkova zabývají, avšak každá má více nebo méně odlišnou interpretaci tohoto pojmu. Slovo venkov často vystupuje v běžné mluvě jako synonymum slova vesnice. K těmto dvěma pojmům by se dal přiřadit ještě třetí, který také často s těmito dvěma splývá, a tím je obec.

V některých zemích slovo venkov zdůrazňuje spíše krajinu – rovinný prostor vhodný k zemědělství, z jiné definice se dozvíme, že venkov je území bez pevných hranic, území proměnlivé v čase i prostoru (Cuhrová 2003 in Košťál 2007). Uznávanou definicí je vymezení podle OECD. Definice rozlišuje lokální (místní) a regionální úroveň. Na lokální úrovni se za venkovskou považuje ta obec, která má hustotu zalidnění nižší než je 150 obyvatel na 1 km². Na úrovni regionální pak definice vymezuje regiony:

- převážně venkovské (kde více než 50% obyvatel regionu žije ve venkovských obcích)
- významně venkovské (kde ve venkovských obcích žije 15-50% obyvatel regionu)
- výrazně městské (kde ve venkovských obcích žije méně než 15% obyvatel regionu)

Příklady definic venkova z vybraných zdrojů:

„Venkovský prostor, jímž rozumíme venkovské osídlení a volnou krajinu. Plošně je venkovský prostor obvykle vymezován jako souhrn zemědělské půdy, lesů, vodních ploch, intravilánů, venkovských sídel, polních cest a místních komunikací. Takto pojatý venkovský prostor zahrnuje v evropských státech zpravidla 70 - 90 % jejich území.“ (Slepička 1981)

„Venkov jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla. Pojem venkov tedy integruje jak nezastavěné území, tak i zastavěné území malých sídel – vesnic. Pro venkov jsou charakteristické menší intenzity sociálně ekonomických kontaktů, menší

hustota vazeb mezi jednotlivými subjekty, které se ve venkovském prostoru pohybují. Venkov je kontinuálně vymezený prostor.“ (Perlín 2008)

„Venkov jako obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustou obyvatelstva, ale i jiným způsobem života, většinou spojeným s přírodou, ale také jinou sociální strukturou ve srovnání s městem. Z hlediska sociologie je venkov charakterizován především specifickým typem komunity s těmito znaky: vyšší míra vzájemné sociální závislosti, menší variabilita profesních možností, menší sociální diferenciaci, silnější vazba na tradice a silnější determinace přírodním prostředím.“ (Velký sociologický slovník, Petrusek a kol. 1996)

Z legislativního pohledu - Podle Čl. 99 zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky „Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících“ (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích).

2.2.2 Vymezení venkovského prostředí

Pro vymezení venkova se často používají ukazatele hustoty zalidnění. Pro potřeby vymezení venkovského prostoru ve státech EU se zpravidla používá vymezení venkova jako území s hustotou obyvatelstva do 100 obyvatel/km².

Kritéria, podle kterých je možno vymežit venkovská sídla:

- a) urbanistické – venkovské sídlo je vymezeno jako sídlo s typickou urbanistickou strukturou nízkopodlažní zástavby s vysokým podílem rodinných domů s málo vyvinutou uliční sítí s dominantním prostorem návsi jako společenského a kulturního centra sídla a vysokým podílem zeleně v sídle.
- b) architektonické - venkovské sídlo je vymezeno jako sídla s dominancí nízkopodlažní zástavby v individuálních rodinných domech, které nemají vybudován parter (přízemí) určený k obchodní činnosti nebo ke službám. Venkovský dům je doplněn rozsáhlejším hospodářským zázemím, které sloužilo původně pro zemědělskou prvovýrobu (chlévy stáje) v současnosti slouží k zabezpečení provozu domu. Pro tradiční venkovský dům je typické vymezení dvora a zahrady s výrazně oddělenými funkcemi.
- c) sociální – venkovské sídlo je takové sídlo, kde existují mnohem užší sociální kontakty mezi jednotlivými obyvateli sídla, kde existuje dlouhodobá neformální sociální kontrola a participace.

d) ekonomické – venkovské sídlo je takové sídlo, kde dominantní nebo rozhodující činností je zemědělství a primární výroba potravin a kde významný podíl ekonomicky aktivních osob vyjíždí do zaměstnání mimo toto sídlo.

e) historické – sídlo, které v minulosti získalo městské práva je městem, ostatní sídla jsou vesnicemi. (Městem by tedy byly i sídla jako Rabštejn nad Střelou s 26 obyvateli, který v současnosti nemá ani statut obce).

f) administrativní – městy jsou ty obce, které stát jako města definuje a která mají právo používat městská práva a městský znak. Toto označení nově propůjčuje městům předseda Poslanecké sněmovny a nemá žádný administrativní nebo jiný význam. Jeho jediný význam je prestižní.

g) statistické – venkovské sídlo je takové sídlo, které má méně než konvenčně stanovený počet obyvatel⁵ (Perlín 2008).

Pro hodnocení venkova a venkovského sídla je dále důležité jednoznačně oddělit dva často používané pojmy. Jedná se o pojem obec, který je vymezen pro administrativní vymezení základní jednotky veřejné správy, na které je voleno zastupitelstvo a starosta a která spravuje v samostatné působnosti svoje správní území. Obec se často skládá z více územně oddělených sídel.

Sídlo je prostorově oddělená jednotka, kterou tvoří skupina domů, a která je oddělena od dalších sídel volným nezastavěným prostorem. Sídlo má nebo alespoň v minulosti mělo obytnou funkci, nebo má rekreační funkci (Perlín 2008).

2.2.3 Venkov v národních dokumentech a cíle politiky rozvoje venkova

Rozvoj venkova v České republice je zakotven ve strategickém dokumentu Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013 a realizuje se prostřednictvím programového dokumentu Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013 (dále jen PRV). Cílem PRV je rozvoj venkovského prostoru formou trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření, zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a potravinářství. Program má také podporovat rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti a posílit sounáležitost obyvatel na venkově.

⁵ Tento ukazatel slouží při hodnocení velkého počtu sídel - pro vymezení venkovských sídel se v ČR se běžně užívá hranice 2000 obyvatel v sídle resp. v obci jako hranice pro nepochybně venkovské sídlo (obec). Přitom jsme si vědomi, že nepochybně existují sídla, která mají jednoznačně venkovský charakter a mají více než 2000 obyvatel a současně i existují malá města, která mají nyní i méně než 2000 obyvatel, ale jejich urbanistická struktura, architektonická kvalita jednotlivých domů nebo třeba struktura ekonomických činností je spíše městská než venkovská.

Obecným cílem politiky rozvoje venkova EU by mělo zejména být:

- zamezení vysídlování venkovských oblastí
- boj proti chudobě
- podpora zaměstnanosti a rovných příležitostí
- zlepšení životních a pracovních podmínek venkovské populace
- ochrana životního prostředí a zvýšení blahobytu.

Snaha o zachování a zlepšení venkovského prostředí musí být doplněna ostatními strukturálními politikami, jako je politika ochrany životního prostředí, infrastruktura a vzdělávací politika.

Mezi dokumenty na regionální úrovni patří Regionální operační programy (ROP), ve kterém se některé z os venkova také do jisté míry dotýkají. Zájmem zlepšovat a vytvářet nové cesty pro rozvoj na venkově, který je naplňován stanovenými prioritami, se jistě odráží v celkové kvalitě života na venkově, která je zde zkoumána. Pokud se mění podmínky v rurálním prostoru (například změny životního prostředí, dopravní dostupnost, přibývání pracovních příležitostí, rozvoj místní infrastruktury a další) dochází nejen ke změně názorů lidí na tento prostor, ale především ke změně kvality života v tomto prostoru.

2.2.4 Vliv venkovského prostředí na člověka a jeho život v něm a srovnání vlivů urbánního a rurálního prostředí na lidský život

Na venkově bychom mohli vymezit dvě, resp. tři skupiny lidí. Lidé, kteří tu bydlí celý rok - starousedlíci nebo lidé, kteří se přistěhovali a lidé, kteří do vesnice přijíždí nepravidelně několikrát do roka - chataři (ti v některých vesnicích zaujímají poměrně vysoký podíl místního obyvatelstva). Každý z nás je ať už více či méně ovlivněn prostředím, ve kterém žije, resp. podmínkami, které mu toto prostředí poskytuje. V tomto prostředí má tak vytvořené vztahy nejen k okolnímu prostředí, ale i k lidem v jeho okolí.

Je jasné, že vliv prostředí na člověka se vyvíjí a mění s tím, jak se mění samotné prostředí. Dříve byl život na vesnicích mnohdy velice odlišný, než je dnes. Před půl stoletím „tradičně“ v české vesnici většina lidí pracovala v místním zemědělském družstvu a trávila tak přímo na vesnici (nebo v její blízkosti) většinu času. Naopak když vezmeme některou z dnešních obcí, v zemědělství přibližně pracuje minimální počet lidí a vesnice tak často slouží spíše jako „noclehárna“. Tento příklad je samozřejmě velice zjednodušený,

neboť i život na jednotlivých vesnicích se může výrazně odlišovat. Zmínit v tomto ohledu můžeme kupříkladu tzv. střediskovou soustavu osídlení⁶, prosazovanou v 70. a 80. letech 20. století, jejíž základní principy měli zejména na malé obce likvidační dopad. V současnosti sehraává v daném ohledu často významnou roli např. proces suburbanizace.

Problematika vlivu urbánního prostředí na člověka nepředstavuje nijak novou tematiku. Způsob, jaký se jedinec přizpůsobuje městskému prostředí, se například věnoval už v roce 1905 Simmel (Massam 2002). Většina autorů, kteří se touto problematikou zabývali, dospěli k názoru, že vliv urbánního prostředí na člověka je spíše negativní. Například L. Wirth vyjádřil názor, že se vliv městského způsobu života odráží v lidských pocitech „anonymity v davu“ či „schizoidním charakteru urbánní osobnosti“ (negativně ovlivňuje určité oblasti kvality života, které jsou však zároveň klíčové – mezilidské vztahy, kvality bydlení, vztahy mezi přáteli; Wirth 1938) Andráško 2007.

V pozdějším období poukazuje na tuto problematiku také například Helburn (1982). Ten k této tematické zaujímá výslovně pesimistický postoj. Dospívá totiž k závěru, že jsou současná města spíše „krajinou strachu“ než „krajinou důvěry“. Podobně se i Rodgers (1980) připojuje k názoru, že město představuje relativně nežádoucí prostor pro život. Za zdroje nespokojenosti obyvatel měst označuje vyšší nároky ve vztahu k materiálním věcem jako důsledek zpravidla vyšší životní úrovně a podvědomé očekávání určité kompenzace ztráty, kterou mohou obyvatelé města pociťovat na některých aspektech jejich života (tím je například hluk, poměrně velké znečištění, kriminalita). O srovnání života ve městě a na vesnici se pokusili Fernandez a Kulik (1981). Také dospěli k názoru, že obyvatelé městských oblastí jsou se svým životem méně spokojeni, než obyvatelé žijící na vesnicích.

Ze statistiky vyplývá, že k 31. 12. 2008 žilo v Jihomoravském kraji 1 147 146 obyvatel, z tohoto počtu žilo 44,2 % obyvatel v obcích zařazených do venkovského prostoru a 55,8% v obcích městského prostoru. Podle rozložení obyvatel do základních věkových skupin je možno v obecnosti konstatovat, že v obcích venkovského prostoru byl zjištěn vyšší podíl obyvatel ve věku do 14 let, podíl obyvatel ve věku 15 až 64 let byl relativně vyrovnaný a podíl obyvatel nejvyšší věkové skupiny byl nižší ve venkovském prostoru než ve městském. Průměrný věk obyvatel v obcích venkovského prostoru byl o 1,4 roku nižší.

⁶ Středisková sídelní soustava byla zavedena do praxe Usnesením vlády ČSR č. 283 z roku 1971. Cílem střediskové soustavy osídlení bylo přímo regulovat rozvoj, resp. stagnaci jednotlivých sídel. Sídla byla rozlišena do čtyř kategorií: Investice byly soustředěny do střediskových obcí obvodního a místního významu, ostatní sídla byla rozdělena na nestředisková sídla trvalého významu a nestředisková ostatní. Právě sídla spadající do poslední kategorie byla de facto odsouzená k zániku, neboť postupné rušení aktivit jako jsou školy, obchody, zdravotní střediska přiměla mladší část populace k odchodu. K depopulaci paradoxně docházelo i v sídlech ležících v metropolitních územích. Došlo tak k vytvoření "vnitřních periferií" zvláště kolem hranic krajů, čímž se rozšířil prostor pro nabídku objektů k rekreačnímu využití (Mištera, L. a kol. 1985, Současné problémy osídlení ČSR- Státní ústav pro územní plánování).

Hodnoty zjištěné podle krajského vymezení venkovského prostoru se téměř nelišily od hodnot zjištěných podle republikové varianty.

3 GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA MĚSTYSE DOUBRAVICE NAD SVITAVOU A JEHO BLÍZKÉHO OKOLÍ

3.1 Vymezení studované oblasti

Území, kterému se věnuje celá diplomová práce, se nachází v severní části Jihomoravského kraje, konkrétněji mezi městy Blansko a Boskovice na okrese Blansko. Jak už je v názvu práce prozrazeno, oblastí, kde je kvalita života zkoumána, je městys Doubravice nad Svitavou, který se skládá ze dvou katastrálních území o velikosti 1072 ha - východní katastr Doubravice a západní katastr Klemov, části oddělení vodním tokem Svitavy. V druhé části práce je pozornost věnována také blízkému okolí obce. Jedná se o vesnice spadající do Svazku obcí Svitava – Skalici nad Svitavou, Jabloňany, Kuničky, Obora, Svitávka, Chrudichromy, Újezd u Boskovic a Lhota Rapotina.

Obr.
3.:

Letecký snímek Doubravice nad Svitavou (pohled na severozápad, v zadní části snímku je vidět část Klemov, dále potom obec Obora a nalevo od obce Malý Chlum)

Zdroj:<http://doubravice.svazeksvitava.cz>

3.2 Fyzickogeografická charakteristika

- Geomorfologie a geologie

Obec Doubravice nad Svitavou leží v členité krajině (obr. 5) s průměrnou nadmořskou výškou 310 m. n. m. Nejnižší bod je u řeky Svitavy (294 m. n. m.) a nejvyšší v okolí zříceniny hradu, severovýchodním směrem od obce (560 m. n. m.). Reliéf celého Brněnského bioregionu, na jejímž okraji území leží, je tvořen soustavou granodioritových hřbetů a prolomů se sprašemi. Průlomy jsou tvořeny údolími řek. Z hlediska geologické a geomorfologické charakteristiky se zkoumané území rozkládá v Českém masivu na táhlém svahu Dražanské vrchoviny, která se dostává do styku s okrajem Boskovické brázdy.

Geologické podloží Doubravice nad Svitavou a jeho blízkého okolí tvoří hlubinné magmatické horniny - granitoidy (speciálně bioticko amfibolitické typ, který se těží v lomu vzdáleném asi 1 km od obce). Granodiority jsou překryty sprašovými sedimenty. Území na západ od obce je tvořeno permokarbonskými usazeninami, slepenci a břidlicemi. Západně od obce, pás kopírující pravý břeh řeky Svitavy, je tvořen kvartérními uloženinami, které představují hlíny, spraše, štěrky a písky. Postupujeme-li dále směrem na západ až severozápad k obci Obora, podloží je složeno z permokarbonských hornin – pískovce, slepence, jílovce.

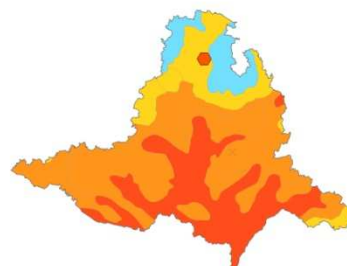

Obr. 5.: Letecký snímek přetvořený pomocí vrstevnic na 3D

Zdroj: mapy.cz - ortofoto, vrstevnice ArcCR 500

- Klimatické poměry

Podle Quittovy klasifikace lokalita spadá do *mírně teplé oblasti (MT7-MT11)*. Na obrázku je mapka převzata z internetového zdroje české informační agentury ochrany přírody (www.cenia.cz), kde jak je naznačeno červeným označením, oblast spadá také do mírně teplé oblasti. Mezi další klimatické charakteristiky můžeme zařadit také průměrnou roční teplotu, která dosahuje 7 °C, průměrné roční teplotní minimum -18 °C a průměrné roční srážky, které jsou 550 mm. Území je spíše sušší (stejně jako u celého Brněnského bioregionu je způsobeno mírným srážkovým stínem Českomoravské vrchoviny).

- Hydrologické poměry

Hydrogeologicky náleží řešené území do povodí řeky Moravy, k vodohospodářskému povodí III. řádu Svitava, č. povodí 4-15-02. Územím protéká řeka Svitava, potok Nešůrka (levostranný přítok), Klemovský potok (pravostranný přítok) a potok Holešínska (levostranný přítok). Řeka Svitava pramení v zalesněném území Svitavské pahorkatiny severozápadně od okresního města Svitavy v nadmořské výšce 455 metrů. Vytváří se z několika pramenů. Teče směrem k jihu přes několik měst, jako jsou Blansko, Adamov a Brno, kde se vlévá do Svatavy. Průměrný průtok v Doubravici je asi 4 m³/s (jde o odhad, měřený průtok je v Bílovicích nad Svitavou, kde průtok činí 5,22 m³/s). Řeka Svitava tvoří

v obci osu hydrologické sítě, protéká západně od zastavěného území obce. Má charakter přirozeného koryta s členitým, kamenitým dnem. V úseku křížení se silničním mostem na Klemov byla před několika roky provedena úprava koryta, dno i břehy byly opevněny kamennou dlažbou. Nad obcí je vybudován stavidlový jez, odkud řeka pokračuje do náhonu. Při přílivu větších srážek nebo srážek doprovázených táním sněhu je část obce ohrožována povodní. Každoročně dochází k vybřežení vody nad jezem, která často dále zaplavuje níže položené domy a nádraží u řeky. V nivě toku bylo vyhlášeno záplavové území. Jedná se o řeku poměrně klidnou, tedy alespoň ve studovaném území, a také velice znečištěnou. Na řece se v obci nachází doposud funkční mlýn – náhon, elektrárna. Všechny tři zmíněné potoky vlévající se do Svitavy mají na horním toku přirozený charakter, v úseku přes zastavěnou část obce jsou koryta upravena – napřímena, vybetonována a upravena do lichoběžníkového profilu. V případě Klemovského potoka je jeho kapacita nedostatečná a poměrně pravidelně dochází k jeho rozlivu a zatopení tak přilehlých nemovitostí. Zajímavostí jsou stará odříznutá ramena Svitavy.

- Půdy

Půdní pokryv významně ovlivňuje úrodnost zemědělských plodin, jejich výnosy a způsob využití k zemědělské činnosti. Na ploché západní části oblasti se na spraších vyvinuly černozemě a hnědozemě, tedy velmi úrodné, intenzivně zemědělsky využívané půdy. Směrem k východu přecházejí v sezónně zamokřené půdy – pseudogleje, hnědé půdy a pararendziny. Necitlivé scelení zemědělské půdy do velkých bloků ve 2. polovině 20. století je příčinou eroze půdy, která se projevuje zejména na svazích a bohužel i u kvalitních půd. Dochází ke splachu půd, stružkové erozi a sesuvům. V okolí řeky Svitavy se nachází fluvizemě. Zajímavostí jsou stará odříznutá ramena Svitavy.

- Vývoj uspořádání krajiny

Dříve se v krajině hojně vyskytoval buk lesní a dub zimní, v nivních polohách olše lepkavá, jasan ztepilý, v širších nivách dub letní. Dnes jsou v tomto prostoru zachovány jen malé zbytky porostu. Prvořadý význam pro zachování biodiverzity mají pouze břehové porosty Svitavy a ojedinělá lada. Správní území obce Doubravice nachází v kulturní krajině, s poměrně rovnoměrným rozložením zemědělské (převážně orné) půdy, lesních porostů a zástavby. Zástavba je koncentrická, rozdělená vodním tokem. V lesích převažuje smrk, v nivách Holešíanky a Nešůrky jasanové olšiny. Na skalách potom javor klen, břízy, jeřáby ptačí, řešetláky, lísky atd. Více přirozenou skladbu mají lesní porosty v západní části správního území, zejména v katastrálním území Klemov. Díky velmi členitému terénu strží a strmých svahů převažují mnohde listnáče (duby zimní, kleny, jasanů a další). Louky a pastviny tvoří v krajině přechod mezi lesními a polními komplexy. Jedná se o

svažitě a zamokřené části území. Prstenec okolo zástavby tvoří sady a zahrady a významná je také chatová oblast severovýchodně od obce. Orná půda tvoří bezmála polovinu výměry správního území obce. Zasahuje prakticky do všech jeho částí s výjimkou těch nejsvažitějších a nejmokřejších.

Z hlediska současného stavu krajiny a ochrany přírody zabírají v okolí řeky Svitavy značnou část plochy přirozené lesní porosty. Jedná se o komplexy bučin, dubohabřin a ostrůvky reliktních borů a suťových lesů.

- Ochrana přírody a krajiny

Dle schváleného a platného dokumentu „Aktualizace sjednoceného generelu ÚSES a zájmů ochrany přírody na území ORP Blansko“ (Blansko 2008, zpracovatel Viridis) se na k. ú. Doubravice nad Svitavou nachází 9 lokálních biocenter (dále LBC). V rámci řešeného území k. ú. Doubravice nad Svitavou a k. ú. Klemov je vymezeno 12 LBC (z toho 8 biocenter celou svou plochou, 4 jejich částí) a dále regionální biocentra (dále RBC) 279 Pod Hamrem pouze svou částí, to je dle výše uvedeného dokumentu vymezeno jako LBC v k. ú. Rájec. Územím obce prochází 3 regionální biokoridory (dále RBK), z toho 2 severojižního směru (RBK 1415 Lebeďák-Pod Hamrem prochází podél vodního toku Svitavy a RBK 1418 Chlum-RBK 1415 je na území k. ú. Klemov - funkční, procházející lesními porosty) a jeden ve směru západ-východ (RBK 1418-Lhotky je na území k. ú. Klemov a Doubravice nad Svitavou funkční, procházející lesními porosty) a 14 lokálních biokoridorů (LBK). Na řešeném území se nenacházejí prvky systému ekologické stability na nadregionální úrovni.

- Lokality kulturního – historického významu

V celkové struktuře obce je stále patrná nejstarší zástavba tvořená návší a hlavní ulicí. Místními památkami jsou kaple a objekty drobné architektury. Kostel sv. Jana Křtitele, stojící na vyvýšeném místě při jižní straně obce má podobu křížovou. Má 331 m délky, 11 m šířky, 14 m výšky. Na tomtéž místě stával prastarý kostel, který roku 1717 byl zbořen a znovu i s věží vystavěn. Severovýchodně od Městečka Doubravice nad Svitavou na ostrohu při levém břehu potoka Nešůrky se dochovaly zbytky středověké tvrze Doubravice, vybudované v druhé polovině 13. století rodem z Doubravice. Tvrz byla

vystavěna na malé trojhranné rovině s hlubokými průkopy. Dodnes jsou patrné zbytky zničených zdí stejně jako cesta k tvrzi. Není známo, kdy byla tvrz rozbořena. Pokud se člověk vydá druhým směrem, dojde k Chlumu, v jehož blízkosti najde v lese vytesané sousoší husitských osobností v nadživotní velikosti. Autorem slavných soch je Stanislav Rolínek, významný český sochař.

3.3 Socioekonomická charakteristika území

- Obyvatelstvo, bydlení a sídelní struktura

Počet obyvatel v Doubravici nad Svitavou je vyjádřen pomocí následujících tabulek 3 a 4:

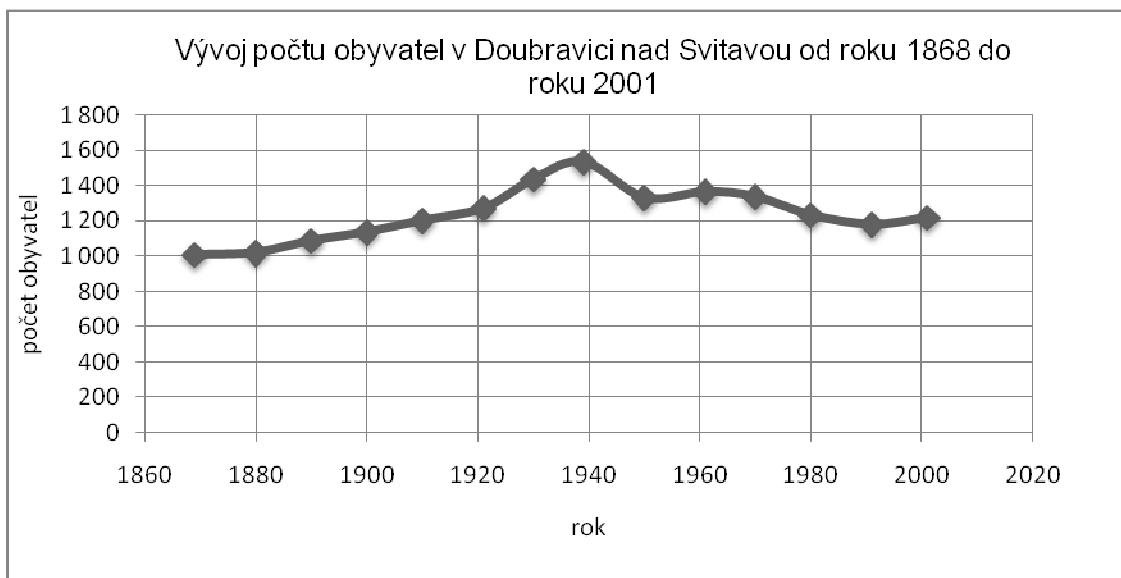
Tab. 3: Struktura a počet obyvatel v Doubravici n. S. k 1. 1. 2010

muži	muži %	ženy	ženy %	index feminity	celkem
661	50,96	636	49,04	96,21	1297

Zdroj: <http://www.mvcr.cz>

$\text{index feminity} = \text{ženy} / \text{muži} * 100$

Jak je tedy z tabulky 3 patrné, počet obyvatel v roce 2010 čítá 1 297. Vývoj počtu obyvatel od 70. let 19. století do roku 2001 je uveden v grafu na obr. 6 (údaje jsou převzaty z cenů).

Obr. 6: Vývoj počtu obyvatel v Doubravici nad Svitavou od roku 1868 do roku 2001

Zdroj: www.czso.cz

V roce 1869, kdy bylo provedeno sčítání lidu ještě za Rakouska - Uherska, byl počet obyvatel v Doubravici nad Svitavou 1 007. O 10 let později (1880) tomu bylo skoro stejně (1021 obyvatel). Avšak od tohoto roku se počet obyvatel poměrně rovnoměrně zvyšoval až do roku 1939/1940, kdy dosáhl hodnoty 1535 (pozn.: sčítání lidu se mělo uskutečnit v roce 1940. Jeho konání na okleštěném území Protektorátu Čechy a Morava zabránili čeští politici a demografové s odůvodněním nepřipravenosti a hlavně s úmyslem neposkytnout okupační mocnosti spolehlivé podklady pro válečné hospodářství). První poválečné soupisy z let 1946 a 1947 v obnoveném Československu představovaly pouze dílčí akce a sčítání lidu proběhlo až v roce 1950. V důsledku válečného období počet klesl, v roce 1960 podruhé kulminoval a od tohoto roku klesal až do roku 1991.

V průběhu posledních 20 let počet obyvatel pozvolna narůstal (vývoj počtu obyvatel – obr. 6). S tím je spjato územní plánování, jehož pomocí se navrhuje další plochy určené k zástavbě nových rodinných domů a rozvoj obce. V minulém plánovacím období byl rozvoj zástavby navržen v říční nivě a na západě od vsi. Obě tyto plánované akce se naplňují a je navrhována další zástavba -rozvoj bydlení je směřován do lokality navazující na jižní okraj zástavby. Předpokladem je zájem o obydlí z hlediska změny dopravní infrastruktury a zlepšením návaznosti směrem na Blansko a Brno.

Tab. 4: Počet obyvatel v Doubravici n. S. od roku 1880 do roku 2010 a indexy změny počtu obyvatel – index bazický a index řetězový

Rok	Počet obyvatel	Index bazický (100% = hodnota prvního intervalu, rok 1880)	Index řetězový (100% = hodnota předchozího intervalu)
1880	1 021	100,00	100,00
1890	1 087	106,46	106,46
1900	1 137	111,36	104,60
1910	1 202	117,73	105,72
1921	1 272	124,58	105,82
1930	1 437	140,74	112,97
1940	1 535	150,34	106,82
1950	1 331	130,36	86,71
1961	1 365	133,69	102,55
1970	1 337	130,95	97,95
1980	1 198	117,34	89,60
1990	1 197	117,24	99,92
2000	1 267	124,09	105,85
2010	1 297	127,03	102,37

Zdroj: www.czso.cz

Tab. 5.: Bilance obyvatel Doubravice nad Svitavou v letech 1990 – 2009 (absolutní údaje)

Rok	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový
1990	18	17	39	34	1	5	6
1991	17	19	29	14	-2	15	13
1992	20	10	39	23	10	16	26
1993	18	17	35	31	1	4	5
1994	19	19	41	32	-	9	9
1995	13	18	28	9	-5	19	14
1996	6	15	19	15	-9	4	-5
1997	14	9	27	10	5	17	22
1998	14	11	17	21	3	-4	-1
1999	4	11	23	16	-7	7	-
2000	7	15	34	25	-8	9	1
2001	5	12	23	17	-7	6	-1
2002	7	11	19	13	-4	6	2
2003	7	19	23	13	-12	10	-2
2004	8	12	27	12	-4	15	11
2005	10	8	29	22	2	7	9
2006	11	14	40	23	-3	17	14
2007	19	16	28	29	3	-1	2
2008	12	15	41	31	-3	10	7
2009	7	10	41	16	-3	25	22

Zdroj: www.czso.cz

Údaje o bilanci obyvatelstva obce obsahuje tab. 5. Celkový průměrný přirozený přírůstek v rámci obce od roku 1990 do roku 2009 činí 8 obyvatel. Provedeme-li porovnání s většími územními celky (okres Blansko, Jihomoravský kraj a celou ČR), tam je toto číslo záporné.

Od roku 1990 do roku 1995 byl počet narozených v obci poměrně vysoký, avšak po roce 1999 i vzhledem k změnám životního stylu a sociálních podmínek (stejně jako to zasáhlo celou ČR) počet narozených klesl. Změny životních zájmů zahrnovaly nové možnosti seberealizace a trávení volného času, ženy pomalu odsunovaly těhotenství na pozdější věk a spíše se snažily vytvořit si kariéru. Této situaci do jisté míry nahrávala i například vyšší nezaměstnanost a nedostupnost bytů.

Celkovému přírůstku/úbytku, který je na nule, napomáhá poměrně silný proud přistěhovalých. Nejvyšší celkové přírůstky vidíme v roce 1992 (za zkoumané období absolutně nejvyšší – 26 obyvatel), kdy přirozený i migrační přírůstek je vysoký. Potom v roce 1997 (tady na vysokém počtu má zásluhu spíše migrační přírůstek) a v roce 2009, kdy je přírůstek také 22 obyvatel (zde je však nutné dodat, že přirozený přírůstek je dokonce záporný a vysoké číslo tak tvoří jen počet přistěhovalých). I když se po roce 2005

počet narozených opět zvyšuje, už nedosahuje tak vysokých hodnot jako před 10 lety (1995).

Obec Doubravice nad Svitavou je pro mladé lidi poměrně atraktivním místem pro bydlení. Svoji velkou zásluhu na to jistě má dobré dopravní spojení s okolními městy (především vlak) a celkově pěkné klidné bydlení.

Tab. 6: Věková struktura a index stárí v Doubravici nad Svitavou, na okrese Blansko, v Jihomoravském kraji a celé ČR v roce 1991 a 2001

	1991				2001			
Věkový interval	0 - 14	15 - 59	60+	IS 1991	0 - 14	15 - 59	60+	IS 2001
Doubravice n. Svit.	20,78	55,81	23,41	112,7	17,97	62,26	19,77	110
Okres Blansko	21,36	57,95	20,69	96,9	16,66	64,42	18,92	113,6
Kraj Jihomoravský	20,98	58,27	20,75	98,9	15,97	65,05	18,97	118,8
ČR	21,01	61,16	17,83	84,8	16,18	65,38	18,45	114

Zdroj: Džingozov 2005, www.czso.cz

IS = index stárí – počet obyvatel v postproduktivním věku ku počtu obyvatel v předproduktivním věku * 100 (%)

Porovnáme-li index stárí (uvedeno v tab. 6) v roce 1991 a v roce 2001, v rámci obce se změnil jen o dvě procenta a v rámci větší územní celků (okres, kraj a celá ČR) vzrostl z průměrného 93,5% na 115,5%. Index se tak za větší území v roce 2001 vyrovnal, jako je tomu v obci. Nejsilnější skupinu tvoří produktivní věk. Díky nižšímu počtu narozených se snížil počet osob ve skupině předproduktivního věku a počet lidí v postproduktivním věku není také nijak zvlášť vysoký. To je dáno tím, že o obec má zájem poměrně hodně mladých rodin na rozdíl od malých odlehlých vesniček v blízkosti Doubravice nad Svitavou (například Kuničky a Újezd u Boskovic), odkud lidé spíše odchází vzhledem k problematickému dojíždění do zaměstnání a zůstávají tam spíše starší lidé (starousedlíci).

Tab. 7: Vzdělanostní struktura v Doubravici nad Svitavou, na okrese Blansko, v Jihomoravském kraji a ČR podle SLDB v letech 1991 a 2001 (podíl na obyvatelstvu starším než 15 let v %)

	1991				2001			
	Základní	Střední	ÚS	VŠ	Základní	Střední	ÚS	VŠ
Doubravice n. Svit.	35,01	41,43	20,02	3,53	21,4	47,3	23,9	7,4
Okres Blansko	33,81	40,2	20,77	5,22	23,47	42,16	23,91	10,46
Kraj Jihomoravský	34,39	34,49	22,76	8,36	24,55	37,04	24,63	13,77
ČR	34,52	35,37	22,83	7,27	24,79	37,96	24,9	12,35

Zdroj: Džingozov 2005, www.czso.cz

Základní – vzdělání základní, nedokončené základní vzdělání a vzdělání nezjištěno

Střední – vzdělání střední odborné a učňovské bez maturity

ÚS – vzdělání střední všeobecné, odborné a učňovské s maturitou

VŠ – vzdělání vysokoškolské

Vzdělanostní úroveň se za sledovaných 10 let také značně změnila (tab. 7). Zastoupení obyvatel se základním vzděláním bylo v porovnání s okresem, krajem a ČR v Doubravici nad Svitavou v roce 1991 nejvyšší (35%), ale v roce 2001 naopak nejnižší (21%). Promítneme-li si tabulku se vzděláním a věkovou strukturou, vyplývá nám, že pokud je nízké zastoupení obyvatel v postproduktivním věku, snižuje se také počet obyvatel se základním vzděláním (jednodušeji řečeno, starých lidí se základním vzděláním je méně a postupem času se bude tento trend prohlubovat – lidé se základním vzděláním budou postupně vymírat a nově narození budou mít s velkou pravděpodobností vzdělání vyšší).

Zastoupení obyvatel se vzděláním středoškolským bez maturity i s maturitou stouplo v obci o 2-3%. Vysokoškolské je však na rozdíl od celé ČR stále nízké. Ovšem vzhledem k současnému trendu (někdy až problému), kdy spousta mladých lidí chce vystudovat střední školu s maturitou a ve stále větším počtu i školu vysokou se čísla do budoucna jistě hodně změní. Pravděpodobně se jako u ostatních sídel časem projeví problematika stárnutí obyvatelstva, což bude znamenat jisté sociální a další problémy a také možná migrace obyvatel do větších měst. To je ovšem v současné době pouze spekulativní.

- Doprava

Jak již bylo naznačeno, lepší provázanost s okolními městy by měla vzniknout na základě vytvoření plánovaného obchvatu obce přeložením silnice *II/374 Blansko – Boskovice*. Ta vede v současné době středem obce a je velice vytížena. Nárůstem počtu osobních automobilů v posledních několika letech je způsobena větší hlučnost v okolí této silnice. Silnice je zatím v současné době vystavěna v úseku Blansko – Rájec, odkud by se mělo pokračovat dále přes Doubravici směrem do Boskovic. Vzhledem k složitému procesu výkupu pozemků a dalšími s tím spjatými problémy by měla výstavba ve zkoumaném území začít nejdříve za 3 roky. Dle plánu by mělo být Blansko a Boskovice spojeno tímto dopravním tahem do roku 2017. Katastrem obce také prochází velice významná trať *ČD č. 260 Brno- Česká Třebová* se zastávkou Doubravice nad Svitavou.

Dopravní propojenost s většími městy je na velice dobré úrovni. Obec byla roku 2007 zapojena do Integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje, a tím se zvýšil počet dopravních spojů, jak autobusových, tak i drážních. I do vzdálenějšího Brna se lidé vlakem poměrně dobře dostanou (v ranních a odpoledních hodinách poměrně pohodlně, vlak jede zhruba každou půl hodinu).

- Ekonomická aktivita obyvatel

Tab. 8: Ekonomická aktivita a struktura ekonomicky aktivních obyvatel v Doubravici nad Svitavou, na okrese Blansko, v Jihomoravském kraji a ČR podle SLDB 1991 a 2001 (v %).

	1991				2001			
	%I	%II	%III	%EA	%I	%II	%III	%EA
Doubravice n. Svit.	18,71	56,97	24,32	49,87	4,89	57,34	37,77	48,65
Okres Blansko	13,13	58,02	28,85	51,55	5,58	50,35	44,07	49,00
Jihomoravský kraj	12,31	41,8	45,89	51,67	4,97	37,71	57,31	50,4
ČR	11,58	44,88	43,54	52,62	4,39	37,7	57,91	51,35

Zdroj: Džingozov 2005, www.czso.cz

%I - podíl zaměstnaných v primárním sektoru na celkovém počtu ekonomicky aktivních

%II - podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru na celkovém počtu ekonomicky aktivních

%III - podíl zaměstnaných v terciérním sektoru na celkovém počtu ekonomicky aktivních

V tabulce 8, struktura ekonomicky aktivních obyvatel, vidíme, že v roce 1991 bylo 49,87 ekonomicky aktivních z celkového počtu obyvatelstva. V roce 2001 došlo k poklesu na 48,65%, tj. o 1,22%. K obdobnému poklesu došlo i v rámci okresu, kraje a celé ČR.

Srovnáme-li podíl zaměstnaných v roce 1991 v primárním sektoru, je v porovnání s vyššími územními celky nejvyšší. To vyplývá z venkovského charakteru regionu – nadprůměrná zaměstnanost v zemědělství, vliv sídelní struktury – malá sídla = malé zastoupení služeb. O 10 let později (v roce 2001) pracuje v primárním sektoru už jen 4,89% ekonomicky aktivních obyvatel, tj. o 13,82% méně. Dokonce nepatrně vyšší číslo vykazuje okres a kraj. Zřejmě to je dáno vyšší vyjížděnou za prací do okolí. Podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru se za oba roky nijak výrazně nezměnil a podíl v terciérním sektoru se na úkor sektoru primárního zvýšil o 24,33%. Jak už bylo zmíněno, je to dáno tím, že obyvatelé za prací dojíždí do měst, které nabízí zaměstnání ve službách.

Tab. 9: Registrované ekonomické subjekty k 31. 12. 2009 v Doubravici n. Svit.

Ekonomické subjekty celkem	v tom				
	právnícké osoby celkem	z toho obchodní společnosti	fyzické osoby celkem	z toho	
				živnostníci	zemědělství podnikatelé
234	36	20	198	187	4

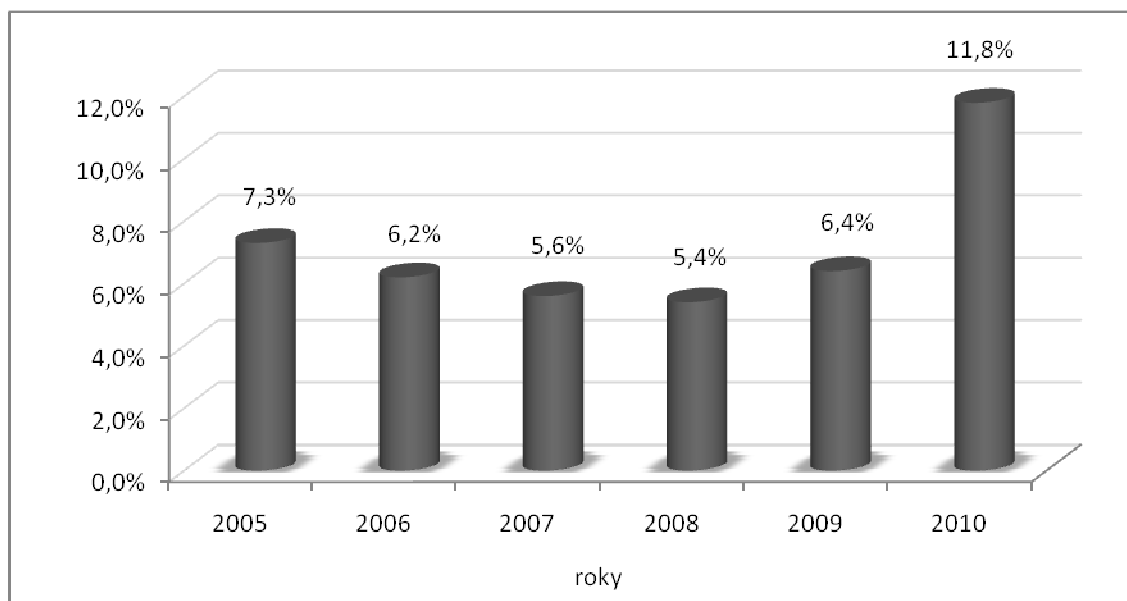
Zdroj: <http://csugeo.iserver.cz>

Tab. 10. Nezaměstnanost v obci Doubravice nad Svitavou v září 2010

Dosažitelní uchazeči celkem	EAO	Míra nezaměstnanosti	Volná místa
70	593	11,80%	1

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz>

Dosažitelní uchazeči celkem = jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa

Obr. 7: Vývoj nezaměstnanosti v Doubravici od roku 2005 do roku 2010

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz>

Současná situace z hlediska nezaměstnanosti (tab. 9, 10 a obr. 7) a počtu volných pracovních míst v obci není nijak dobrá. I když je firem poměrně hodně, nestačí na tolik obyvatel. Obyvatel v současnosti přibývá, ovšem pracovních míst spíše ubylo. To je také dáno zánikem, dříve poměrně velkého, zemědělského družstva. Ostatní firmy jsou poměrně malé a nezaměstnávají tak velké množství lidí. Jak je v tab. 12 patrné, velký počet obyvatel musí za práci dojíždět do okolí.

Mezi největší firmy v obci patří Araplast spol. s.r.o., Zahradnictví – Ing. Roman Koupí, Dřevovýroba – Jan Vladík, Pávek Keramika spol. s.r.o., Vývařovna Rudolf Volf, Gummi print a.s. a několik dalších. V následující tabulce 11 je uveden celkový počet podnikatelských subjektů v obci a bližší dělení na jednotlivá odvětví.

Tab. 11: Hospodářská činnost v Doubravici nad Svitavou k 31. 12. 2009

Hospodářská činnost	Počet podnikatelských subjektů celkem			234
	podle převažující činnosti	Zemědělství, lesnictví, rybolov		17
		Průmysl		57
		Stavebnictví		30
		Doprava a spoje		8
		Obchod, prodej a opravy motorových vozidel a spotřebního zboží a pohostinství		58
		Ostatní obchodní služby		25
		Veřejná správa, obrana, povinné sociální pojištění		2
		Školství a zdravotnictví		5
		Ostatní veřejné, sociální a osobní služby		32
	podle právní formy	Státní organizace		2
		Akciové společnosti		3
		Obchodní společnosti		17
		Družstevní organizace		1
		Peněžní organizace - počet subjektů		-
		Živnostníci		187
		Samostatně hospodařící rolníci		-
		Svobodná povolání		7
		Zemědělní podnikatelé		4
		Ostatní právní formy		13

Zdroj: <http://vdb.czso.cz>

Tab. 12: Vyjížděka z obce Doubravice za prací a do škol (údaje jsou na základě SLDB 2001)

Vyjížděka z obce za prací					
vyjíždějící do zaměstnání		v % ze zaměstnaných celkem	vyjíždějící denně	hlavní směr denní vyjížděky	
celkem	z toho ženy			obec	počet
370	164	68,0	326	Blansko	98

Zdroj: <http://www.czso.cz>

- Cestovní ruch a rekreace

Významnou dominantou v krajině je Malý a Velký Chlum nedaleko vesničky Obora. Na malém Chlumu vznikla nedávno rozhledna, z které je vidět do širokého okolí. Území se tak stalo více turisticky atraktivní. Chlupy jsou dominantou celé střední části okresu. Oba mají prudké svahy a temeno tvoří poměrně rovná plošina. Především pro tyto důvody byly vrcholy obou kopců využity v různých obdobích pravěku ke stavbě opevněných hradisek, která sloužila jako vojensko - správní centra okolní zemědělské oblasti. Větší a také známější bylo hradisko na Malém Chlumu (známější jako Holý). Nedaleko Chlumů se v lese nachází vytesané sousoší husitských osobností v nadživotní velikosti.

Doubravicí prochází červená turistická značka (obr. 8) vedoucí od Lomnice, přes Lysice a Malý Chlum rovnou do obce, odkud dále pokračuje kolem zříceniny Doubravického hradu a dále potom směrem na Kuničky odkud se stáčí k jihu k Rájci-Jestřebí.

Obr. 8: Přehled turistických tras a cyklotras vedoucí před Doubravicí n. Svit.

Zdroj: www.mapy.cz

Turisticky atraktivním je jistě také zřícenina hradu. Hrad byl vybudován zhruba v 2. polovině 13. století příslušníky rodu z Doubravice. Prvním doloženým majitelem je Protiva z Doubravice, který se připomíná v letech 1293 - 1308. Tvrz byla vystavěna na malé trojhranné rovině s hlubokými průkopy. Dodnes jsou patrné zbytky zničených zdí stejně jako cesta k tvrzi. Není známo, kdy byla tvrz rozbořena.

Vzhledem k dobré dopravní dostupnosti, poměrně velké kapacitě ubytování v hotelu Langr má obec potenciál k rozvoji cestovního ruchu. Pro milovníky koní je bytování a zábava zajištěna v letních měsících na ranči Kameňák.

Atraktivitu obce dokládá i poměrně vysoké množství zahrádek a chat v zázemí obce v majetku jak místních, tak i obyvatel blízkých měst. Současné podmínky umožňující širší cestování a rozmanitější formy rekreace povedou zřejmě i k pronajímání některých objektů a tím i seznámení s Doubravicí pro širší okruh návštěvníků.

V okolí může návštěvník shlédnout několik hradů a zámků (Rájec, Boskovice, Blansko, Lysice a další), v Boskovicích se pořádají každoročně festivaly a jiné akce. A pokud někdo vyjede za přírodními krásami, nedaleko se nachází tolik navštěvovaný Moravský kras s propastí a jeskynním systémem.

4 IDENTIFIKACE A HODNOCENÍ KLÍČOVÝCH ASPEKTŮ SUBJEKTIVNÍ DIMENZE KVALITY ŽIVOTA V OBCI

Jak už je v názvu uvedeno, diplomová práce se má zabývat zhodnocením kvality života v rurálním prostoru a to na příkladu městyse Doubravice nad Svitavou. Vlastní výzkum byl zaměřen především na subjektivní dimenzi kvality života, tedy na způsob, jakým obyvatelé obce život v ní (a jeho různorodé) aspekty posuzují a hodnotí. K tomuto účelu bylo využito dotazníkového šetření. Vzor použitého dotazníku je součástí příloh této práce (příl. č. 4). Výzkum byl dále doplněn standardizovaným, strukturovaným rozhovorem se starostou obce jako představitelem místní samosprávy. Původním (potencionálním) záměrem bylo provést tento rozhovor se dvěma starosty („starým“ a „novým“), a to vzhledem ke konání voleb na podzim 2010. Původní starosta ovšem i po těchto volbách zůstal ve funkci místostarosty, což by zřejmě výpovědní hodnotu výrazně neovlivnilo. Otázky a odpovědi v rámci rozhovoru vedly k vytvoření přehledu o kvalitě života v obci, jejím hospodaření a k celkovému zhodnocení možností rozvoje a hlavních problémů obce.

V době rozhovoru (rok 2010) byl starosta ve funkci starosty 2. volební období, tedy osmým rokem. V současné době, jak je tedy výše uvedeno, zastává funkci místostarosty. V obecnějším vyznění je dle jeho názorů pojem kvalita života vyjádřen především pomocí vztahů k občanům a zahrnuje vše, o čem je život kolem nás (úroveň životního prostředí, možností poskytovat služby, úroveň školského zařízení, sportovišť, dopravní dostupnost, mezilidské vztahy a další).

V kontextu našeho zájmu o kvalitu života v obci by se dalo říci, že na jedné straně stojí místní samospráva se svými záměry a představami, na straně druhé stojí samotní obyvatelé obce. Proto jsme se při vyhodnocování odpovědí na některé otázky pokusili také o vzájemnou konfrontaci dvou pohledů – starosty a obyvatel. Díky tomu bylo zajímavé sledovat, zda samospráva obce vidí a snaží se řešit stejné problémy jako občané, nebo se zájmy a pohledy různí.

4.1 Analýza dotazníkového šetření – vyhodnocení odpovědí obyvatel obce Doubravice nad Svitavou

Celkem bylo dotázáno 61 respondentů v různých věkových kategoriích v poměrně rovnoměrném zastoupení mužů i žen. Celkový přehled dotazovaných je uveden následovně:

- z celkového počtu respondentů bylo 48% mužů a 52% žen

- věková struktura dotazovaných:

Věkové kategorie	Absolutní počet	Relativní počet (%)
15-25	16	26,2
26-35	9	14,8
36-45	15	24,6
46-55	10	16,4
56-65	5	8,2
66-70	3	4,9

- vzdělanostní struktura vzorku obyvatel

Dosažené vzdělání	Absolutní počet	Relativní počet (%)
ZŠ (student)	8	13
Vyučen (bez maturity)	10	16
SŠ (s maturitou)	34	56
VOŠ, VŠ	9	15

- zaměstnanecký stav v současnosti

Současný stav	Absolutní počet	Relativní počet (%)
Zaměstnaní	34	56
Nezaměstnaní	3	5
Student	18	30
Důchodce	6	10

- místo zaměstnání

Místo zaměstnání	Absolutní počet	Relativní počet (%)
Blansko	5	8
Boskovice	3	5
Brno	9	15
Doubravice n. S.	6	10
Kuřim	1	2
Letovice	1	2
Lhota Rapotina	4	7
Ráječko	2	3
Skalice nad Svitavou	2	3

Vzorek respondentů byl vybrán tak, aby pokud možno odpovídal struktuře obyvatelstva obce z hlediska jejích aspektů jako věk, pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání,

ale i zaměstnanost. Vzhledem na poslední charakteristiku je patrné, že nejvíce respondentů dojíždí za prací do Brna, druhým nejčastějším místem zaměstnání je právě obec Doubravice a třetí je asi 10 kilometrů vzdálené město Blansko. Z šetření Sčítání lidí, domů a bytů 2001, kde byla také zahrnuta otázka na dojížděkovost, však vyplývá, že nejsilnější dojížděkový proud do zaměstnání z obce Doubravice byl zaznamenán právě do Blanska (98 osob z 593 ekonomicky aktivních – tab. 12). Částečně je tuto informaci možné vnímat v kontextu možných změn v dojížděce do zaměstnání (více přesnějších informací by mělo být k dispozici po vyhodnocení výsledků sčítání v roce 2011), navíc u dojížděky do Blanska jde o denní dojížděku. Pro samotnou obec by bylo samozřejmě dobré, kdyby zde v budoucnu vzniklo více pracovních míst. Podle pohledu starosty je však stav nezaměstnanosti stejný, ne-li horší ve srovnání s 90. lety (zaniklé zemědělské družstvo nedávno ještě počet nezaměstnaných ještě více zvýšilo) a v dohledné době zatím nelze očekávat příchod žádného většího investora, který by zde začal podnikat a dal tak dalším lidem práci.

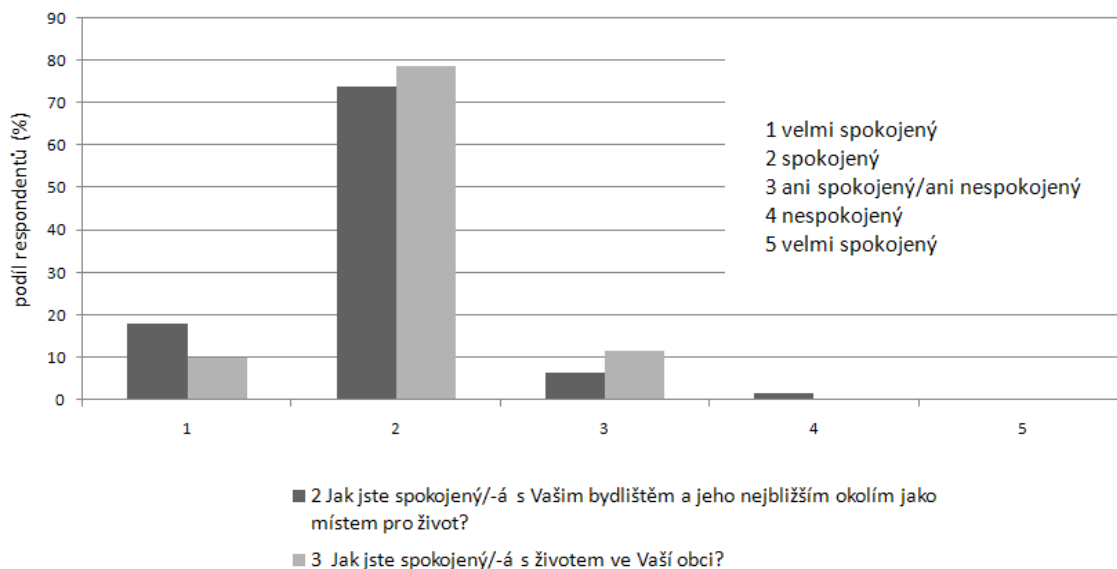
Další z otázek zaměřených na osobní charakteristiky respondentů se týkala toho, jak dlouho jednotliví respondenti v obci bydlí. Lze totiž předpokládat, že pokud zde žije někdo pouze rok nebo dva, nemá takový přehled o dění a fungování obce. Rozmezí se v tomto ohledu u respondentů pohybovalo od jednoho roku, kdy se respondent čerstvě přistěhoval až do 68 let, kdy na jednom místě prožil celý dosavadní život. Průměrný věk délky života v obci byl 26 let, 41% respondentů zde žilo od narození a 59% bylo přistěhovaných (dáno díky silnému zastoupení mladých lidí, kteří zde buď opravují starší odkoupené domy, nebo staví nové).

Na otázku, *Jak jste spokojený/-á s Vaším bydlištěm a jeho nejbližším okolím jako místem pro život?*, byly odpovědi následující:

	podíl odpovědí (%)
velmi spokojený	18
spokojený	74
ani spokojený/ani nespokojený	7
nespokojený	2
velmi nespokojený	0

A na velmi podobnou otázku *Jak jste spokojený/-á s životem ve Vaší obci?*:

	podíl odpovědí (%)
velmi spokojený	10
spokojený	79
ani spokojený/ani nespokojený	11
nespokojený	0
velmi nespokojený	0

Obr. 9: Poměr odpovědí na první dvě otázky

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

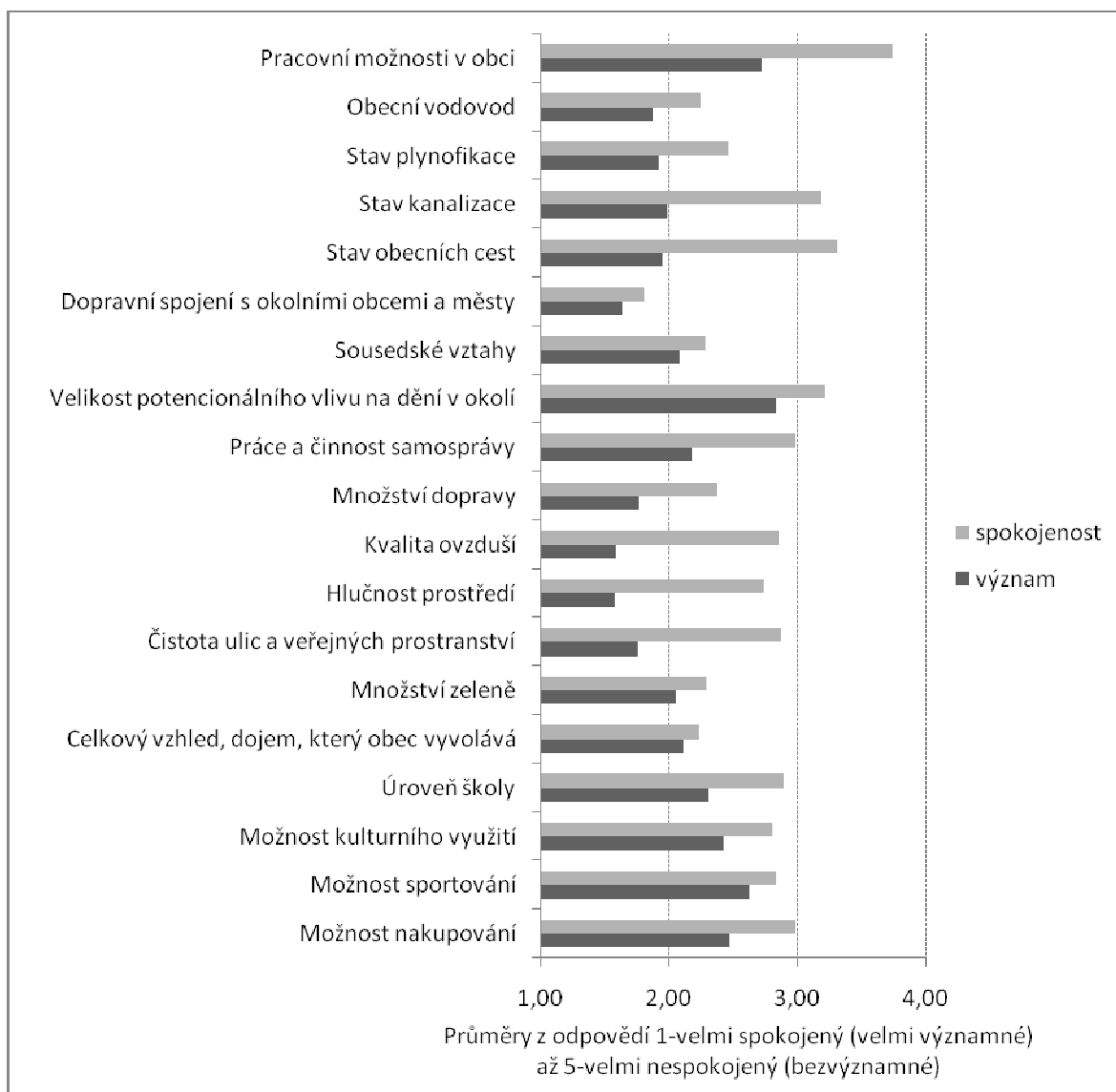
Obě položené otázky jsou si velice podobné, avšak výsledky poukazují na to, že spokojenost s „bydlištěm“ a spokojenost se „životem“ nemusí být ani na venkově vnímané totožným způsobem. Jak z grafu 9 vidíme, stupeň spokojenosti 1, tj. velmi spokojený, převažuje u odpovědí na otázku týkající se spokojenosti v obci jako jeho bydlištěm. Spokojenost se životem je podle většiny respondentů zhodnocena stupněm 2 – spokojený. Je jasné, že respondenti zhodnotili tuto otázku právě tak, protože jde vždycky co zlepšovat a je jasné, že život není nikde úplně ideální.

Obyvatelé městečka (až na jednoho, který se chystá odstěhovat), uvedli, že jsou se svým bydlištěm a jeho okolím a životem v obci spokojeni a více jak 10% respondentů se vyjádřilo ve smyslu „velice spokojený“. 7-11% dotazovaných se vyjádřilo způsobem spíše neutrálním, poukazujícím na smýšlení o životě v obci ve smyslu „určité výhody i určité nevýhody“.

Při další otázce, zda respondent přemýšlí o změně bydliště, jen 13% odpovědělo, že ano. Důvodem byl například nedostatek stavebních míst pro rodinné domy, hluk ze silnice a dřevovýroby nebo rodinné důvody. Spíše zajímavostí je, že dva respondenti jednoznačně deklarovali zájem přestěhovat se do San Francisca. Je tedy jasné, že otázky spolu úzce souvisí – to znamená, pokud jsou lidé v určitém prostoru spokojeni, neuvažují o změně bydliště.

U následujících dvou otázek jsme se snažili položit proti sobě míru spokojenosti z hlediska kvality života v obci a míru významu u vybraných faktorů. Vybráno bylo několik faktorů (například možnosti nakupování, čistota ulic a veřejných prostranství, množství dopravy, sousedské vztahy, dopravní spojení a další) a zajímavé bylo

v odpovědích sledovat, s čím jsou respondenti spokojeni nebo nespokojeni a zda je pro ně ten stejný faktor také významný či nikoliv. Pro názornější přehled jednotlivých faktorů a odpovědí k nim je uveden následující graf (obr. 10):

Obr. 10: Přehled odpovědí na otázky: *Do jaké míry jste spokojený /-á z hlediska kvality života v místě Vašeho bydliště v obci s... a Na kolik jsou pro Vás významné z hlediska kvality života v místě Vašeho bydliště tyto faktory...*

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Pozn.: Vodorovná osa značí průměry vypočtené z odpovědí jednotlivých respondentů (1-velmi významné/velmi spokojený, 2-významné/spokojený, 3-ani spokojený ani nespokojený/ani významné ani bezvýznamné i odpověď nevím, 4-málo významné/nespokojený, 5-bezvýznamné/velice nespokojený).

Graf 10 nám ukazuje výše zmíněné srovnání spokojenosti a významu vybraných faktorů v obci. Čím je blíže ke svislé ose (k 1), tím větší význam respondenti kladou na uvedený faktor a čím je dále (2 a více), tím menší význam to pro ně znamená. Největší význam je přikládán dopravnímu spojení s okolními městy, kvalitě a hlučnosti ovzduší a čistotě veřejných prostranství. Nejmenší význam je kladen na velikost potenciálního vlivu na dění v obci, možnosti sportování a pracovní možnosti v obci. Stejně tak jako význam je zobrazena míra spokojenosti s jednotlivými faktory. Nejvíce jsou respondenti spokojeni s dopravním spojením, sousedskými vztahy a celkovým vzhledem, dojmem, který obec vyvolává.

Ještě zajímavější je sledovat, zda se v rámci jednotlivých faktorů rozdíly mezi významem a spokojeností stírají či jsou výrazné. Například již u zmíněného faktoru dopravního spojení s okolními městy a sousedskými vztahy jsou rozdíly minimální. Respondenti kladou důraz na jejich význam, ale také jsou zároveň spokojeni se současným stavem. Naopak je tomu u stavu obecních cest, kvality ovzduší a čistoty ulic a veřejných prostranství. S těmito faktory respondenti zcela spokojeni nejsou, ale kladou tomu velký význam. Tyto rozdíly ukazují, s čím respondenti jsou nebo nejsou spokojeni a v případě velkého rozdílu je logické, že by se mělo v těchto oblastech více dbát na to, aby docházelo ke zlepšení.

Metodologické postupy zpracování kvality života jsou poměrně široké. Přístupy zahrnují řadu tzv. souhrnných indexů, které vychází z modelu kvality života, který předpokládá, že tu je možno vyjádřit jako sumu nebo průměr hodnot spočítaných pro klíčové oblasti života obyvatel (bydlení, infrastruktura, životní prostředí a podobně). Uvedený přístup můžeme použít jak v případě objektivních, tak i v případě subjektivních ukazatelů. V případě potřeby i v jejich kombinaci.

Stejně tak jako několik již dříve zpracovaných studií, pokoušející se o měření kvality života jako celku jsme vycházeli z předpokladu, že kvalita života může být rozložena na soubor několika komponentů nebo dimenzí, které lze vhodným způsobem zkombinovat, čímž můžeme získat celkovou hodnotu neboli skóre kvality života.

Renwick a Brown (1996) vyvinuli postup jak sbírat informace od jednotlivců žijících v určitém prostředí, týkající se vnímání jejich kvality života. Nejčastěji používaný je SAW (simple additive weighting) model, jehož specifickou modifikaci použili právě Renwick a Brown, ale také další autoři (např. Andráško 2009).

Je založena na použití vah nebo tzv. váhových indikátorů k jednotlivým otázkám (tab. 13). V dotazníkovém šetření jsou potom použity otázky na hodnoty *spokojenosti* (např.: jak jste spokojená/á s kvalitou ovzduší) a hodnoty *významu* (např.: na kolik je pro Vás významná kvalita ovzduší). Otázky byly de facto formulovány identickým způsobem a byla vytvořena 5 stupňová škála pro spokojenost i význam (1 - velmi

nespokojený/bezvýznamné až 5 - velmi spokojený/velmi významné). Tyto zjištěné hodnoty byly následně zkombinovány pomocí následující tabulky:

Tab. 13: Konverzní tabulka pro určení skóre kvality života (podle Brown et al. 1998)

Význam (hodnota)	Spokojenost (hodnota)	Skóre kvality života
5	5	10
	4	5
	3	0
	2	-5
	1	-10
4	5	8
	4	4
	3	0
	2	-4
	1	-8
3	5	6
	4	3
	3	0
	2	-3
	1	-6
2	5	4
	4	2
	3	0
	2	-2
	1	-4
1	5	2
	4	1
	3	0
	2	-1
	1	-2

Zdroj: Massam 2002

Takovýmto způsobem byly vypočítány jednotlivé *skóre kvality života*. Použitá metoda umožňuje kritériím vysokého významu vytvářet vysoké hodnoty skóre v případech, že je i míra spokojenosti vyšší a podobně i kritéria nízkého významu a převládající nespokojenosti dávají nízké hodnoty skóre. Navrhnuo je následující zhodnocení skóre (Andráško 2009):

- 4,5 a více – výborné hodnocení
- 1,5 až 4,5 – velmi dobrá situace
- 1,5 až -1,5 – uspokojivá situace
- -1,5 až -4,4 – problematická situace
- méně než -4,5 – velmi problematická situace

V případě městyse Doubravice nad Svitavou byly výsledky vztahující se k vybraným aspektům kvality života následující:

Tab. 14: Výsledky skóre kvality života v Doubravici nad Svitavou

Kritérium	Průměrné skóre KŽ	Kritérium	Průměrné skóre KŽ
Dopravní spojení s okolními obcemi a městy	5,54	Možnost sportování	1,20
Obecní vodovod	3,56	Možnost kulturního využití	1,16
Úroveň školy	3,34	Možnost nakupování	0,90
Stav plynofikace	3,28	Kvalita ovzduší	0,87
Celkový vzhled, dojem, který obec vyvolává	3,13	Práce a činnost samosprávy	0,80
Sousedské vztahy	2,98	Stav kanalizace	0,02
Množství zeleně	2,79	Čistota ulic a veřejných prostranství	-0,16
Množství dopravy	2,57	Pracovní možnosti v obci	-0,26
Hlučnost prostředí	1,67	Stav obecních cest	-1,18
Velikost potencionálního vlivu na dění v okolí	1,30		

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření+vlastní výpočty

Přehlednější výsledek porovnání spokojenosti a významu zvolených faktorů nám ještě lépe podává výpočet podle modelu SAW, který vidíme v tabulce 14. Stejně jako v předchozím hodnocení můžeme sledovat, že dopravní dostupnost v obci s okolními obcemi a městy zaujímá výborné hodnocení (tj. má pro lidi velký význam a přitom jsou s ním spokojeni). Do kategorie – velmi dobrá situace spadá 8 dalších faktorů (přehled je uveden v tabulce 14). Ostatní spadají do skupiny – uspokojivá situace. Po celkovém zhodnocení tak můžeme konstatovat, že v obci není žádná vyloženě problematická situace a lidé jsou tedy se všemi vybranými faktory poměrně spokojeni.

Další otázky, které byly zahrnuty v dotazníkovém šetření, se zaměřovaly na to, jaké výhody či nevýhody má bydlení v obci.

Tab. 15: Přehled odpovědí respondentů na otázku *Jaké výhody má podle Vás bydlení ve Vaší obci?*

odpovědi	Jaké výhody má podle Vás bydlení ve Vaší obci?							
	Život je klidnější než ve městě		Příjemné prostředí a blízká příroda		Lidé se více znají a zajímají se více jeden o druhého		Vlastnictví domu, zahrady,...	
	absolutní	podíl (%)	absolutní	podíl (%)	absolutní	podíl (%)	absolutní	podíl (%)
souhlasí	43	70	50	82	23	38	48	79
částečně souhlasí	14	23	10	16	34	56	10	16
nesouhlasí	1	2	1	2	3	5	2	3
neposoudí	3	5	0	0	1	2	1	2

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Tab. 16: Přehled odpovědí respondentů na otázku *Jaké nevýhody má podle Vás bydlení ve Vaší obci?*

odpovědi	Jaké nevýhody má podle Vás bydlení ve Vaší obci?							
	Málo pracovních příležitostí		Malé možnosti nákupu a využívání nejrůznějších služeb		Nedostatečný společensko-kulturní život		Za vším se musí daleko dojíždět	
	absolutní	podíl (%)	absolutní	podíl (%)	absolutní	podíl (%)	absolutní	podíl (%)
souhlasí	27	44	30	49	11	18	18	30
částečně souhlasí	17	28	24	39	31	51	26	43
nesouhlasí	8	13	6	10	15	25	17	28
neposoudí	9	15	1	2	4	7	0	0

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z uvedeného přehledu odpovědí (tab. 15 a 16) je patrné, že občané jako největší pozitivum vidí vlastnictví domu a zahrady, které je s porovnáním s městem v mnoha případech nemožné. A druhou největší výhodou je dosažitelnost blízké přírody. I to je pro některé lidi velké plus oproti městu. Na druhé straně lidé nejvíce souhlasí s nevýhodou malých možností nakupování a využívání služeb. Jen o několik méně respondentů na stejný problém však odpovídá, že souhlasí jen částečně. Srovnáme-li tento výsledek s výsledkem SAW modelu, vidíme, že problematika možností nakupování vychází jako situace uspokojivá. Jako nevýhodu respondenti vesnice ukazují také nedostatečný společensko-kulturní život. Tato odpověď je zřejmě ovlivněna především mladými lidmi, kterým naopak chybí ten městský „ruch“ a přijde jim tak život na vesnici často nudným.

Ostatní dotazovaní respondenti odpovídali velice kladně. Na to poukazuje také i výsledek SAW modelu, kde vychází problém společensko-kulturního života jako uspokojivý.

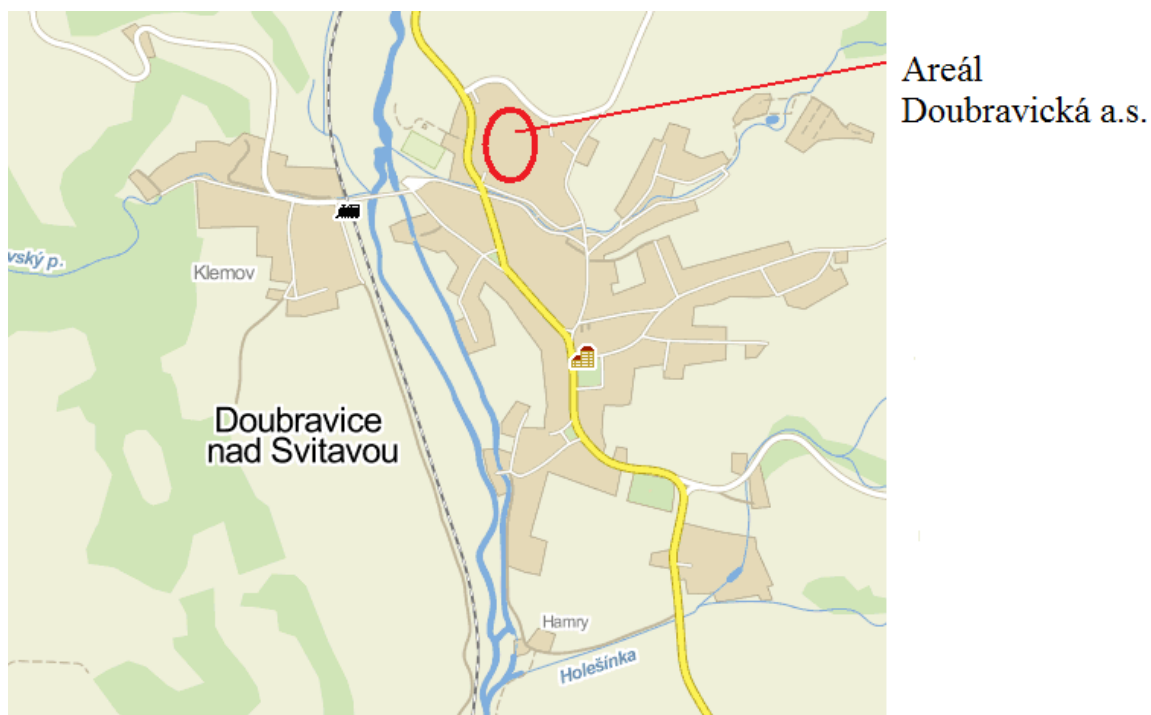
Dále bylo řešeno, zda je z hlediska životního prostředí v obci nebo jejím bezprostředním okolí nějaké riziko, které by obyvatele (potencionálně) ohrožovalo. 61% respondentů je s kvalitou životního prostředí spokojeno a nevidí v současné době žádný výrazný problém, který by je nějak ovlivňoval či už zasáhl. Ostatní dotazovaní obyvatelé Doubravice nad Svitavou zmínili nějaký problém, který vidí ze svého pohledu. V následující tabulce 17 jsou uvedeny dle výzkumu nejčastější problémy týkající se životního prostředí:

Tab. 17: Problémy životního prostředí identifikované na základě dotazníkového šetření

Problémy životního prostředí	Četnost odpovědí
Zápach z místní odchovny kuřat	6
Špatné ovzduší v zimě (topení pevných paliv)	4
Pálení nebezpečného odpadu občany	3
Hluk silnice	3
Prašnost od kamenolomu Újezd u Boskovic	2
Obava z nadměrného hluku při výstavbě nové silnice	2
Nebezpečí lokálních výroben, dílen v oblastech zástavby k bydlení	2
Černé skládky	2
Záplavy	1
Psí výkaly	1
Chybí kanalizace	1

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z odpovědí respondentů je zřejmé, že největším problémem týkající se životního prostředí je zápach z místní odchovny kuřat. Drůbežárna (firma Doubravická a.s.) je situována na severním okraji obce směrem na Boskovice hned vedle páteřní silnice (obr. 11).

Obr. 11: Doubravice nad Svitavou s vyznačeným areálem firmy Doubravická a.s.

Zdroj: www.mapy.cz

Dalším problémem životního prostředí v obci je zhoršené ovzduší v období zimních měsíců, kdy v mnoha domácnostech dochází ke spalování fosilních (pevných) paliv. Tento problém však nevidí pouze respondenti, ale také starosta upozorňoval na vyšší znečištění ovzduší. Nejhorší situace potom nastává v případě, že někteří nezodpovědní občané pálí úplně všechno.

S tím souvisí i další problém, kterým je pálení nebezpečného odpadu občany. Při pálení odpadů vzniká mnoho toxických látek. Dioxiny a furany jsou nejen rakovinotvorné, ale poškozují také hormonální a imunitní systém a ovlivňují nervovou soustavu. Množství škodlivých látek se samozřejmě odvíjí od toho, co konkrétně lidé spalují.

Silnice č. 374 vedoucí středem obce je zdrojem poměrně velkého hluku. Tato silnice je hodně frekventovaná díky tomu, že spojuje město Blansko a Boskovice. Lidé jsou nespokojeni především v ulici Dolní a lidí bydlících na Soukopově náměstí. Ostatní obyvatelé, kteří nemají dům v bezprostřední blízkosti silnice, podobný problém nemají.

Další čtyři otázky byly věnovány územnímu plánu, činnosti obecního zastupitelstva, a zda se respondent vůbec o dění v obci zajímá a pokud ano, které problémy by v rámci rozvoje obce řešil nejdříve. Podle výsledků odpovědí se o dění v obci zajímá 48% respondentů, 10% respondentů odpovědělo, že se o dění nezajímá vůbec a ostatní (42% respondentů) se zajímají jen částečně. Územní (rozvojový) plán zná celkem 9% dotázaných a 28% ho nezná vůbec. Ostatní znají plán částečně. Tento výsledek dopadl dle

očekávání. Lidé se o dění v obci poměrně hodně zajímají, avšak územní plán znají jen částečně. Informace o obci se lidé mohou dovědět hned z několika zdrojů. V obci je funkční místní rozhlas, každý měsíc vychází Zpravodaj městečka Doubravice nad Svitavou, kde najdou nejdůležitější informace o chystaných událostech a změnách i obyvatelé, kteří doma nemají internetové připojení (především starší lidé). Dalším asi nejpoužívanějším zdrojem informací jsou právě internetové stránky obce. Ještě by se na tomto místě dala uvést nástěnka, kde jsou aktuální informace také vyvěšeny. Ti občané, kteří jsou ještě více aktivnější, se dostavují na zasedání zastupitelstva (datum konání je vždy uvedeno také ve zpravodaji a na nástěnce), kde se řeší problémy do mnohem větší hloubky. Příčinou toho, že mnoho lidí nezná územní plán nebo ho zná jen částečně, může být vytváření v poslední době (rok 2010 a 2011) nového územního plánu (dlouhou dobu nebyl k dispozici ani starý – na základě něj se vypracovával nový) a druhým důvodem je možná to, že není umístěn na internetových stránkách obce, ale je k dispozici pouze na obecním úřadě.

Činnost obecního úřadu (OÚ) je podle většiny respondentů průměrná až kvalitní. Pouze dva respondenti se domnívají, že činnost OÚ je nekvalitní. Největší problémy, které je potřeba řešit v rámci rozvoje obce respondenti vidí následovně (tab. 18):

Tab. 18: Výsledné odpovědi dotazníkového šetření na otázku „Které problémy v rozvoji obce by bylo potřeba řešit nejdříve?“

Možnosti odpovědí	Relativní počet respondentů (%)
Zlepšení služeb, vytvoření nových	21,3
Zlepšení nákupních možností	22,9
Zlepšení životního prostředí	32,8
Oprava cest a komunikací	62,3
Vybudování vodovodu/kanalizací	44,3
Vytvoření nových pracovních příležitostí	24,6

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Z uvedené tabulky je patrné, že více než polovina dotázaných by se věnovala v první řadě opravě cest a komunikací. Z vlastní zkušenosti mohou jen potvrdit, že místní komunikace nejsou v dobrém stavu a opravu by v blízké době potřebovaly. Nejhorší situace je v části Klemov, kde je povrch vozovky v dezolátním stavu. 44% respondentů by jako další problém vidělo vybudování kanalizací a vodovodu. Jde především o vytvoření kanalizace, protože stávající situace se stává neúnosnou.

V současné době je v obci vybudována kanalizace pouze dešťová a splašková stále chybí (každý tak musí mít jímku, kterou pravidelně vyváží). Zde je nutné doplnit, že na

základě srovnání odpovědí, ohledně priorit občanů obce a starostem se priority a problémy v rozvoji shodují. Je tedy v pořádku, pokud má vedení obce stejné záměry s územím jako jeho obyvatelé. Asi třetina respondentů by dále zlepšila životní prostředí a okolo 20% dotázaných zaškrtnulo i možnosti v rozvoji zlepšení služeb, nákupní možností a vytvoření nových pracovních příležitostí.

Poslední a asi také nejzajímavější byla otázka: *Co byste navrhovali na zlepšení podmínek a kvality bydlení ve Vaší obci?* Na tomto místě mohl respondent vyjádřit dle svého názoru cokoli, co by změnil, co by navrhl, co mu vadí a podobně. Odpovědi byly také velice různorodé. Nejčastější však byly dvě. První se týkala úklidu psích exkrementů. Není to pouze problém obce Doubravice ale i jiné obce a především města s tímto zápasí. Problém však je, že si za to lidé mohou v podstatě sami. Každý, kdo má psa, by si měl uvědomit, že „špiní“ veřejné prostranství i ostatním. Druhým problémem byl už zmíněný dříve a tím je zlepšení kvality komunikací. Několik respondentů reagovalo také na větší čistotu veřejných prostranství (částečně se překrývá s psími výkaly) a vytvoření více zeleně. Můj osobní názor na tyto odpovědi je následující. Větší čistota je určitě za potřebí, ale s rozšiřováním zelených ploch až tak nesouhlasím. Ve středu obce se nachází dva parky a celkové vesnice není tak velká, že když by člověk chtěl, tak by mohl být během 10 minut v lese nebo na louce za vesnicí. Dalšími dvěma diskutovanými problémy (nejen z odpovědí respondentů) je realizace plánovaného přesunu frekventované silnice č. 374. Právě s tím souvisí nespokojenost obyvatel žijících okolo silnice s nadměrným hlukem a prašností. Jak je v úvodních kapitolách a v předchozích otázkách uvedeno, silnice spojuje města Blansko a Boskovice a denně tudy projede velké množství automobilů. Únik zápachu z místní drůbežárny je dalším problémem a návrhem na zlepšení podmínek v odchovně kuřat. Některé odpovědi jsou velice podobné ne-li identické s odpovědi na otázku týkající se životního prostředí.

4.2 Vyhodnocení strukturovaného rozhovoru se starostou obce

Jak už bylo dříve uvedeno, se starostem obce byl proveden krátký rozhovor zahrnující 15 otázek ohledně kvality života (celý dotazník je uveden v příloze č. 5). Některé odpovědi byly nastíněny již v hodnocení odpovědí samotných obyvatel obce. Důležité však je, že názory a problémy obce se ve většině případů shodují a rozvoj obce je tedy směřován zhruba stejným směrem ze strany vedení obce i z pohledu samotných občanů.

Do otázek byl zahrnut nejen současný stav, ale i stručný vývoj a srovnání od 90. let. Otázkou bylo například: *Jak hodnotíte vývoj obce v období 90. let a období po roce 2000? Uved'te, prosím, krátké srovnání.*

Odpověď: Na počátku 90. let byla v obci vybudována plynofikace. To mělo pozitivní dopad na životní prostředí, ovšem po roce 2000 došlo opět mírné zhoršení díky tomu, že se lidé vrací k tuhým palivům a někteří pálí úplně všechno, jak je patrné na některých komínech. Naproti tomu byla položena pro srovnání obdobná otázka i respondentům z řad občanů a i ti vidí problém ve znečištěném ovzduší v zimním období a spalování nebezpečného odpadu. Jak ale sám starosta uvedl, černý dým je vidět nad stále stejnými komíny a pořád dokola se jedná o jedny a ty samé znečišťovatele. Bránit se proti takovým obyvatelům je ale velice těžké.

Na přelomu 1999/2000 byl vybudován most přes řeku Svitavu. To představovalo zásadní změnu v propojení Doubravice s Klemovem a od 90. let také probíhají opravy komunikací a chodníků. Celková situace se podle starosty zlepšila. Dotázaní občané však stále poukazují na velké nedostatky v kvalitě komunikací a kladou velký důraz na jejich zlepšování (především v části Klemov).

Další otázka přímo na předchozí navázala: *V jakých oblastech se situace nejvíce zlepšila a naopak v jakých zhoršila?*

- *Finanční situace* – finanční situace se určitě zlepšila především pomocí dotačních fondů Evropské unie. Snažíme se vytvářet projekty a ty potom uplatňovat v nejrůznějších operačních programech. Peníze se z Evropské unie se na projekty získat určitě dají, jen je potřeba napsat dobrý projekt, který bude schválen. Z mého pohledu mohu říct, že i toho je v dnešní době velice důležité a z vlastní zkušenosti vím, že mnoho jiných starostů nebo například zemědělských družstev o spoustu dotací přichází, protože neví, jak správně projekt vytvořit a čerpat tak evropské peníze. Je určitě škoda těchto možností nevyužít. V Doubravici nad Svitavou bylo čerpáno například z Operačního programu Životní prostředí (kanalizace) a Regionální operační program Jihovýchod (víceúčelové hřiště), Program rozvoje venkova (knihovna).

- *Doprava* – došlo ke zvýšení počtu spojů na železnici, ale vzrostl i počet osobních automobilů. Důsledkem toho je zvýšená hlučnost silnice č. 374 procházející středem obce. Právě na hlučnost a znečištění ovzduší poukazují i někteří z respondentů (týká se to především obyvatel okolo hlavní silnice – Soukopovo náměstí a ulice Dolní).

- *Životní prostředí* – jak už je uvedeno dříve, v zimním období dochází ke zhoršení díky spalování tuhých paliv. Podle starosty dochází ke zlepšení třídění odpadů a pomalu mizí i černé skládky (na náměstí jsou umístěny kontejnery a lidé se tak podle jeho slov snaží odvázet co nejvíce odpadu do nich nebo do sběrného dvora. Každopádně je mezi obyvateli pořád dost jedinců, kteří se neobtěžují vyhodit pytel plný odpadků do příkopů hned vedle silnice.

- *Zaměstnanost* – nijak výrazně se nezměnila, zůstává na stejné úrovni. Lidé dojíždí za prací nejvíce do Blanska a do Brna. To je uvedeno i v úvodním přehledu práce (tab. 12)

- *Vybavenost a služby* – rozšíření třídění odpadů, ostatní služby zůstávají na stejné úrovni.

Infrastruktura – dochází postupně dobudovávání, jak je uvedeno dříve, je zapotřebí oprav, kde jsou komunikace v nejhorším stavu.

- *Zdraví* – individuální, nelze posoudit objektivně. Záleží na každém obyvateli.

- *Domy, byty* – také individuální. Zhruba polovina domů je v současné době opravena a nové domy se za rok průměrně postaví 2. Tato odpověď na výstavbu nových domů trošku naráží na odpovědi obyvatel. Někteří totiž uváděli, že se chtějí odstěhovat (nebo v tom jen vnímají jako problém) kvůli nedostatku stavebních míst. Tzn., s ohledem na to se musí obec v první řadě snažit vytvářet další stavební pozemky, aby měly kde nové domy vůbec vyrůst.

Následující otázka směřovala na vybavenost obce - *Jaká je vybavenost obce a její vývoj za posledních 8 – 10 let (2000-2010)?*

Některé odpovědi se kryjí s předchozími a některé jsou uvedeny v rámci úvodního přehledu o obci.

- *Infrastruktura (cesty)* - postupně dobudovávání.

- *Zdravotnictví* – není.

- *Školy* – Základní škola - nižší stupeň (1 - 5. ročník), Mateřská škola – postupné opravy (v dalších třech letech je plánované zateplení budovy).

- *Restaurace* – 1- Penzion Retro (dříve Hotel Langr).

- *Pohostinství* – 7 – poměrně hodně na takovou obec

- *Ubytování* – 3, nejvíce lůžek na hotelu Langr (za posledních 10 let proběhla jeho rekonstrukce). Z mého osobního pohledu je sice možnost ubytování velice důležitá (oblast cestovního ruchu na to klade největší důraz), ale vzhledem k přírodním podmínkám a atraktivitám okolí, které nejsou tak atraktivní jako v nedalekém okolí (např. CHKO Moravský kras) se dá jen stěží konkurovat, a tak je velký hotel spíše ztrátový. Případná sezónní návštěvnost určitě nemůže pokrýt náklady na celoroční údržbu. Za posledních několik měsíců se majitel penzionu snaží různými akcemi (pizza, grilování) nalákat hosty i z řad samotných občanů obce (alespoň do restaurace).

- *Služby* – kadeřnictví, masáže, manikúry a další. Za posledních 10 let určitě služeb tohoto typu přibýlo.
- *Nakupování* – na náměstí obchod Jednota, Koloniál J+J(voda, plyn, topení), zahradnictví a pštrosí farma Koupí. V posledních 10 letech se vyskytly i některé další malé obchůdky s potravinami, ale díky malému počtu zákazníků za čas zkrachovaly.
- *Dopravní dostupnost* – zlepšení, od roku 2007 je obec částí Integrovaného dopravního systému, v rámci něhož je poměrně vysoká intenzita dopravních spojů.
- *Technická infrastruktura* – voda, plyn, kanalizace – plynofikace – ano, kanalizace – ne – problém, který se právě nejvíce řeší.

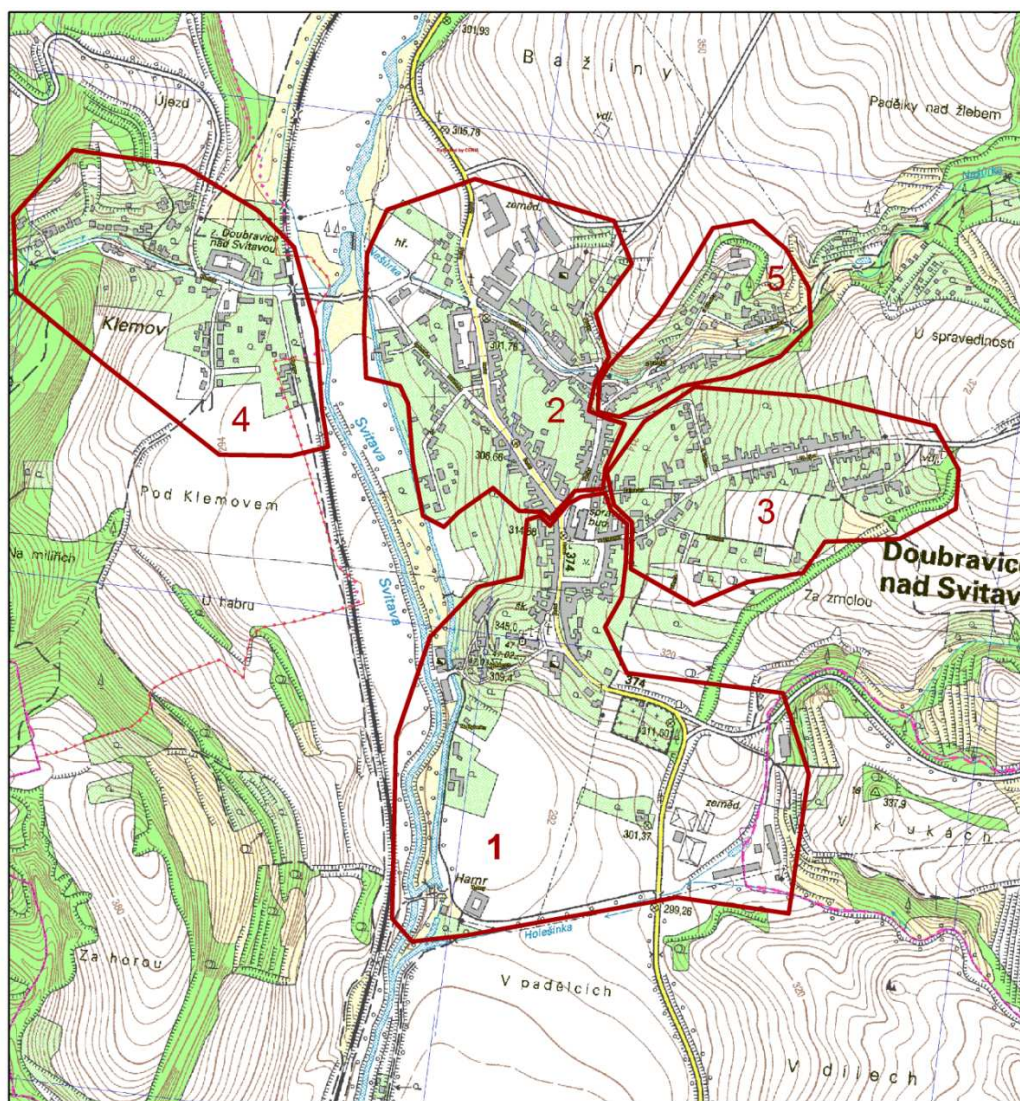
Další otázky se zaměřovaly na současné dění a priority rozvoje. Dle odpovědi je současným problémem řešeným obcí příprava na budování kanalizace a ČOV. Jedinou označenou překážkou, která brání k jejímu vytvoření, byl dosud nedostatek finančních prostředků. Jejím vybudováním se tak splní i prioritní pro zlepšování kvality života v obci a rozvoje obce. Poslední, ale pro srovnání s vnímáním kvality života s občany byla otázka na to, jaké jsou možnosti, aby docházelo ke zvyšování úrovně kvality života jejich obyvatel. Odpověď zněla vcelku jednoznačně - realizace kanalizace, následná obnova komunikací, vybudování ČOV.

Konfrontací odpovědí obyvatel na straně jedné a starosty na straně druhé vidíme, že obyvatelé vesnice i vedení obce vidí stejné problémy a starosta řeší problémy, které řeší také lidé. O tom, že jsou lidé se starostou spokojeni, vypovídá i to, že byl starosta dvakrát po sobě zvolený a i nadále setrvává ve funkci místostarosty. Je důležité, že se starosta o obec snaží starat, jak nejlépe umí a především se snaží vycházet vstříc lidem, kteří tu žijí.

5 IDENTIFIKACE A ZHODNOCENÍ KVALITY ŽIVOTA Z POHLEDU VNITŘNÍHO ČLENĚNÍ OBCE A JEJÍHO A V RÁMCI MIKROREGIONU

5.1 Vymezení vnitřního členění obce

V předchozí kapitole se jednalo o zhodnocení kvality života v rámci obce jako celku. Nyní se pokusíme na základě vymezených částí obce zjistit, zda jsou v těchto vymezených oblastech rozdíly a do jaké míry se odpovědi respondentů na jednotlivé otázky liší. Vymezení vlastního členění obce je znázorněno v následující mapce (obr. 12):

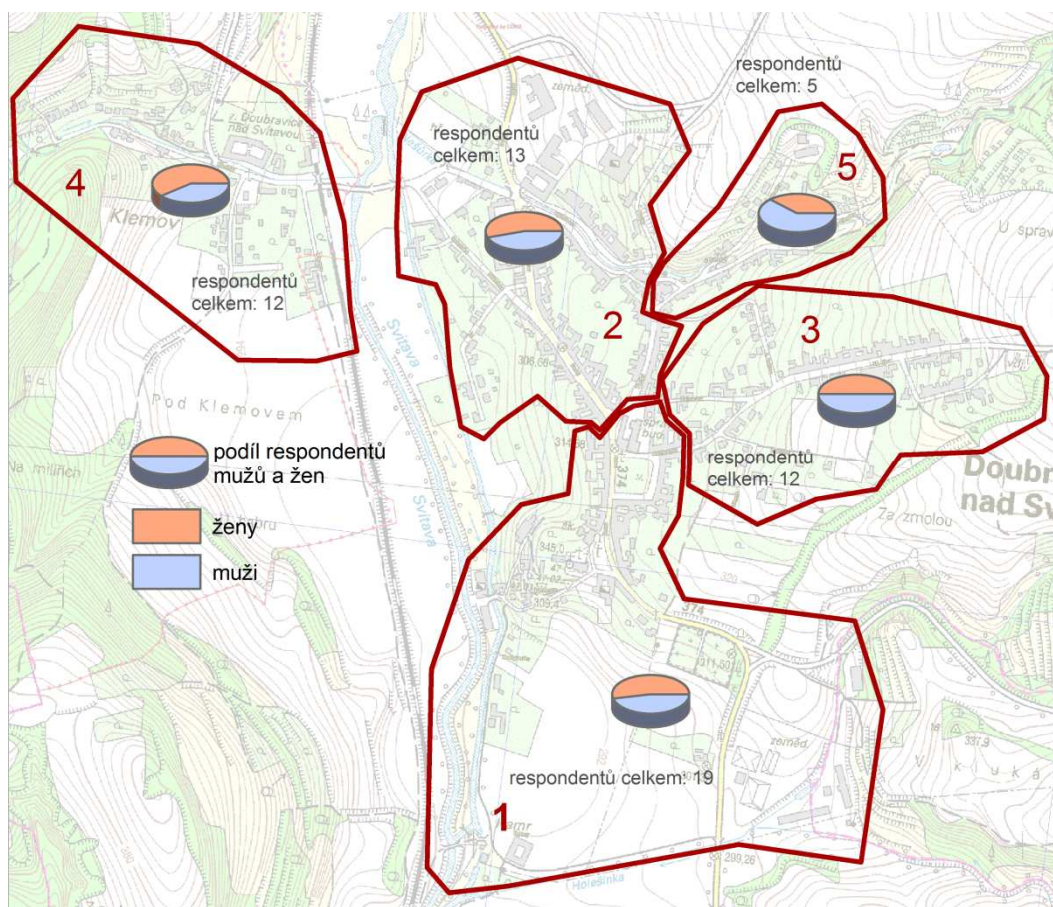
Obr. 12: Členění obce Doubravice nad Svitavou, podklad Základní mapa MZ10,
Zdroj: www.geoportal.cuzk.cz + vlastní vymezení částí

Obec Doubravice nad Svitavou je rozdělena do 5 částí, a to při zohlednění aspektu historického, funkčně-fyziognomického, či komunikačního. Zřejmě nejdůležitější roli zde ale sehrál intuitivní přístup, jehož použití lze odůvodnit velice dobrou znalostí celého zkoumaného území.

- 1 - vymezená jednotka se nachází v jižní části obce. Tvoří ji dvě náměstí – samotné „centrum“ městyse – čtyřhranné náměstí Svobody, kde je umístěn obecní úřad, kino, obchody a dvě restaurace a náměstí druhé – Soukopovo náměstí, kde se nachází škola (1. - 5. stupeň) a kostel.
- 2 - druhou část tvoří především ulice (Dolní) podél silnice č. 374. V severní části jsou potom situovány některé z firem sídlících v obci a zemědělské družstvo.
- 3 - třetí část by se dala nazvat „Šibenice“. V dřívějších dobách měla Doubravice právo hrdelní. Popravováno bylo provazem, lámáno kolem i páleno na kopci Šibenice, nazývaném také Spravedlností. Tyto názvy přetrvaly až do současnosti.
- 4 – Klemov. V dřívějších dobách osada, která se později stala součástí Doubravice. Jako je i z mapy patrné, tato část je oddělena řekou Svitavou a železniční tratí. Samotní obyvatelé jsou „odděleni“ od Doubravice (například v zimě bývá na místním kluzišti soutěž mezi „Doubravickým“ a „Klemovským“). Klemov má i své katastrální území.
- 5 – nejmenší z vymezených částí. Jedná se o řady domů okolo cesty, která dále pokračuje na zříceninu hradu a obec Kuničky. Mezi obyvateli je známá jako „Cihelna“ podle cihelny, která tu kdysi stávala. V této části je největší chatová zástavba.

5.2 Identifikace a zhodnocení kvality života ve vymezených částech obce Doubravice nad Svitavou

Počet respondentů v jednotlivých částech a podíl mužů a žen je zobrazen v následujícím obrázku (obr. 13):

Obr. 13: Počet respondentů v jednotlivých částech obce a podíl zodpovídaných žen a mužů
 Zdroj: www.geoportal.cuzk.cz + vlastní vymezení částí, podíly respondentů z vlastního dotazníkového šetření

Zhodnocení kvality života v obci je zhodnoceno na základě stejného dotazníkového šetření, jen jsou odpovědi respondentů seřazeny podle toho, do jaké části v tomto případě spadají.

V následujících přehledech odpovědí jsou uvedeny výsledky na otázky *Jak jste spokojený/-á s Vaším bydlištěm a jeho nejbližším okolím jako místem pro život?* a *Jak jste spokojený/-á s životem ve Vaší obci?* Číslem pod otázkou jsou označeny jednotlivé části a jsou seřazeny od nejlepší (od shora) po nejhorší (dole). Pořadí je vypočteno z odpovědí – velmi spokojený až velmi nespokojený.

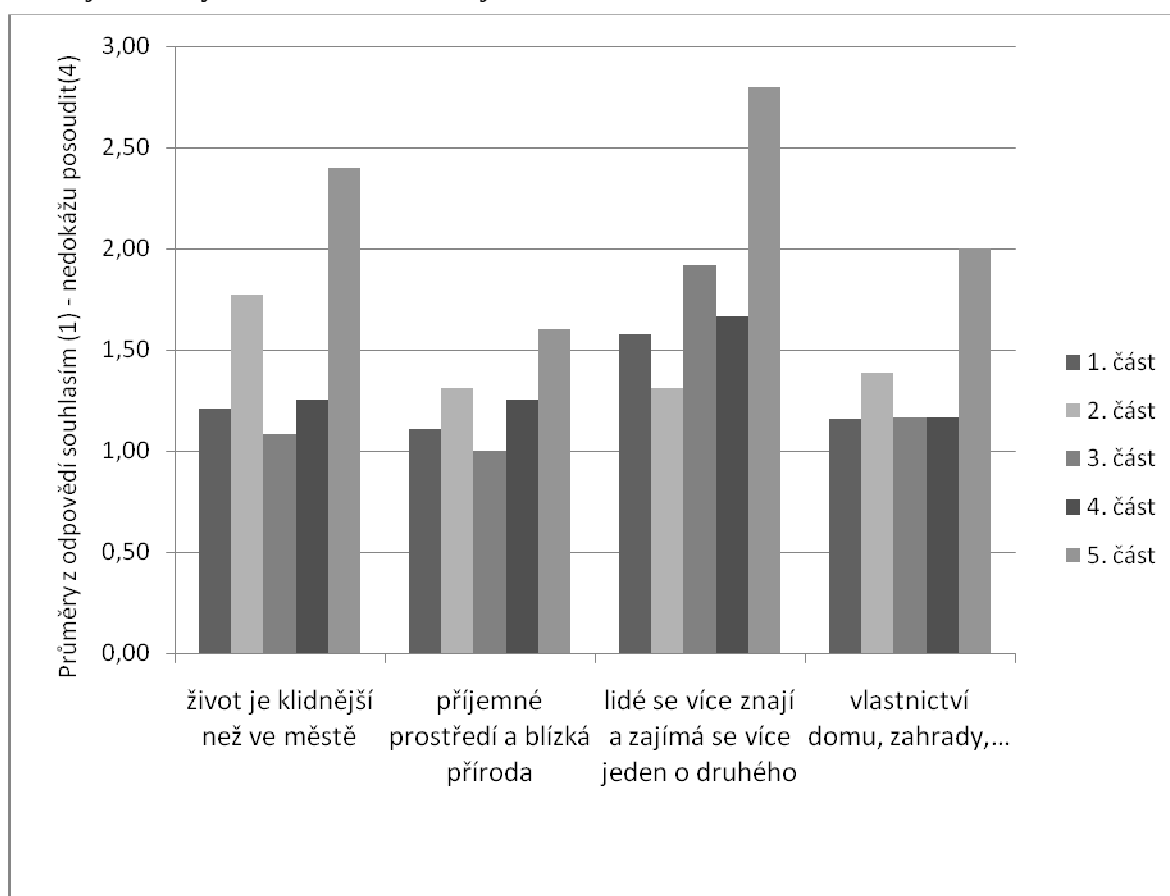
Pohled na kvalitu života se mění v jednotlivých částech následovně:

Jak jste spokojený/-á s Vaším bydlištěm a jeho nejbližším okolím jako místem pro život?
4
3
2
1
5

Jak jste spokojený/-á s životem ve Vaší obci?
1
4
2
3
5

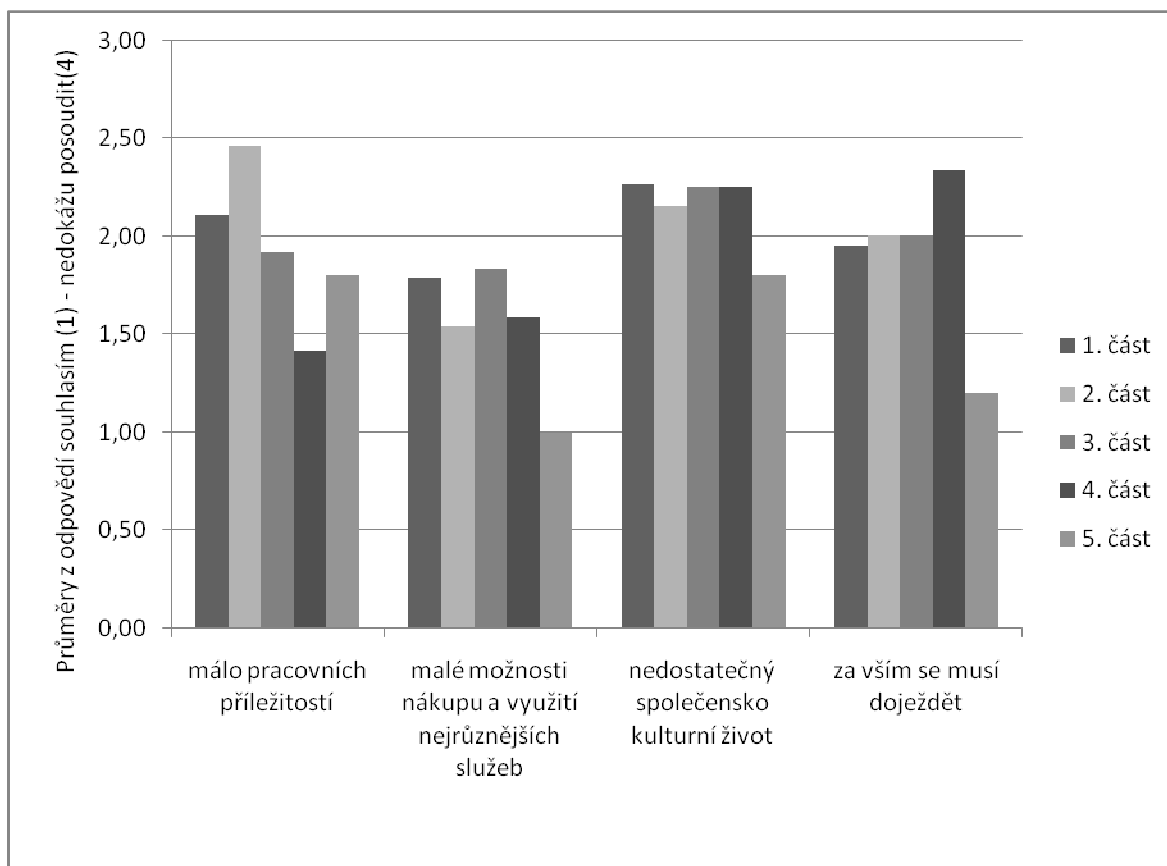
Nejvíce pozitivně vnímají kvalitu života v části obce Klemov (4). Jako s místem pro bydlení jsou lidé nejvíce spokojeni v části 1, ovšem spokojenost se životem není už tak výrazná. Naopak nejvíce negativní postoj zaujímají obyvatelé v nejmenší části 5.

V následujících dvou grafech (obr. 14 a 15) je znázorněno, jaké výhody či nevýhody lidé v jednotlivých částech identifikují.

Obr. 14: Výsledky odpovědí na otázku č. 7 - *Jaké výhody má podle Vás bydlení ve Vaší obci?*

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

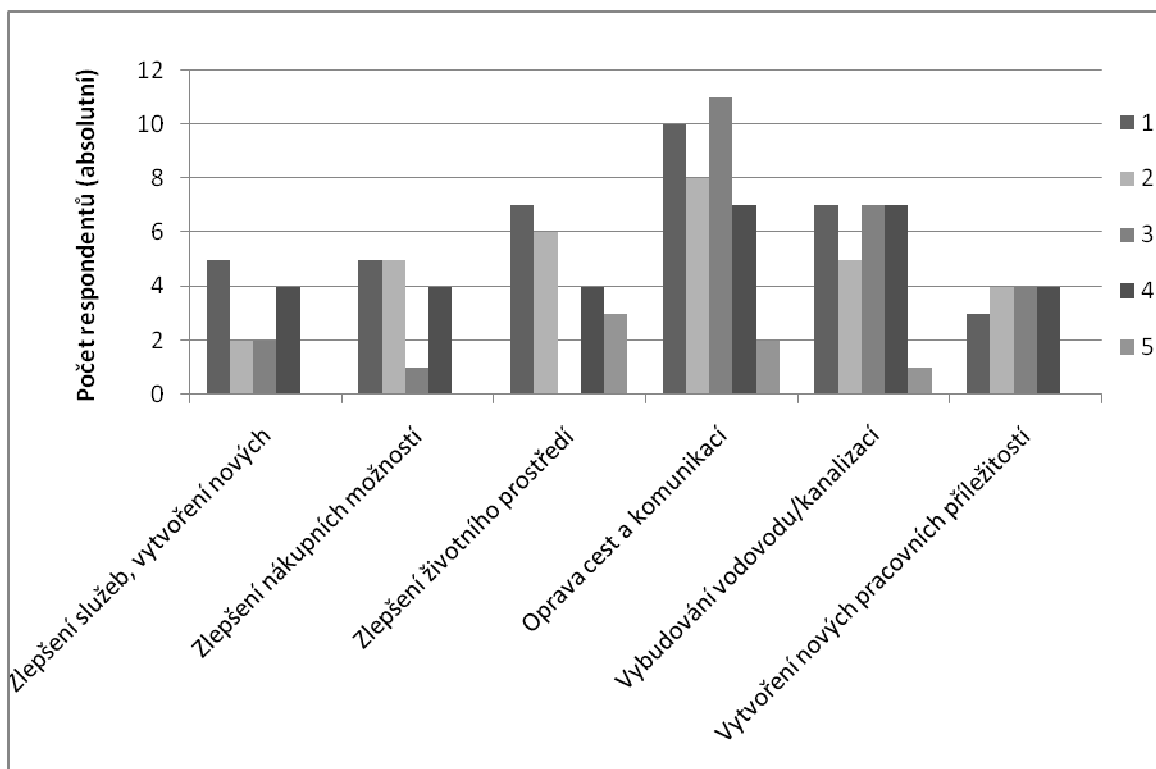
Obr. 15: Výsledky odpovědí na otázku č. 8 - *Jaké nevýhody má podle Vás bydlení ve Vaší obci?*

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Pozn. Hodnoty ve svislé ose grafů představují vypočtené průměry z odpovědí - 1 – souhlasím, 2 - částečně souhlasím, 3 – nesouhlasím, 4 - nedokážu posoudit

Na obr. 14, který zobrazuje výhody, vidíme, že v částech obce 1, 3 a 4 respondenti souhlasí se všemi uvedenými možnostmi výhod. V části 2 – ulice Dolní, respondenti uvedli, že souhlasí jen částečně s tím, že je výhodou, že život na vesnici klidnější než ve městě. Stejně tak i v části 5 (u Cihelny) vychází z odpovědí respondentů, že na stejný problém odpověděli částečně souhlasím a někteří nesouhlasí vůbec. Stejně tak nesouhlasí s tím, že by bylo považováno za výhodu to, že se lidé více znají a více se o sebe zajímají.

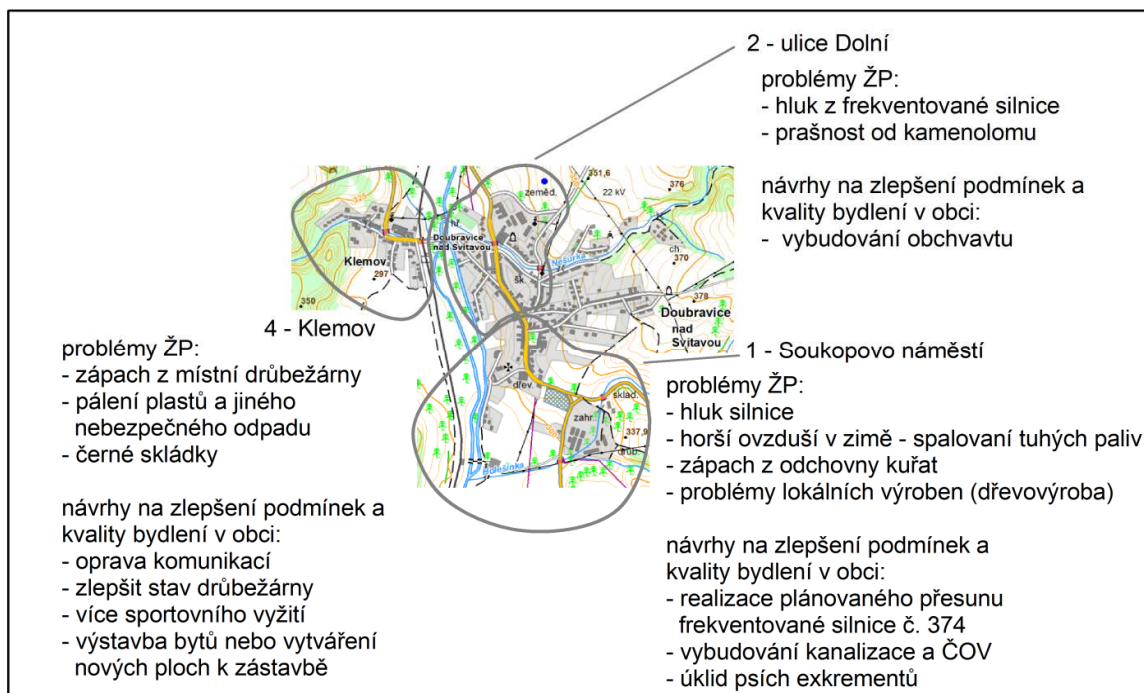
Opakem výhod jsou uvedené i nevýhody (obr. 15), které obec má. Odpovědi jsou různorodější a lidé uváděli, že s uvedenými nevýhodami souhlasí jen částečně (neznačená to tudíž žádné velké problémy). Jen část 5 (u Cihelny) souhlasí s nevýhodou malý možností nákupu a s tím, že se musí za vším daleko dojíždět.

Obr. 16: Výsledky odpovědí na otázku č. 12 – *Které problémy v rozvoji obce by bylo potřeb řešit nejdříve?* (čísla 1-5 uvedeny vpravo vedle grafu představují jednotlivé vymezené části)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Problémy v oblasti životního prostředí se logicky prostorově diferencovaly. Pokud lidé bydlí vedle silnice, uvádí problém hluku a prašnosti. Jestliže bydlí v blízkosti drůbežárny, prosazují odstranění zápachu a už tolik neřeší problém hluku od silnice a obráceně. Stejně tak je tomu i s tím, co by lidé navrhovali na zlepšení podmínek a kvality bydlení v obci. S tím úzce souvisí i otázka č. 12 - *Které problémy v rozvoji obce by bylo potřeb řešit nejdříve?*. Jednotlivé odpovědi jsou vykresleny do grafu (obr. 16). Je zřejmé, že pokud jsou v určité části komunikace ve špatném technickém stavu, lidé nejprve prosazují jejich opravu naproti lidem, kteří bydlí v místě, kde jsou vozovky ve stavu dobrém. Problémy životního prostředí a návrhy na zlepšení kvality života jednotlivých částí jsou pro lepší přehlednost vyjádřeny pomocí následující mapky (obr. 17):

Obr. 17: Problémy ŽP v jednotlivých částech obce

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

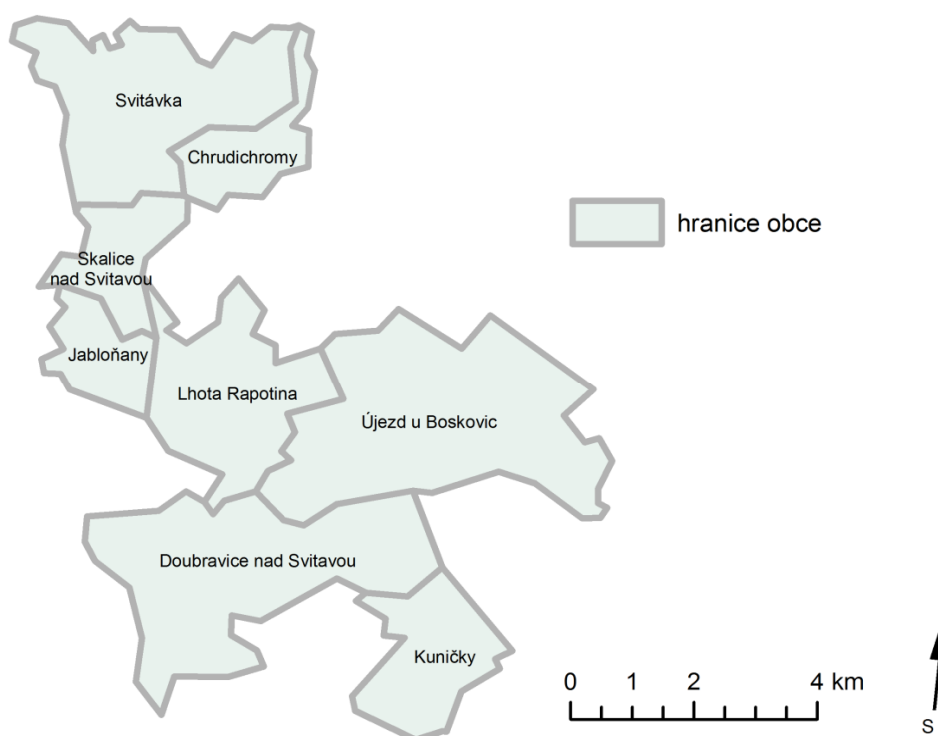
V částech Doubravice – 3 (na Šibenici) a 5 (U Cihelny) ani jeden z dotazovaných neuvedl žádnou námitku na kvalitu životního prostředí a ani neuvedl žádnou možnost, jak by se mohla kvalita života v jeho okolí zlepšit. Přitom je zajímavé, že ve zhodnocení mezi jednotlivými částmi obce odpověděli na otázky: *Jak jste spokojený/-á s Vaším bydlištěm a jeho nejbližším okolím jako místem pro život?* a *Jak jste spokojený/-á s životem ve Vaší obci?* Poměrně negativně. Především část 5 (U Cihelny) měla jednoznačně nejhorší hodnocení. Právě proto se dalo očekávat, že pokud jsou nejvíce nespokojeni, budou aktivně vyjadřovat proč a s čím a navrhopvat tak možná alternativa. V tomto případě šlo zřejmě o respondenty s neaktivním postojem.

5.3 Mikroregion Svazek obcí Svitava

Svazek obcí Svitava byl založen na setkání pověřených zástupců obcí dne 4. 12. 2001. Zakladatelskými obcemi byly Doubravice nad Svitavou, Chrudichromy, Jablonoňany, Kuničky, Lhota Rapotina, Obora, Skalice nad Svitavou a Újezd u Boskovic. V roce 2007 ke svazku přistoupil městys Svitávka. Současný počet členů činí tedy devět obcí (obr. 18). Cílem Svazku je zmnožení sil a prostředků při prosazování záměrů přesahujících svým rozsahem a významem jednotlivé účastnické obce. Předmětem činnosti Svazku obcí Svitava je například udržení, obnova a rozvoj místních kulturních a společenských tradic,

životního stylu, pospolitosti venkovského obyvatelstva a vědomí vlastní zodpovědnosti za obnovu a rozvoj obcí, sociální a ekonomický rozvoj obcí, úprava a čistota veřejných prostranství, výměna zkušeností z realizace rozvoje členských obcí, koordinace územních plánů a další. (ostatní v příloze)

Za předmět činnosti sdružení se považují také takové akce a aktivity, které se z objektivních důvodů netýkají všech členských obcí. V takovém případě je povinnost sdružení dbát na to, aby jejich výsledky korespondovaly se zájmy sdružení jako celku.

Obr. 18: Mapka obcí spadajících do Svazku obcí Svitava, zpracováno v programu ArcGIS 9.3

Zdroj: ArcCR500

V návaznosti na založení Svazku byla v roce 2002 zpracována Strategie rozvoje mikroregionu Svitava, která zachytila situaci v území a navrhla opatření k podpoře rozvoje. Ta byla později aktualizována v roce 2008.

5.3.1 Základní charakteristika Svazku

V devíti obcích mikroregionu žije v současné době celkem 5 499 obyvatel, rozloha území je 5 453 ha (stav k 1. 1. 2007). Svazek je tvořen spíše menšími obcemi. Průměrná velikost obce je 611 obyvatel; nejlidnatější je Svitávka (1 710 obyvatel), nejmenší

Chrudichromy (186 obyvatel). Téměř všechny obce jsou tvořeny jedním katastrálním územím, jen městyse Doubravice nad Svitavou a Svitávka se skládají z katastrů dvou; městys Svitávka navíc také ze dvou částí (tab. 19). Obce leží ponejvíce v údolí Svitavy, v nadmořské výšce mírně přes 300 m. Výše jsou položeny obce v kopcovité části mikroregionu, zvláště na východě (Kuničky a Újezd u Boskovic). Většina obcí spadá do správního obvodu obce s rozšířenou působností (a současně pověřeného obecního úřadu) Boskovice, pouze Doubravice nad Svitavou a Kuničky spadají pod Blansko.

Tab. 19: Základní charakteristiky jednotlivých obcí Svazku obcí Svitava

Obec	Počet obyvatel	Počet katastrů	Počet částí obce	Katastrální plocha (ha)	Hustota zalidnění (obyv./km ²)	Nadmořská výška (m n. m.)
Chrudichromy	200	1	1	267	75	330
Kuničky	279	1	1	428	65	530
Obora	313	1	1	425	74	413
Lhota Rapotina	395	1	1	618	64	308
Jabloňany	389	1	1	241	161	337
Újezd u Boskovic	447	1	1	1 278	35	527
Skalice nad Svitavou	612	1	1	299	205	330
Doubravice n. S.	1301	2	1	1 071	121	315
Svitávka	1744	2	2	826	211	314
Svazek Svitava	5 680	11	-	5 453	104	378

Zdroj: Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2011, www.czso.cz, Strategie rozvoje mikroregionu Svitava

5.4 Kvalita života v rámci Svazku obcí Svitava, srovnání s městysem

Doubravice nad Svitavou

Kvalita života v rámci Svazku obcí Svitava je vyhodnocena na základě objektivních informací vytvořených pomocí zvolených indikátorů (dopravní dostupnost, atraktivita prostředí, možnosti služeb a další).

- Přírodní podmínky

Území mikroregionu se nachází na pomezí Boskovické brázdy a Brněnského masivu. Reliéf je značně výškově členitý. Mikroregion je odvodňován řekou Svitavou a jejími přítoky. Na ploché západní části mikroregionu se vyvinuly černozemě a hnědozemě, tedy velmi úrodné, intenzivně zemědělsky využívané půdy (Skalice nad Svitavou, Jabloňany, Lhota Rapotina a Doubravice nad Svitavou). Směrem k východu přecházejí v sezónně zamokřené půdy – pseudogleje, hnědé půdy a pararendziny. Necitlivé scelení zemědělské

půdy do velkých bloků je příčinou vodní eroze. Dochází ke splachu půd, stružkové erozi a sesuvům. Významnou devizou zdejší krajiny je její scénická hodnota, která může mít pozitivní vliv zejména na rozvoj cestovního ruchu. Velký a Malý Chlum (460 m n. m. a 488 m n. m.) nad obcí Obora jsou výraznými dominantami v krajině (Bínek a kol.).

Podmínky přírodního prostředí a způsob jeho využívání vytvářejí určitá rizika, s nimiž je nutné při plánování rozvojových aktivit kalkulovat. Topení tuhými palivy může v zimě vést ke zhoršení kvality ovzduší, zejména v údolí Svitavy. Zde jsou také nebezpečím povodně, kterým je potřeba předcházet realizací protipovodňových opatření. Doprava vytěženého kamene (lom mezi Újezdem u Boskovic a Lhotou Rapotinou) je zátěží hlukovou, vede ke znečišťování ovzduší prachovými částicemi, a také přispívá ke zhoršování stavu silnic (Bínek a kol.).

Předchozí uvedené charakteristiky jsou uvedeny pro přehled o zkoumaném území, ale také z nich vychází problémy nebo možnosti v území.

- Dopravní dostupnost

Centrem mikroregionu prochází železniční trať č. 260 Brno – Skalice nad Svitavou – Česká Třebová. Ve Skalici nad Svitavou z ní odbočuje trať č. 262 do Boskovic a Chornice. Celé území mikroregionu je součástí IDS JMK. Významnou silnicí je silnice I. třídy č. 43 Brno – Svitavy. Poměrně značně frekventovaná je také silnice vedoucí z Boskovic do Blanska (silnice č. 374).

Nejlepší polohu z obcí Svazku Svitava mají Svitávka (železniční stanice, napojení na silnici I/43) a Skalice nad Svitavou (výborné autobusové spojení s Boskovicemi, železniční stanice – i pro rychlíky). Obce Kuničky, Obora a Újezd u Boskovic jsou spíše periferní a dopravní dostupnost je horší.

- Technická infrastruktura

Vodovod byl zaveden do všech obcí svazku, plynovod chybí jen v obci Kuničky. Problémem je kanalizace, která je v současné době (rok 2008) zavedena jen čtyřech obcích, přičemž dostatečnou kapacitu má pouze ve Lhotě Rapotně. Ve Svitávce a Doubravici nad Svitavou se zavedení kanalizace plánuje. Odpadní vody v obcích nejsou čištěny, Chrudichromy používají domovní ČOV. Absence kanalizace a čističek v obcích znamenají poměrně velké problémy z hlediska životního prostředí a měly by se tak co nejdříve vyřešit.

- Zástavba, prostorové dispozice

Jako je u většiny venkovských sídel zvykem, zástavba je tvořena především rodinnými domy. Minimální bytová zástavba je pouze ve Skalici nad Svitavou. Prostředí je pro mladé lidi v současné době poměrně atraktivní a mají zájem zde stavět a bydlet. Pouze Lhota Rapotina a Újezd u Boskovic, a částečně také Obora, však disponují dostatkem volných ploch pro výstavbu.

- Občanská vybavenost

Vzhledem k malé velikosti obcí není občanská vybavenost vysoká. Spádovým centrem, kam lidé jezdí za službami nejvíce ze všech obcí, jsou Boskovice. Obchod je sice ve všech obcích, ale i s tím je na malých obcích často problém. Malé obchůdky jsou přehnaně předražené, a tak to obyvatele vesnic nutí jezdit do supermarketů do měst. Bohužel na to doplácí starší lidé, kteří jsou odkázáni pouze na tyto drahé obchody.

Mateřské školy jsou v provozu ve třech největších obcích – Skalici n. S., Doubravici n. S. a Svitávce. Základní školy jsou lokalizovány v týchž třech obcích a navíc v Jablonanech. Tyto školy jsou ovšem neúplné (1.-5. třída), jediná úplná základní škola se nachází ve Svitávce. Praktický lékař pro dospělé a pro děti a mládež sídlí pouze ve Svitávce.

- Počet a struktura obyvatelstva

Počet obyvatel obcí mikroregionu Svitava ve 2. polovině 20. století klesal (o pětinu během let 1961 – 1991). Od roku 1991 je vyrovnaný, resp. mírně roste, což lze v rámci ČR považovat za celkem výjimečný jev. Za posledních 10 let nejvíce lidí přibývá (především v důsledku migrace) v obci Skalice nad Svitavou. To je dáno díky větším pracovním příležitostem.

- Trh práce a vyjíždka a dojíždka za prací

Míra nezaměstnanosti se v obcích pohybuje mezi 7,7% (Kuničky) - 13,4% (Skalice nad Svitavou, to je částečně způsobeno současným propouštěním zaměstnanců z Baumüllera). Strukturu zaměstnanosti ovlivňuje především velikost obcí – služby se obvykle koncentrují spíše ve větších obcích a městech, v menších obcích převažuje průmysl nebo zemědělství. Záleží zde také na přírodních podmínkách a lokalizačních faktorech, např. dopravní dostupnosti, dostupnosti surovin a pracovní síly atd. Stejně jako u Doubravice nad Svitavou vyjíždka do zaměstnání převažuje nad dojíždkou do obce. Jedině u Skalice nad Svitavou je tomu naopak. Zde se totiž nachází velká firma Baumüller, která zaměstnává až 500 zaměstnanců.

- Cestovní ruch a atraktivita území

Tab. 20: Přehled možných aktivit a zajímavostí v obcích Svazku obcí Svitava

Obec	Atraktivita
Chrudichromy	cyklotrasy
Kuničky	
Obora	nová lesní rozhledna na Malém Chlumu, Rolínkovy pískovcové sochy
Lhota Rapotina	kostel sv. Vavřince - 3. nejmenší kostel v ČR i ve stř. Evropě
Jabloňany	cyklotrasy
Újezd u Boskovic	venkovní koupaliště
Skalice nad Svitavou	
Doubravice nad Svitavou	zřícenina Doubravického hradu, technická památka - elektrárna u Fadrných, pštroší farma
Svitávka	Löw-Beerova vila

Zdroj: Strategie rozvoje mikroregionu Svitava

V tabulce 20 je uveden přehled možných aktivit a atraktivit v jednotlivých obcích svazku. Nejhezčí a nejpříjemnější prostředí nabízí vesnička Obora. Zde se může návštěvník pokochat pohledem z rozhledny nebo si naplánovat túru kolem vytesaných soch (podrobněji popsáno v rámci úvodních popisných kapitolách). Naopak nejhorší krajinný ráz má obec Chrudichromy. V minulém roce tu bylo zastavěno celé pole fotovoltaickými panely, proto je pohled na obec už z dálky nehezský. Také Kuničky a Lhota Rapotina nenabízí žádné turistické atraktivity. Nedaleko Lhoty Rapotiny je kamenolom, který na kráse v přírodě také nepřidá.

Tab. 21: Vyhodnocení stavu vybraných indikátorů v jednotlivých obcích svazku a v mikroregionu jako celku (+ dobrý stav, - špatný stav)

Obec	Dopravní dostupnost	Technická infrastruktura	Zástavba, prostorové dispozice	Občanská vybavenost	Trh práce (míra nezaměstnanosti)	Cestovní ruch	Atraktivita území
Chrudichromy	+	-	-	-	-	-	-
Kuničky	-	-	-	-	+	-	+
Obora	-	-	+	-	+	+	+
Lhota Rapotina	+	+	+	-	-	-	-
Jabloňany	+	-	-	-	-	-	+
Újezd u Boskovic	-	-	+	-	-	-	-
Skalice nad Svitavou	+	-	-	+	-	-	+
Doubravice n. S.	+	-	-	+	+	+	+
Svitávka	+	-	-	+	-	+	+
Svazek Svitava	+	-	-	-	-	-	+

Zdroj: vlastní

Podle výše uvedených charakteristik jsme vytvořili jednoduchý přehled indikátorů, pomocí něž je v tomto případě vyjádřena kvalita života. Plusem je vyjádřena dobrá situace a mínusem špatná. Nejvíce kladných hodnocení mezi obcemi svazku Svitava získala obec Doubravice nad Svitavou. Také Obora a Svítávka mají poměrně dobré hodnocení.

6 MOŽNOSTI DALŠÍHO ROZVOJE KVALITY ŽIVOTA V OBCI A JEJICH ŘEŠENÍ

6.1 Vytvoření SWOT analýzy

Vysoce efektivní a jednoduchou pomůckou pro zjištění skutečného stavu, potřebných změn, případných rizik a nezbytných kroků pro přeměnu slabých stránek do silných a eliminaci rizik je SWOT analýza. Ta představuje komplexní metodu kvalitativního vyhodnocení veškerých relevantních stránek definovaného tématu. Stejně tak v případě méj diplomové práci pomůže na základě definování a ohodnocení jednotlivých faktorů, které jsou definovány čtyřmi proměnnými:

- **Strengths** (přednosti = silné stránky)
- **Weaknesses** (nedostatky = slabé stránky)
- **Opportunities** (= příležitosti)
- **Threats** (= hrozby)

Tab. 22: SWOT analýza pro městys Doubravice nad Svitavou

Silné stránky	Slabé stránky
dobrá dopravní dostupnost (vlak, IDS JMK) dobrá technická infrastruktura v případě vodovodu a plynovodu dobré sociální podmínky a vysoká občanská vybavenost (kromě zdravotnictví) atraktivita krajiny	absence splaškové kanalizace a ČOV v některých částech obce velice špatný technický stav komunikací nedostatečná atraktivita cestovního ruchu malá aktivita obyvatel při zlepšování ŽP (spalování nebezpečného odpadu a další) nedostatek volných ploch pro výstavbu rodinných domů hluk a prašnost od silnice č. 374 a od kamenolomu
Příležitosti	Hrozby
rozvoj cestovního ruchu, agroturistiky spolupráce v rámci Svazku obcí Svitava a MAS Boskovice v případě vybudování R43 příchod nových podnikatelů (zaměstnavatelů) – lepší spojení s Brnem další možnost využívání financí z dotačních programů EU	odliv zejména mladých lidí do měst z důvodu nedostatku volných stavebních ploch nebo za prací (zejména Brno) vysoká atraktivita okolí pro cestovní ruch, samotná obec na úkor okolí může ztrácet při nedokončení přestavby silnice č. 374 (Blansko - Boskovice) – ještě větší zatížení dopravou ve středu obce

Zdroj: vlastní + Strategie rozvoje mikroregionu Svitava

Na základě takto vytvořené takzvané SWOT analýzy přehledně vidíme, kterými směry rozvoje se ubírat a které problémy rozvoje s tím spojené řešit (tab. 22).

Pozn.: Zpracovaná SWOT analýza není úplně metodicky správná. Nejsou v ní uvedeny zcela správně metodicky „vnitřní“ silné a slabé stránky a „vnější“ příležitosti a hrozby.

6.2 Jednotlivé oblasti kvality života a jejich možnosti dalšího rozvoje v rámci Doubravice nad Svitavou

6.2.1 Občanská vybavenost

Pojem občanská vybavenost je poměrně široký. K základním druhům občanské vybavenosti patří komerční služby, oblasti školství, zdravotnictví, sociální péče, kultura a sport. Pokud by se jednalo o výzkum města, byla by tato oblast rozdělena na dílčí části. V případě této práce bylo rozhodnuto, že pro tak malé území není třeba rozdělování a jsou tak všechny tato dílčí části zhodnoceny najednou.

Služby jsou podobně jako školství na poměrně dobré úrovni (i když téměř 50% respondentů uvádí malé možnosti nákupů jako nevýhodu). Jak už je zmíněno v úvodních kapitolách, městy má svoji poštu, obchod s potravinami a prodejnu hutního materiálu, domácích potřeb, drogerie a dalších hospodářských potřeb (Jiří Štoudek - Kolonial J+J). Dříve byly v obci ještě další dvě prodejny s potravinami a jedna s obuví a textilem, ovšem vzhledem k nízkému počtu zákazníků byly tyto prodejny zrušeny. Rozvoj v této oblasti obchodu, jak se již tedy osvědčilo dříve, není významný. Obdobně je tomu i u kadeřnictví a manikúry (dnešním trendem je také rozvoj masáží i v menších obcích). Ty jsou zastoupeny tak, aby pokryly potřeby lidí v obci a pokud by vznikaly další, neměly by v tak relativně malé obci dostatečnou klientelu. Počet pohostinství je také, jak je již u výsledků rozhovoru se starostem, dostačující.

Oblast školství zaujímá škola mateřská a základní (1. -5. - stupeň). Obě zařízení jsou ve velice dobrém stavu a s výbornou „pověstí“. Děti nejen že jsou učeny, ale jsou i často součástí kulturního dění v obci. Několikrát ročně tak mají nejružnější vystoupení a další akce v místním sále kulturního domu nebo kina. Děti do školy i mateřské školy často dojíždí z okolních vesnic, jako jsou Kuničky, Újezd a Obora. Žáci, vycházející potom z pátého ročníku, nejvíce dojíždí do školy do Rájce Jestřebí, Blanska nebo Boskovic. Mimo výuku je v odpoledních hodinách každý rok připravováno mnoho zájmových kroužků, které by se měly do budoucnosti udržovat a nadále rozvíjet.

Sociální péče představuje systém pomoci občanům, jejichž životní potřeby nejsou dostatečně zabezpečeny příjmy z pracovní činnosti, dávkami důchodového nebo nemocenského zabezpečení, popř. jinými příjmy a občanům, kteří ji potřebují vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nebo věku, anebo kteří bez pomoci společnosti nemohou překonat obtížnou životní situaci či nepříznivé životní poměry.

V obci Doubravici nad Svitavou se zaměříme spíše na oblast péče o staré občany. V obci žilo k 1. 1. 2011 ve věku nad 60 let více jak 20% obyvatel. U starších lidí s dobrým zdravotním stavem nebo u lidí, o něž se postará rodina, není problém. Ten však nastává, pokud staří lidé zůstanou sami a potřebují péči nebo sami nestačí na rodinný dům a chtějí sami odejít do domova důchodců. Žádné zařízení sociální péče přímo v Doubravici zřízeno není a v dohledné době se ani o žádném neuvažuje. Lidé mají možnost domovu důchodců například v Boskovicích, Blansku nebo Černé Hoře. Dům s pečovatelskou službou je v Blansku. Přímo v obci vznikla Vývařovna Volf, která s pomocí pečovatelské služby rozváží obědy starším lidem. Trend „stárnutí obyvatelstva“ se neprojeví pouze na vyšších územních celcích, ale i na malých vesnicích. Je předvídatelné, že pokud nebude dostatek volných stavebních ploch pro mladé, budou odcházet do měst a na vesnicích tak budou zůstat ve velké míře starší lidé. Stejně tak je tomu i ve zkoumaném území. A pokud mladí lidé odejdou, je ve většině případů pravděpodobné, že se o rodiče starat nebudou. Proto je nutné přemýšlet i v této oblasti rozvoje.

V Doubravici je na faře umístěna také pobočka Oblastní charity Blansko. Předmětem hlavní činnosti charity je zejména zajišťování a poskytování duchovních, sociálních a zdravotních služeb. Jedná se především o seniory, lidi se zdravotním postižením, lidi v sociální a hmotné tísní, lidi bez domova, ohroženou a neorganizovanou mládež, příslušníky etnických a národnostních menšin, cizince a osoby se závislostí na návykových látkách.

Kulturu v obci zajišťuje místní kino, kulturní dům s poměrně častými akcemi, různá školní představení a například také klub důchodců, který také pořádá pravidelně akce a zájezdy do divadel, kterých se mohou účastnit nejen důchodci. Někteří z respondentů však i přes to uvedli, že není kulturní vyžití v obci dostatečné. Jednalo se ale spíše o mladé, kteří si pod zábavou představují zřejmě více plesů a především „zábav“. Mladí lidé si však musí uvědomit, že nežijí ve městě, které poskytuje řadu klubů, barů a diskoték, kam se chodí dnes bavit. V každém případě tato zařízení na vesnici nepatří.

Zařízení pro sportovní účely bylo ještě asi před 3 roky poměrně nedostatečné. V obci je jedna tělocvična v rámci školy (ovšem velice malá), kde se pořádají pravidelně tréninky a turnaje ve stolním tenise a často tam chodí lidé cvičit jógu. Fotbalový klub má svoje hřiště. V roce 2009 bylo otevřeno nově zbudované víceúčelové hřiště financované pomocí fondů EU (tab. 23).

Tab. 23: Projekt víceúčelového hřiště v Doubravici

Registrační číslo projektu		CZ.1.11/3.3.00/01.00311
Název příjemce		Městys Doubravice nad Svitavou
Název projektu		Víceúčelové hřiště v Doubravici nad Svitavou
Částka hrazená z veřejných zdrojů s uvedením daného fondu	Rok alokace/Rok finální platby	2008
	Alokovaná částka	2 223 653 Kč
	ERDF	2 043 357 Kč
Celkové náklady		2 403 950
Dotace regionálního operačního programu v %		82,50%

Zdroj: <http://www.doubravice.svazeksvitava.cz>

Vedle hřiště s umělým povrchem bylo postaveno také dětské hřiště. V roce 2004 byl potom vytvořen Projekt Víceúčelová budova v Doubravici nad Svitavou, pomocí kterého byla postavena budova, která nyní nabízí šatny TJ Sokolu – fotbalisti, knihovnu, posilovnu a společenskou místnost. Výstavba budovy byla realizována z rozpočtu obce Doubravice nad Svitavou a současně se zažádalo o dotaci z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a z rozpočtu Jihomoravského kraje. Vzhledem k aktivitě v rozvoji sportu v letech minulých se v současné době a v následujících několika let nechystá nějaká další větší investice. Rozvoj v této oblasti není nijak potřebný. Pokud jsou lidé aktivní a chtějí, příležitosti ke sportu je dostatek. Důležité je však zachování sportovních klubů a pořádání sportovních akcí, které do obce přilákají i další lidi z okolí.

6.2.2 Přírodní podmínky a rozvoj cestovního ruchu

Z hlediska přírodních podmínek se v území se nenachází žádné zvláště chráněné území ani lokality soustavy Natura 2000. Lze avšak říci, že významnou výhodou zdejší krajiny je její scénická hodnota, která může mít pozitivní vliv zejména na rozvoj cestovního ruchu.

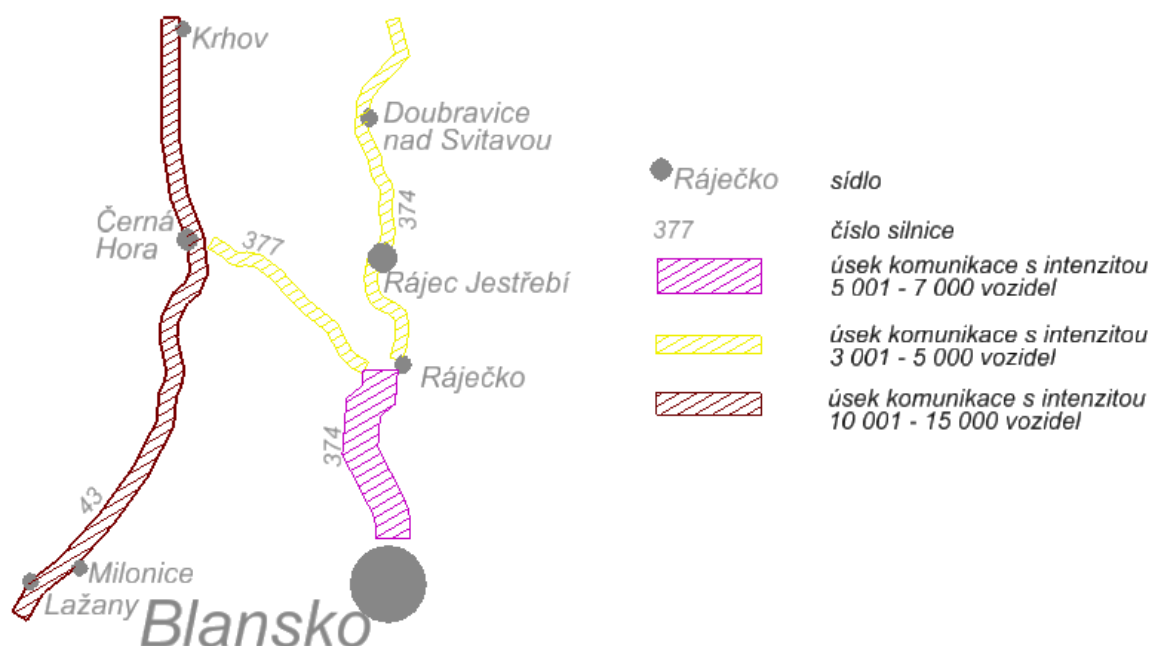
Vhodnými turistickými aktivitami jsou tedy např. pobyty v přírodě, pěší, cyklo a hipoturistika⁷, a zejména venkovská turistika. Vzhledem k atraktivitě krajiny regionu a blízkosti brněnské aglomerace také nelze opomenout objekty privátního sekundárního bydlení (tj. chalupy a chaty), které jsou na území také poměrně hojně využívány. Jejich majitelé přijíždí do regionu často, pravidelně, a mnohdy využívají i nabízených turistických služeb, i když v omezené míře.

⁷ **Hipoturistika**, nebo také jezdecký cestovní ruch, je novým typem venkovského cestovního ruchu, jehož hlavní náplní jsou vyjíždky na koních. Ty se odehrávají nejčastěji na koňské farmě nebo horstelu.

Významným deficitem mikroregionu v oblasti cestovního ruchu je zejména absence výrazné atraktivity, která by dokázala přitáhnout do území velké množství turistů. Tento nedostatek je dále umocněn existencí atraktivních lokalit v těsné blízkosti regionu, ať už se jedná o přírodní jedinečnosti rozsáhlého Moravského krasu nebo významné kulturní památky na Boskovicku nebo Kunštátsku. K tomu by měly sloužit především nové produkty cestovního ruchu (např. cyklostezka podél Svitavy nebo plánované hipostezky – ranč Kameňák), které by měly mít nadregionální.

6.2.3 Dopravní infrastruktura

Dopravní síť tvoří silnice II. a III. třídy, které jsou z velké části ve špatném technickém stavu a frekvence vozidel je nadměrně vysoká (obr. 19). Význam silnice I/43 lze demonstrovat i její zamýšlenou budoucí přestavbou v úseku Brno – Moravská Třebová do kategorie rychlostní komunikace (R43).

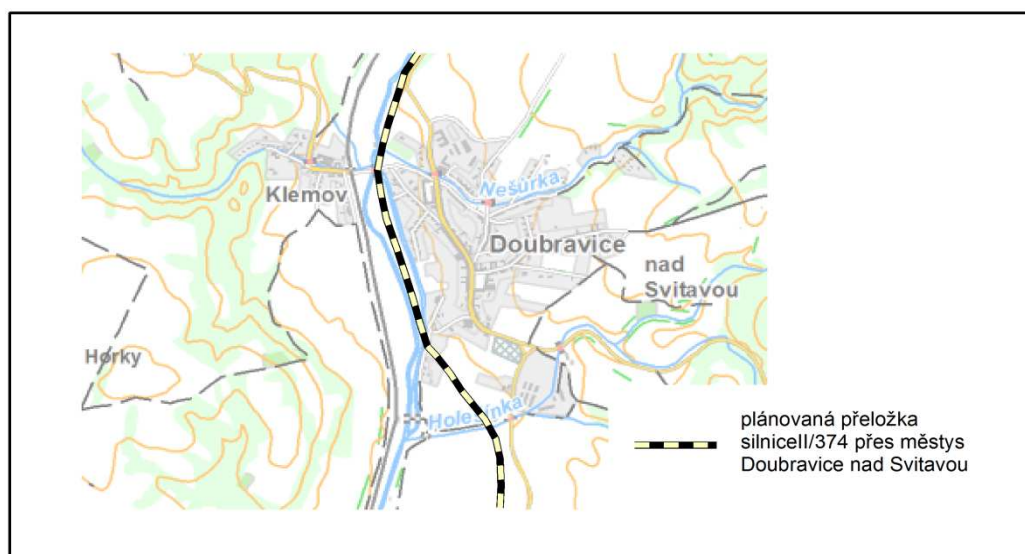

Obr. 19: Schematická mapka frekvence vozidel na silnicích č. 374, 377 a 43 (Brno – Svitavy); zakresleno v programu MicroStation PowerDraft

Zdroj: vypracováno na základě mapky ze Strategického plánu rozvoje města-Blansko, září 2003

Silnice II/374 (Jevíčko – Boskovice – Blansko- Brno) vedoucí severně od Blanska vykazuje značné nedostatky, zejména to, že prochází středy obcí, kde je komunikace zúžena uličním profilem daným zástavbou. To negativně ovlivňuje jak průběh dopravy, tak i bydlení v bezprostřední blízkosti této komunikace. V úseku Blansko – Horní Lhota byla

vybudována přeložka vedoucí až k Rájci úplně mimo obce. V Rájci se stavba zastavila údajně z důvodu složitých výkupů pozemků, na kterých silnice dále povede. Ve zkoumané obci Doubravici by dle návrhů a územního plánu měla komunikace kopírovat řeku Svitavu (západní část obce) a vyhnout se tak co nejvíce zástavbě. Průběh plánované přeložky je zakreslen v následujícím obrázku 20. Pokračování budování přeložky by podle starosty obce mělo být otázkou nejvíce tří let (ovšem to je zatím pouze spekulativní a začátek stavby se může ještě posunout).

Obr. 20: Návrh přeložky silnice II/374 v obci Doubravice nad Svitavou, zpracováno na podkladě Základní mapy 1:10 000

Zdroj: <http://geoportal.gov.cz>

6.2.4 Technická vybavenost

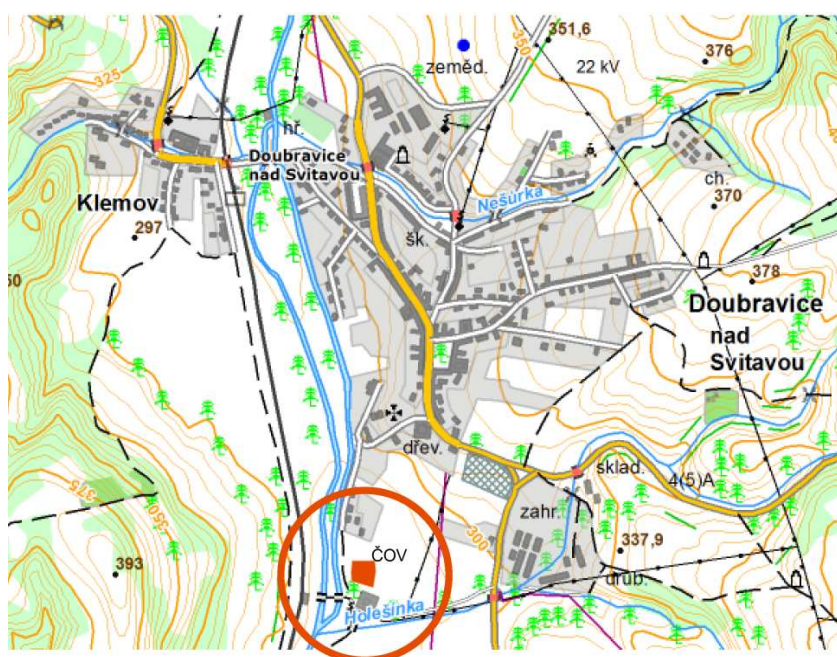
Dle dotazníkového šetření byla jednou z hlavních priorit a jednou z nejpálčivějších problémů chybějící čistička odpadních vod a odkanalizování, které není v dostačujícím stavu. Samotné obecní rozpočty nejsou schopny pokrýt veškeré náklady na tak velké projekty. Obdobně jako v oblasti sportu, kdy se žádalo o podporu ze zdrojů EU z Operačního programu Jihovýchod, i v tomto případě velkého projektu bylo nutné o zajištění finančních prostředků touto cestou. Ke zlepšování ochrany životního prostředí slouží Operační program Životní prostředí. Ten nabízí v letech 2007 - 2013 z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj téměř 5 miliard euro a jeho cílem ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako základního principu trvale udržitelného rozvoje. V ČR přináší prostředky na podporu konkrétních projektů v sedmi oblastech. Pokud jsou obce aktivní, jako je to i v případě obce Doubravice nad Svitavou, snaží se projekty vytvářet a bojovat o takto poskytované finanční prostředky (tab. 22). Jak už bylo uvedeno dříve, prioritou starosty obce je v první řadě vybudování kanalizace a

čističky odpadních vod, která bude situována v jižní části obce po levém břehu řeky Svitavy. Poloha ČOV je zakreslena na obrázku 21.

Tab. 22: Projekt na odkanalizování a ČOV (Svazek obcí Svitava – 1. část)

Název projektu	Doubravice nad Svitavou, Kuničky, Obora a Újezd u Boskovic - kanalizace a ČOV, I. etapa
Příjemce (místo realizace)	Svazek obcí Doubravice nad Svitavou, Kuničky, Obora a Újezd u Boskovic (Blansko, Jihomoravský kraj)
Celkové náklady	198 963 501,00 Kč
Celkové uznatelné náklady	175 147 569,00 Kč
Celková výše podpory	148 875 434,00 Kč
Prioritní osa	I. - Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní Podporuje projekty, které směřují ke zlepšení stavu povrchových a podzemních vod, zlepšení jakosti a dodávek pitné vody a snižování rizika povodní.
Stav projektu	Schválen k financování

Zdroj: OPŽP - Přehledy finanční podpory a podpořených projektů; <http://www.opzp.cz>

Obr. 21: Mapka Doubravice nad Svitavou se zakresleným místem plánované výstavby čističky odpadních vod, zpracování v ArcGIS 9.3 na podkladě MZ10

Zdroj: www.geoportal.cuzk.cz + vlastní vykreslení vrstvy

7 ZÁVĚR

Cílem předkládané diplomové práce bylo zhodnotit současnou situaci týkající se kvality života v Doubravici nad Svitavou, zjistit zda se úroveň kvality života v rámci území obce prostorově diferencuje a specifikovat klíčové otázky a problémy dalšího rozvoje kvality života v obci spolu s nastíněním možností jejich řešení. Práce zahrnovala zhodnocení kvality života i v rámci většího územního celku – mikroregionu Svitava.

Stanovené cíle práce považujeme za splněné. Jejich postupné naplnění probíhalo v několika, dopředu specifikovaných, etapách. Jako první bylo potřeba seznámit se s mimořádně komplexní problematikou kvality života z pohledu jejích teoretických východisek. Vytvoření přehledu vybraných fyzicko-geografických a socioekonomických charakteristik zkoumaného území obce Doubravice nad Svitavou nám poskytlo východiskový kontextuální rámec objektivní dimenze kvality života v obci, na který jsme následně navázali bližším studiem její subjektivní dimenze. Zde bylo využito metod dotazníkového výzkumu a strukturovaného rozhovoru. Nepostradatelným „pomocníkem“ při vypracování celé práce byl terénní výzkum, z hlediska kterého jsme mohli těžit z nezanedbatelné výhody velmi dobré osobní znalosti celého zkoumaného území.

Stěžejní část práce se (při využití zmíněných metod a postupů) věnovala identifikaci problémů, ale i výhod života v Doubravici nad Svitavou. Na základě získaných informací a dat byla provedena analýza a zhodnocení vybraných aspektů kvality života v obci. Obzvláště zajímavá byla v tomto ohledu konfrontace pohledu ze strany místní samosprávy (v zastoupení starosty, nyní místostarosty) a ze strany obyvatel.

Jak již bylo naznačeno, výsledné zhodnocení bere v úvahu jak objektivní pohled na kvalitu života (tj. ty vlastnosti, které lze jednoznačně a přímo měřit; např. míra nezaměstnanosti), tak i její subjektivní aspekt, který je představován názory, pocity a zkušenostmi člověka samotného. Ve výsledku tak práce představuje užitečný informační zdroj, prakticky využitelný ze strany širšího spektra aktérů místního rozvoje. V tomto směru práce přináší i vlastní, konkrétní návrhy, u kterých byly zdůrazněny zejména ty oblasti života v obci, které by se měly podle obyvatel i starosty rozvíjet co nejdříve. Sem můžeme zařadit zejména dobudování či zkvalitnění místní infrastruktury, ochranu životního prostředí či rozvoj cestovního ruchu.

I přesto, že se koncepce kvality života neustále rozvíjí, jedním z jejích znaků v prostorovém kontextu je určitá „ignorace“ venkovských oblastí. Zájem odborníků, ale i

laické veřejnosti se většinou soustřeďuje na území měst. I když tento postoj má zcela nepochybně svá zdůvodnění, zdaleka to neznamená, že by výzkum kvality života na venkově postrádal význam, nebo dokonce „kouzlo“. Domníváme se, že předkládaná diplomová práce je toho důkazem.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní publikace a časopisy

ANDRÁŠKO, I. 2009. *Kvalita života v Bratislave - príklad aplikácie SAW modelu*. In XII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách: sborník příspěvků. Editor Viktorie Klímová. - Brno: Masarykova univerzita, s. 209-213. ISBN 978-80-210-4883-6.

ANDRÁŠKO, I. 2009. *The role and status of geography in the quality of life research*. In GEODNY LIBEREC 2008 : sborník příspěvků. Editors Václav Poštolka, Zdeněk Lipský, Klára Popková, Jiří Šmída. - Liberec: Technická univerzita, s. 210-215. ISBN 978-80-7372-443-6.

ANDRÁŠKO, I. 2007. *Vnútrotná štruktúra mesta z hľadiska kvality života*. Bratislava: Geografický úrad Slovenskej akadémie vied, 2007, dizertačná práca, s. 1-127.

BINEK, J. a kol. 2008. *Strategie rozvoje mikroregionu Svitava*. GAREP, spol. s.r.o. Brno, 2008, 77s.

BINEK, J. a kol. 2007. *Venkovský prostor a jeho oživení*. Georgetown, Brno, 2007, 137 s, ISBN 80-251-19-5.

BLATECKÁ, K. 2006. *Základní charakteristiky českého venkova*. Diplomová práce Ekonomicko-správní fakulty MU, Brno, 2006, 87s.

CULEK, M. 2005. *Biogeografické členění České republiky II. Díl*. AOPK ČR, Praha 2005, 590s., ISBN 80-86064-82-4.

ČSÚ Český statistický úřad. 2009. *Postavení venkova v Jihomoravském kraji*, vydal ČSÚ, oddělení analýz a informačních služeb Brno 2009, 171 s.

ČSÚ. 1992. *Statistický lexikon České republiky*, ČSÚ Praha 1994, 895s.

DOČKAL, V. 2007. *Strukturální fondy EU – projektový cyklus a projektové řízení*. MU, Brno, 2007, 136 s., ISBN 978-80-210-4390-9.

DŽINGOZOV, L. 2005. *Trvale udržitelný rozvoj mikroregionu Dolní Posvitaví*. Brno: Přírodovědecká fakulta MU, 2005, 114s.

KOČIŠ, Š. - KOČIŠOVÁ, H. – JOURA, V. 2010. *Územní plán: Městys Doubravice nad Svitavou*. 2010. Atelier a.ve.

KOŠTÁL, Z. 2007. *Obnova venkova v Jihomoravském kraji*. Diplomová práce FSS MU Brno 2007, 90 s.

KUČA K. 1996. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, 1. díl. Praha: Libri, 1994, 874 s. ISBN 80-85983-12-5

KULA, L. 2006. *Kvalita života mladistvých a mladých*. Rigorózní práce PřF MU Brno 2006, 187s.

MACKOVČIN, P. – JATIOVÁ, M. – DEMEK, J. – SLAVÍK, P. a kol. 2007. *Brněnsko*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 932 s. ISBN 978-80-86064-66-6

MAJEROVÁ, V. 2005. *Český venkov 2005 : rozvoj venkovské společnosti*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2005, 163 s, ISBN 80-213-1274-2.

MAJEROVÁ, V. 2007. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství*. 2. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2007, ISBN 978-80-213-1698-0.

MAJEROVÁ, V. 1999-2005. *Kvalitativní metody v sociologii venkova a zemědělství*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 1999-2005, ISBN 80-213-1369-2.

MAJEROVÁ, V. 2000. *Sociologie venkova a zemědělství*. 4. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2000, 246s, ISBN 978-80-213-0651-6.

PAYNE, J. 2005. *Kvalita života a zdraví*. Praha: Triton, 2005, 629s. ISBN 80-7254-657-0.

PETRUSEK, M. 1996. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996, 1627s. ISBN 80-7184-310-5

POTŮČEK, M. 2009. *Česká republika - trendy, ohrožení, příležitosti*. 1. vyd, Praha: Karolinum, 2009, 364s, ISBN 978-80-246-1655-1.

POSPĚCH, P. - DELÍN, M. - SPĚŠNÁ, D. 2009. *Quality of life in Czech rural areas (Kvalita života na českém venkově)*. Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Brno 2009, 12s.

VACULÍKOVÁ, M. 2002. *Územní plán sídelního útvaru Doubravice nad Svitavou*. 2002. Ateliér územního plánování a architektury Brno 2002.

VAĎUROVÁ, H. 2005. *Kvalita života: teoretická a metodologická východiska*. 1. vyd, Brno Masarykova univerzita, 2005, 143s. ISBN 80-210-3754-7.

ŽÚDEL, B. – MOJŽÍŠ, M. – SEDLAČKO, M. 2007. *Limity ekonomického rastu: Kvalita života v regiónoch SR*. Priatelia Zeme – CEPA.

Časopisy v elektronické podobě

CLAUSSEN, C. Using quality of life measures for program evaluation: *A review of the literature* [online]. 2004, vol 15, No. 1 [cit. 6. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.acds.ca/PDFS/Outcome%20Evaluations/MTD_Module_5_INSERT_2_QOL_Indicators.pdf>.

CUMMINS, R. *Assessing quality of life* [online]. [cit. 6. 1. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.google.com/books?hl=cs&lr=&id=1Mxe0YmyTeQC&oi=fnd&pg=PA116&dq=cummins+quality+of+life&ots=YmNmCdOnkw&sig=1hTF6tAmMVmILrxYwYCojxlogfo#v=onepage&q=cummins%20quality%20of%20life&f=false>>.

ČÁSLAVKA, J. – HÁK, T. – TŘEBICKÝ, V. – KUTÁČEK. Indikátory blahobytu - *všechno, co jste kdy chtěli vědět o štěstí (ale báli jste se zeptat)* [online]. 2010 [cit. 16. 4. 2011]. Dostupný z WWW: < www.zelenykruh.cz/dokumenty/indikatory-blahobytu-2010.pdf>.

DVOŘÁK, J. *Poskytování podpory člověku s (mentálním) postižením ve smyslu zvyšování kvality života* [online]. 2006 [cit. 20. 7. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.jakubdvorak.cz/qol.html>>.

FARQUHAR, M. *Erderly people's definitions of quality of life* [online]. 1995, vol. 41, No. 10 [cit. 6. 5. 2011]. Dostupný z WWW:

<http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleListURL&_method=list&_ArticleListID=1805547590&view=c&_acct=C000228598&_version=1&_urlVersion=0&_userid=10&md5=f11a60507cf95459d853c5975051a617&searchtype=a>.

FENCE, D. – PERRY, J. *Quality of Life: Its Definition and Measurement* [online]. 1995, vol. 1, No. 16 [cit. 6. 5. 2011]. Dostupný z WWW:

< <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0891422294000288>>.

HANCOCK, T. *Quality of life indicators and the DHC* [online]. 2000 [cit. 6. 1. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ontla.on.ca/library/repository/mon/24002/299271.pdf>>.

HELBURN, N. *Geography and the Quality of Life*. *Annals of the Association of American Geographers*, 72 [online]. 1982 [cit. 16. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-8306.1982.tb01837.x/abstract>>.

KAMP, I. – LEIDELMEIJER, K. – MARSMAN, G. – HOLLANDER, A. *Urban environmental quality and human well-being Towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study* [online]. 2003, *Landscape and Urban Planning* 65, 5–18 [cit. 6. 1. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204602002323>>.

KULA, L. *Kvalita života mladistvých a mladých*. Rigorózní práce [online]. 2006 [cit. 6. 5. 2010]. Dostupný z WWW: < http://is.muni.cz/th/5597/pedf_r/Rigorozni_prace_tisk.pdf >.

MASSAM, B. H. *Quality of life: public planning and private living*. [online]. 2003. *Progress in Planning*, 58 [cit. 8. 9. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305900602000235>>.

PACIONE, M. *Urban environmental quality and human wellbeing—a social geographical perspective* [online]. 2003, *Landscape and Urban Planning* 65, 19–30 [cit. 16. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www1.geo.ntnu.edu.tw/~moise/Data/Books/Social/06%20social%20security/uban%20environmental%20quality%20and%20human%20wellbeing.pdf>>.

PERLÍN, R. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. 2008. Dostupný z WWW: < <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/reforma/perlin.pdf>>.

SVOBODOVÁ, K. *Kvalita života* [online]. [cit. 20. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.google.cz/url?sa=t&source=web&cd=1&ved=0CBsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fkvalitazivota.vubp.cz%2Fprispevky%2Fsoudoba_sociologie_II_kvalita_zivota-

svobodova.doc&rct=j&q=svobodov%C3%A1%20-%20kvality%20%C5%BEivota&ei=VgVlTt3CJpP54QTmvf2jCg&usg=AFQjCNEc-QqWcnNOo1dY2sETh6Kp3sLmAA&cad=rja >.

SVOBODOVÁ, L. – DUŠKOVÁ, L. – DVOŘÁKOVÁ, Z. *Svět práce a kvalita života: Vliv změn světa práce na kvalitu života* [online]. [cit. 8. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <http://kvalitazivota.vubp.cz/prispevky/svet_prace.pdf>.

VEENHOVEN, R. The four qualities of life. *Ordering concepts and measures of the good life* [online]. 2000, Journal Of Happiness Studies, vol 1, pp 1-39 [cit. 6. 1. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www2.eur.nl/fsw/research/veenhoven/Pub2000s/2000c-full.pdf>>. ISBN 92-808-1130-4.

Mapové zdroje

RAUŠER, J.: *Mapa biogeografického členění ČSR*, Brno, 1975, 1:500000.

QUITT, E.: *Mapa klimatických oblastí ČSR*, Brno, 1975, 1:500000.

Mapy.cz [online]. c2011, [cit. 27. 6. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mapy.cz/#x=15.312238&y=49.812728&z=6>>.

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů: Mapový server [online]. [cit. 27. 6. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://geoportal2.uhul.cz/index.php>>.

ČÚŽK: *Geoportál ČÚŽK* [online]. [cit. 27. 6. 2011]. Dostupný z WWW: <http://geoportal.cuzk.cz/%28S%28tdzy2545lkffwtvhjcqc2r55%29%29/Default.aspx?head_tab=sekce-00-gp&mode=TextMeta&text=uvod_uvod&menu=01&news=yes&UvodniStrana=yes>.

Cenia: Mapový server [online]. [cit. 12. 7. 2011]. Dostupný z WWW: <[http://www.cenia.cz/C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFGR031F](http://www.cenia.cz/C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFGR031F)>.

Internetové zdroje

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR: Program rozvoje venkova [online]. c2011 [cit. 30. 5. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=4979>>.

ČSÚ Český statistický úřad: Data SLDB 2001. [online]. c2011, aktualizováno dne 1. 8. 2011 [cit. 3. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <http://notes2.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/data_sldb_2001>.

ČSÚ Český statistický úřad: Dojíždka za prací a do škol v Jihomoravském kraji (na základě výsledků SLDB 2001) [online]. c2010, [cit. 12. 11. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/p/13-6231-04>>.

ČSÚ Český statistický úřad: Historie sčítání lidu na území České republiky I. [online]. c2011, aktualizováno dne 12. 11. 2007 [cit. 25. 6. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i>.

ČSÚ Český statistický úřad: Obyvatelstvo [online]. [cit. 24. 5. 2011]. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/t/3B00446CD5/\\$File/64136109a22.pdf](http://www.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/t/3B00446CD5/$File/64136109a22.pdf)>.

ČSÚ Český statistický úřad: Postavení venkova v Jihomoravském kraji [online]. c2009, aktualizováno dne 30. 9. 2009 [cit. 25. 6. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/p/641361-09>>.

Doubravice nad Svitavou [online]. c2011, [cit. 12. 11. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://doubravice.svazeksvitava.cz/index.php?nid=441&lid=CZ&oid=1413>>.

Hra o zemi: Index lidského rozvoje [online]. c2007 [cit. 20. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <[http://www.hraozemi.cz/index-lidskeho-rozvoje-\(hdi\).html](http://www.hraozemi.cz/index-lidskeho-rozvoje-(hdi).html)>.

Hrady.cz: Doubravice nad Svitavou [online]. c2011, aktualizováno dne 20. 4. 2004 [cit. 12. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.boritov.cz/okoli.htm>>.

Integrovaný portál MPSV: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska [online]. c2010, [cit. 12. 11. 2010]. Dostupný z WWW:

<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/?_piref37_240429_37_240428_240428.statse=200000000011&_piref37_240429_37_240428_240428.statsk=2000000000013&_piref37_240429_37_240428_240428.send=send&_piref37_24049_37_240428_240428.stat=2000000000053&_piref37_240429_37_240428_240428.obdobi=I&_piref37_240429_37_240428_240428.rok=2010&_piref37_240429_37_240428_240428.uzemi=103000&ok=Vybrat>.

Jihomoravský kraj [online]. c2011, [cit. 12. 11. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-jihomoravsky.cz/>>.

Martin Potůček [online]. c2011, [cit. 25. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.martinpotucek.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=43&Itemid=71&lang=cs>.

Meredit: Venkov versus město [online]. c2007, aktualizováno dne 18. 9. 2009 [cit. 22. 5. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.meredit.cz/content/view/1801/76/>>.

Metodická podpora regionálního rozvoje: Přístupy k vymezení venkova [online]. c2011 [cit. 30. 5. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/vymezeni.html>>.

Město Boskovice [online]. c2010, [cit. 7. 11. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.boskovice.cz/index.php?page=temata/media/tiskovka&id=6>>.

Ministerstvo vnitra České republiky: Statistiky [online]. c2010 [cit. 25. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>.

Obec Bořitov: Malebné okolí obce [online]. c2011, [cit. 12. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.boritov.cz/okoli.htm>>.

Martin Potůček: Životopis [online]. 2011 [cit. 25. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.martinpotucek.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=299&Itemid=69&lang=cs>.

Povodí Moravy: Stavby a průtoky na vodních tocích [online]. c2011, [cit. 12. 1. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.pmo.cz/portal/sap/cz/>>.

Ruut Veenhoven [online]. c2011, aktualizováno dne: 1. 4. 2011 [cit. 6. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www2.eur.nl/fsw/research/veenhoven/>>.

Sociologická laboratoř [online]. c2011, [cit. 12. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <http://soclab.pef.czu.cz/czech/about_team_cz.htm>.

Sociologická laboratoř: Výzkumný tým [online]. 2011[cit. 25. 4. 2011]. Dostupný z WWW: <http://soclab.pef.czu.cz/czech/about_team_cz.htm>.

Svazek obcí Svitava [online]. c2011, [cit. 12. 11. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.svazeksvitava.cz/>>.

United Nations Development Programme [online]. c2011, [cit. 12. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.beta.undp.org/undp/en/home.html>>.

VDB Veřejná databáze ČSÚ: Vybrané statistické údaje za obec [online]. c2010, [cit. 12. 11. 2010]. Dostupný z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrd=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_1_154=581542&cislatab=MOS+ZV01&voa=tabulka&str=tab>.

Vliv změn světa práce na kvalitu života. [online]. c2011, [cit. 27. 9. 2011]. Dostupný z WWW:<http://www.google.cz/url?sa=t&source=web&cd=3&ved=0CCkQFjAC&url=http%3A%2F%2Fkvalitazivota.vubp.cz%2Fprispevky%2Fsbornik_kvalita_pracovniho_zivota.doc&rct=j&q=Vliv%20zm%C4%9Bn%20sv%C4%9Bta%20pr%C3%A1ce%20na%20kvalitu%20%C5%BEivota&ei=wpWDTpreH-ih0QWJupG7AQ&usg=AFQjCNHtQohVSGMUnb_23yO6PPRWFVUZQ&cad=rja>.

Wikipedie: Index lidského rozvoje [online]. c2011, aktualizováno dne 26. 7. 2011[cit. 20. 8. 2011]. Dostupný z WWW:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Index_lidsk%C3%A9ho_rozvoje>.

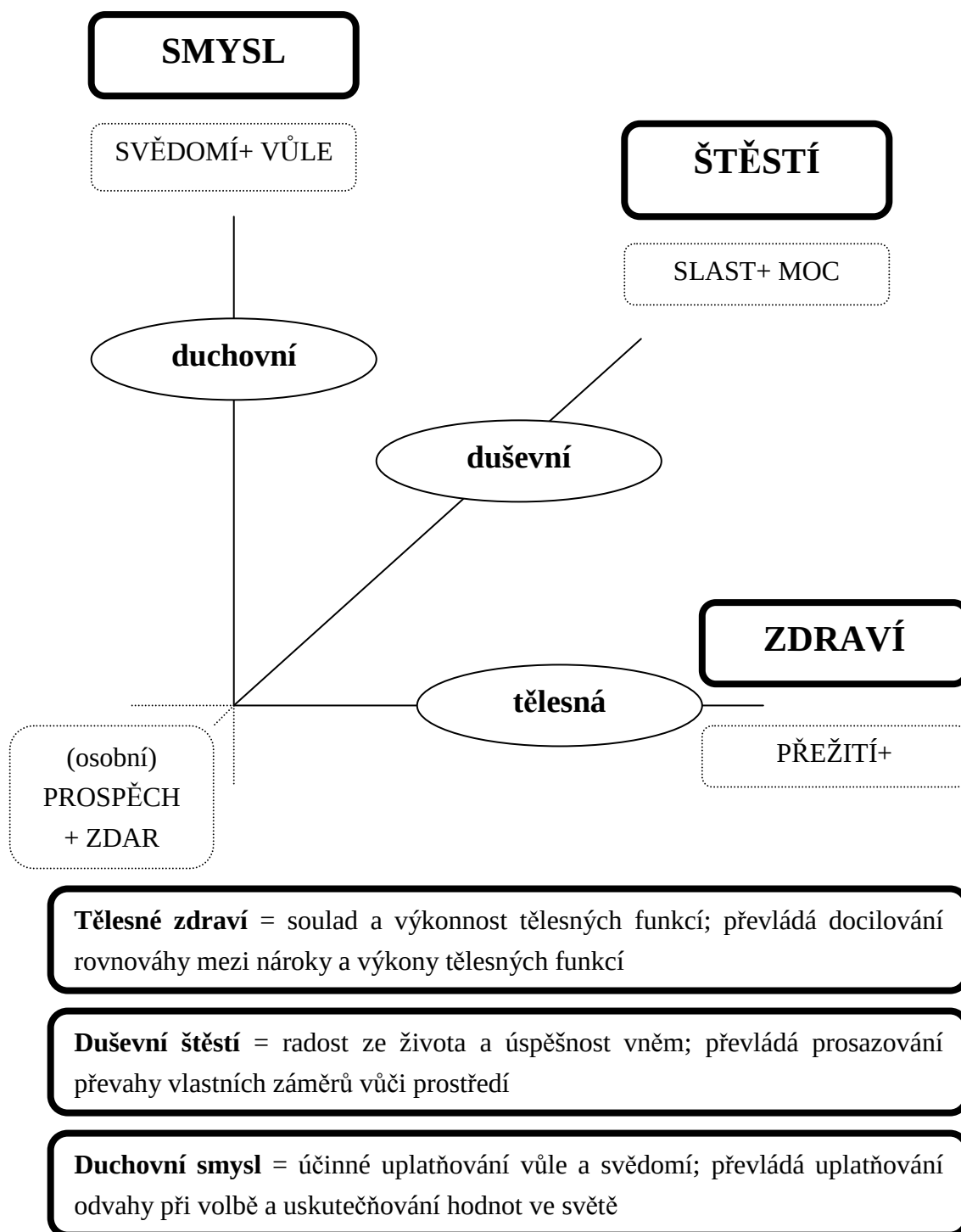
Wikipedie: Seznam států světa podle indexu lidského rozvoje [online]. c2011, aktualizováno dne 10. 6. 2011[cit. 20. 6. 2011]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_st%C3%A1t%C5%AF_sv%C4%9Bta_podle_indexu_lidsk%C3%A9ho_rozvoje>.

Wikipedie: Venkov [online]. c2011, aktualizováno dne 29. 8. 2011[cit. 30. 8. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Venkov>>.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příl. 1: Vnitřní rozměry člověka - Kvality (stránky, dimenze) lidského života – jejich motivační vodítka a hodnotové zacílení ve vztahu člověka ke světu a k sobě samému
(K. Balcar)
- Příl. 2: Model čtyř kvalit života (The Four Quality of Life, R. Veenhoven 2000)
- Příl. 3: HDI (Human developement index) = Index lidského rozvoje
- Složky HDI
 - Mapa rozložení indexů HDI
 - Profil indikátorů HDI za ČR
 - Vývoj HDI
- Příl. 4: Vzor dotazníků pro obyvatele obce Doubravice nad Svitavou určené pro výzkum kvality života
- Příl. 5: Otázky řízeného rozhovoru se starostou obce Doubravice nad Svitavou
- Příl. 6: Dostupnost služeb v obcích svazku Svitava
- Příl. 7: Mikroregion Svitava – seznam obecních projektů
- Příl. 8: Mikroregion Svitava – seznam nadobecních projektů
- Příl. 9: Fotografická dokumentace městyse Doubravice nad Svitavou

Příl. 1: Vnitřní rozměry člověka - Kvality (stránky, dimenze) lidského života – jejich motivační vodítka a hodnotové zacílení ve vztahu člověka ke světu a k sobě samému (K. Balcar)

Zdroj: Karel Balcar in Payne 2005

Příl. 2: Model čtyř kvalit života (The Four Quality of Life, R. Veenhoven 2000)

Čtyři kvality života	VNĚJŠÍ KVALITY Charakteristiky prostředí včetně společnosti	VNITŘNÍ KVALITY Charakteristiky individua
PŘEDPOKLADY Životní šance	VHODNOST PROSTŘEDÍ Životní prostředí, sociální kapitál, prosperita, životní úroveň <i>zahrnuje ekologické, sociální, ekonomické a kulturní podmínky, které studuje ekologie, architektura, sociologie a sociálně-politické vědy</i>	ŽIVOTASCHOPNOST JEDINCE Psychologický kapitál, adaptivní potenciál, zdraví, způsobilost <i>představuje fyzické a duševní zdraví, znalosti, schopnosti a umění života a je předmětem zájmu lékařství, psychologie a pedagogiky včetně tělovýchovy a poradenství v oblasti životního stylu</i>
VÝSLEDKY Životní výsledky	UŽITEČNOST ŽIVOTA Vyšší hodnoty než přežití, transcendentální koncepce <i>zahrnuje vnější užitečnost člověka pro jeho blízké okolí, pro společnost a lidstvo a jeho vnitřní cenu v termínech morálního vývoje, morální dokonalosti a je tradičně předmětem zájmu filosofie</i>	VLASTNÍ HODNOCENÍ ŽIVOTA Subjektivní pohoda, spokojenost, štěstí, pocit smysluplnosti <i>představuje pojetí kvality života, které je široce aplikováno ve vědách o člověku, v medicíně a vytváří vlastní metodologické postupy, zahrnuje hodnocení spokojenosti s jednotlivými životními oblastmi, hodnocení převažující nálady a celkové spokojenosti se životem</i>

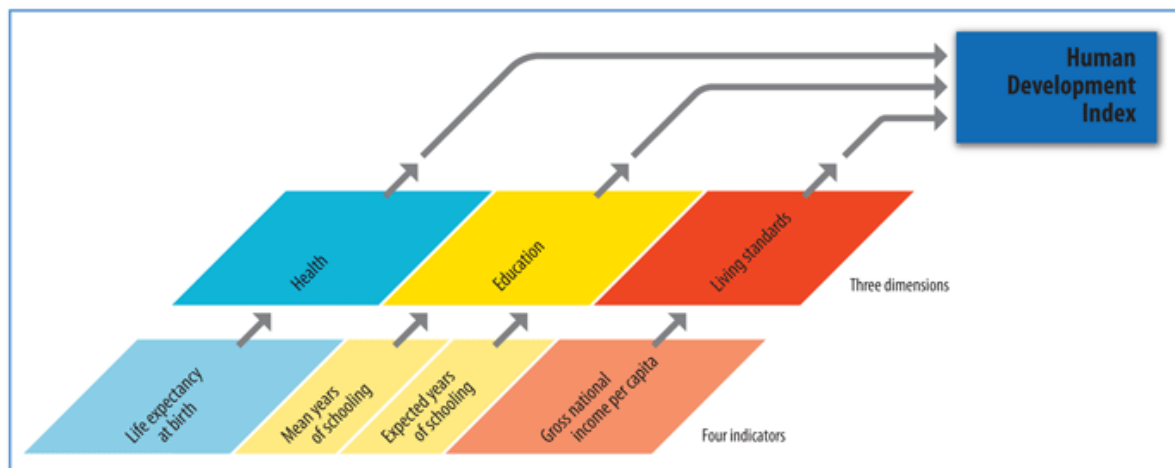
Zdroj: R. Veenhoven 2000

Příl. 3: HDI (Human development index) = Index lidského rozvoje (je pokus o vyjádření kvality lidského života, za pomoci porovnání údajů o chudobě, gramotnosti, vzdělání, střední délky života, porodnosti a dalších faktorů, který vypracovává Organizace spojených národů).

- Složky HDI:

Components of the Human Development Index

The HDI—three dimensions and four indicators

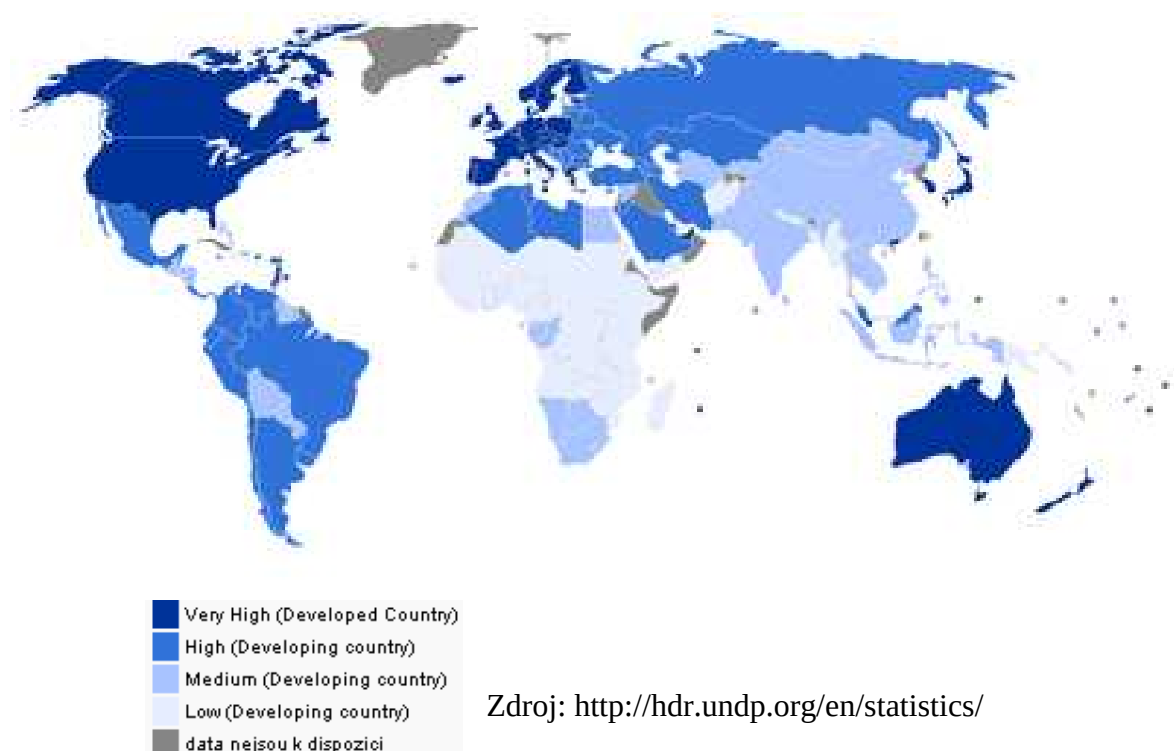

Note: The indicators presented in this figure follow the new methodology, as defined in box 1.2.

Source: HDRO.

Zdroj: <http://hdr.undp.org/en/statistics/hdi/>

- Mapa světa s rozdělením HDI do kategorií v roce 2010:

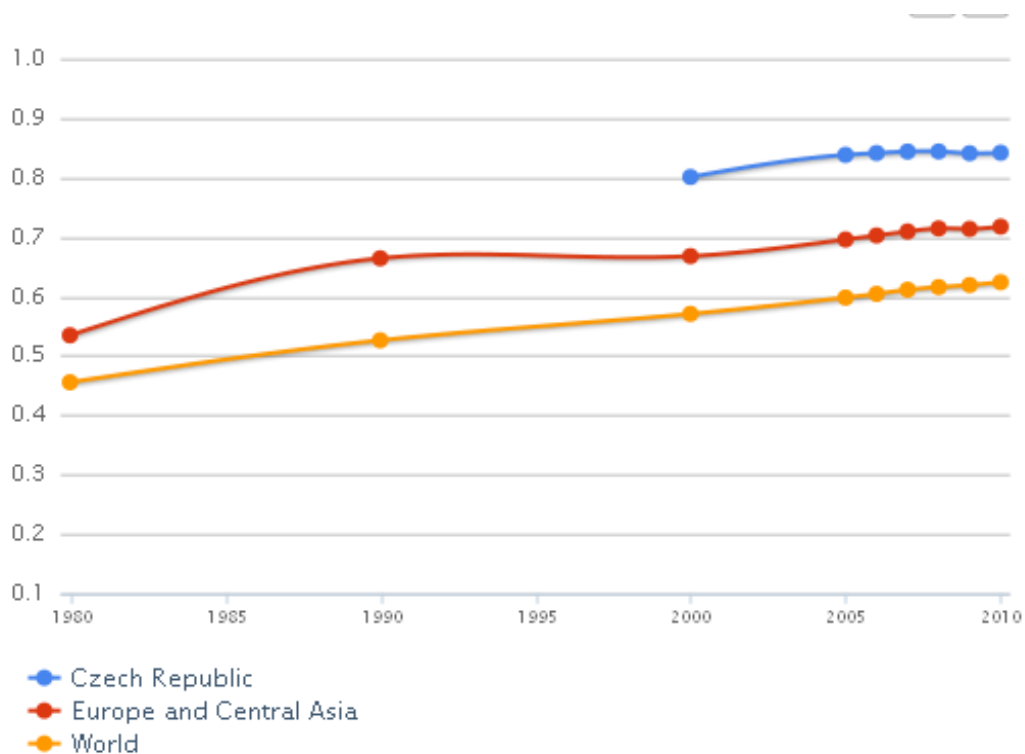
Zdroj: <http://hdr.undp.org/en/statistics/>

- Profil indikátorů HDI za ČR

Zdraví	Střední délka života při narození (roky)	76,9
Vzdělání	Průměrný věk školní docházky (dospělých) (roky)	12,3
Příjem	HNP na obyvatele	10
Nerovnost	Nerovnost (upravené hodnoty)	0,79
Chudoba	Index chudoby	0
Pohlaví	Index genderové nerovnosti	0,33
Udržitelnost	Upravené čisté úspory (HNP %)	13,4
Lidská bezpečnost	Uprchlíci (v tisících)	1,4
Kompletní index	Hodnota HDI	0,841
HDI	Hodnota	28

Zdroj: <http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/CZE.html>

- Vývoj HDI (v ČR, Evropě a Centrální Asii a v celém světě)

Zdroj: <http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/CZE.html>

Příl. 4: Vzor dotazníků pro obyvatele obce Doubravice nad Svitavou určené pro výzkum kvality života

Vážený pane / Vážená paní

Jsem studentkou MU, Přírodovědecké fakulty, a zpracovávám práci, ve které se zabývám kvalitou života v městysi Doubravice nad Svitavou. Obracím se tedy na Vás s prosbou o zodpovězení několika otázek týkající se této problematiky. Tento dotazník je ANONYMNÍ. Vaše údaje, které vyplníte, nebudou nikde zveřejněny. Průměrný čas na vyplnění je 5-8 minut.

Velice Vám děkuji za Vaši ochotu a spolupráci!

1. Jak dlouho žijete v obci?	počet roků
-------------------------------------	--------------------

2. Jak jste spokojený/-á s Vaším bydlištěm a jeho nejbližším okolím jako místem pro život?					
velmi spokojený/-á	spokojený/-á	ani spokojený/-á/ ani nespokojený/-á	nespokojený/-á	velmi nespokojený/-á	nevím

3. Jak jste spokojený/-á s životem ve Vaší obci?					
velmi spokojený/-á	spokojený/-á	ani spokojený/-á/ ani nespokojený/-á	nespokojený/-á	velmi nespokojený/-á	nevím

4. Přemýšlíte o změně bydliště? Pokud ano, kde byste chtěli bydlet a proč?	
Ano	Ne
.....	

5. Do jaké míry jste spokojený /-á z hlediska kvality života v místě Vašeho bydliště v obci s:						
	velmi spokojený/-á	spokojený/-á	ani spokojený/-á/ ani nespokojený/- á	nespokojený/-á	velmi nespokojený/-á	nevím
Možnost nakupování						
Možnost sportování						
Možnost kulturního využití						
Úroveň školy						
Celkový vzhled, dojem, který						

obec vyvolává						
Množství zeleně						
Čistota ulic a veřejných prostranství						
Hlučnost prostředí						
Kvalita ovzduší						
Množství dopravy						
Práce a činnost samosprávy						
Velikost potencionálního vlivu na dění v okolí						
Sousedské vztahy						
Dopravní spojení s okolními obcemi a městy						
Stav obecních cest						
Stav kanalizace						
Stav plynofikace						
Obecní vodovod						
Pracovní možnosti v obci						

6. Na kolik jsou pro Vás významné z hlediska kvality života v místě Vašeho bydliště tyto faktory:						
	velmi významné	významné	ani významné, ani bezvýznamné	málo významné	bezvýznamné	nevím
Možnost nakupování						
Možnost sportování						
Možnost kulturního využití						
Úroveň školy						
Celkový vzhled, dojem, který obec vyvolává						
Množství zeleně						
Čistota ulic a veřejných prostranství						
Hlučnost prostředí						
Kvalita ovzduší						
Množství						

dopravy						
Práce a činnost samosprávy						
Velikost potencionálního vlivu na dění v okolí						
Sousedské vztahy						
Dopravní spojení s okolními obcemi a městy						
Stav obecních cest						
Stav kanalizace						
Stav plynofikace						
Obecní vodovod						
Pracovní možnosti v obci						

7. Jaké výhody má podle Vás bydlení ve Vaší obci?				
	souhlasím	částečně souhlasím	nesouhlasím	nedokážu posoudit
Život je klidnější než ve městě				
Příjemné prostředí a blízká příroda				
Lidé se více znají a zajímají se více jeden o druhého				
Vlastnictví domu, zahrady,...				
Jiné				

8. Jaké nevýhody má podle Vás bydlení ve Vaší obci?				
	souhlasím	částečně souhlasím	nesouhlasím	nedokážu posoudit
Málo pracovních příležitostí				
Malé možnosti nákupu a využívání nejrůznějších služeb				
Nedostatečný společensko- kulturní život				
Za vším se musí daleko dojíždět				
Jiné				

9. Je z hlediska životního prostředí nějaké riziko nebezpečné pro Vaše okolí? Zde můžete uvést i připomínky týkající se životního prostředí v obci
.....

10. Zajímáte se o dění v obci?	Ano	Občas	Ne

11. Znáte rozvojový plán obce?	Ano	Částečně	Ne

12. Které problémy v rozvoji obce by bylo potřeba řešit nejdříve? (zaškrtněte)	
Zlepšení služeb, vytvoření nových	
Zlepšení nákupních možností	
Zlepšení životního prostředí	
Oprava cest a komunikací	
Vybudování vodovodu/kanalizací	
Vytvoření nových pracovních příležitostí	
Jiné	

13. Jak byste zhodnotili činnost obecního úřadu pro rozvoj obce?	Kvalitní	Průměrná	Nekvalitní	Nemohu posoudit

14. Co byste navrhovali na zlepšení podmínek a kvality bydlení ve Vaší obci?
.....

15. Pohlaví	
16. Věk	
17. Nejvyšší dosáhnuté vzdělání	
18. Zaměstnanecký stav v současnosti (zaměstnaný/ nezaměstnaný/ student/ důchodce)	
19. Místo zaměstnání	
20. Ulice nebo část obce Doubravice, kde bydlíte	

Příl. 5: Otázky řízeného rozhovoru se starostou obce Doubravice nad Svitavou

Vážený pane starosto,

Jsem studentkou MU, Přírodovědecké fakulty, a zabývám se v rámci mé diplomové práce kvalitou života v rurálním prostoru (příklad obce Doubravice nad Svitavou). Chtěla bych Vás, jako starostu městyse, tímto požádat o spolupráci. Jedná se o zodpovězení několika níže uvedených otázek zabývajících se kvalitou života v naší obci. Získané informace budou použity pouze pro potřeby práce!

Velice Vám děkuji za ochotu a

Váš čas!

- 1. Jak dlouho jste ve funkci starosty (místostarosty, zastupitele)?**
- 2. Co si, Vy osobně, představujete pod pojmem „kvalita života“ ve vztahu k obci?**
- 3. Jak hodnotíte vývoj obce v období 90. let a období po roce 2000? Uveďte, prosím, krátké srovnání.**

(Z hlediska kvality života se situace - zlepšila, zhoršila, je stejná)

- 4. V jakých oblastech se situace nejvíce zlepšila a naopak v jakých zhoršila?**

-	<i>Finanční situace</i>
-	<i>Doprava</i>
-	<i>Životní prostředí</i>
-	<i>Zaměstnanost</i>
-	<i>Vybavenost a služby</i>
-	<i>Infrastruktura</i>
-	<i>Zdraví</i>
-	<i>Jiné</i>

- 5. Jaká je vybavenost obce a její vývoj za posledních 8 – 10 let (2000-2010)?**

-	<i>Infrastruktura (cesty)</i>
-	<i>Zdravotnictví</i>
-	<i>Školy</i>
-	<i>Restaurace</i>
-	<i>Pohostinství</i>
-	<i>Ubytování</i>
-	<i>Služby</i>
-	<i>Nakupování</i>
-	<i>Dopravní dostupnost</i>
	<i>Technická infrastruktura – voda,</i>
	<i>plyn, kanalizace</i>

6. Jaký je vývoj, co se zlepšilo nebo naopak zhoršilo nebo jaké jsou největší nedostatky v následujících oblastech:

Životní prostředí - kvalita ovzduší
- nakládání s odpady
- hluk
- množství zeleně

Sociální prostředí - mezilidské vztahy
- sousedské vztahy i rodinné vztahy
- postoj k životu v obci

Demografické prostředí - přesun obyvatelstva (odchází/přichází mladí nebo starší?
Odkud kam?)
- vztah s původními obyvateli

Ekonomická aktivita obyvatel - pracovní možnosti v obci
- dojížděka obyvatel za prací do okolních měst
(stručný vývoj za posledních 8 let)
- podnikatelé v obci? Jejich počet? V čem podnikají?
- nezaměstnanost (vývoj, současnost)

Domy, byty, občanská vybavenost – nové byty/domy
- rekonstrukce domů/bytů
- vybavenost domácností

7. Co „hýbá“ v současné době obcí nejvíce?
(Aktuální problémy? Jak se je snažíte řešit?)

8. Jaké jsou priority pro zlepšování kvality obce a rozvoje obce?

9. Myslíte, že se Vám daří řídit chod obce, zlepšovat kvalitu života v obci a řídit její rozvoj?

10. Jaké jsou největší problémy, se kterými se setkáváte při naplňování určitých priorit pro zlepšování kvality obce? Některé limitující faktory?

- nedostatek financí
- nedostatek času
- špatná spolupráce s ostatními zaměstnanci obce

- *nedostatek personálního zajištění*
- *nedostatek času na prostudování legislativních změn-*
- *nedostatek času na sledování dotačních programů, které by se daly využívat*
- *jiné.....*

**11. Zapojujete i podnikatele do aktivit vedoucích ke zlepšení kvality života v obci?
Pokud ano, jak hodnotíte jejich aktivitu?**

12. Jak hodnotíte aktivitu zájmových skupin v obci (spolky, sdružení,...)?

13. Jak hodnotíte zájem veřejnosti o obec?

14. Čerpá obec z některých dotačních fondů? A pokud ano, na co byly takto získané prostředky použity a z jakého fondu konkrétněji byly?

- *Z dotačních programů ČR*
- *Z dotačních fondů EU*
- *Jiné.....*

15. V čem vidíte z hlediska možností největší potenciál obce při zvyšování úrovně kvality života jejích obyvatel?

16. Starosta - uvolněný neuvolněný

17. Pohlaví- muž žena

18. Věk- 18-25 26-35 36-45 46-55 56-65
65 a více

19. Počet členů zastupitelstva

Příl. 6: Dostupnost služeb v obcích Svazku Svitava

obec	Nevýrobní služby								Výrobní a opravárenské služby								Maloobchod, stravování								Finanční služby						
	kadeřnictví, kosmetika	prádelny , čistírny	sběrný prádla	půjčovny zboží	autodoprava	pohřebnictví	zahrádnictví	fotograf, fotoběrna	jiné	opravy mot. vozidel	opravy prům. zboží	dřevozpracující řemesla	kovozpracující řemesla	stavební řemesla	krejčí, švadlena	opravy a výr. obuvi	sběrný oprav a zakázkové kanceláře	jiné	potraviny a smíš. zboží	ovoce-zelenina	maso-uzeniny	obch. středisko	drogerie	průmyslové zboží	restaurace	pohostinství	pošta	banka, spořitelna	pojišťovna	jiné	
Chrudichromy							A			A		A		A	A			*	A							A					
Kuničky												A	A	A					A							A					
Obora									**										A							A					
Obora																															
Lhota Rapotina	A					A	A			A		A							A						A						
Jabloněany																			A							A					
Újezd u Boskovic	A													A					A							A					
Skalice nad Svitavou	A									A		A		A	A	A			A						A	A	A	A			
Doubravice nad Svitavou	A					A	A			A		A	A	A					A		A		A	A	A	A	A	A			
Svitávka	A					A		A		A		A	A	A					A	A	A	A	A		A	A	A	A	A	A	***

* oprava chladírenského zařízení a šití vlněných přikrývek

** masáže

*** cestovní agentura

Zdroj: Strategie rozvoje mikroregionu Svitava, GaREP - Společnost pro regionální ekonomické poradenství, 2008

Příl. 7: Mikroregion Svitava – seznam obecních projektů

Navrhovatel/obec (spolupracující obec)	Název projektu	Předpokládané období realizace	REALIZOVÁNO (ano-ne)	Náklady projektu (v tis. Kč) a zdroje financování (pokud realizováno)
Doubravice n.Sv.	Rekonstrukce místních komunikací včetně chodníků (v intravilánu obce)	2001-03	Ano	2 300 (dotace 800, vlastní 1 500)
Chrudichromy	Rekonstrukce místních komunikací – část III	2002	Ano	930 (dotace 140, vlastní 790)
Lhota Rapotina	Oprava kostela	2002	Ano	167 (vlastní)
Lhota Rapotina	Zvětšení hřbitova	2002	Ano	1 115 (dotace 158, vlastní 957)
Skalice n.Sv.	Rekonstrukce vodovodních rozvodů ve Školní ulici	2002	Ano	624
Skalice n.Sv.	Vydání bulletinu obce Skalice n.Sv.	2002	Ano	80
Skalice n.Sv.	Oprava veřejného osvětlení školní ulice	2002	Ano	552
Skalice n.Sv.	Oprava MR Školní ulice	2002	Ano	
Lhota Rapotina	Místní komunikace	2002-03	Ano	3 218 (vlastní)
Skalice n.Sv.	Rekonstrukce Školní ulice	2002-03	Ano	2 750
Skalice n.Sv.	Bytová výstavba v lokalitě „Na Skále“ – rozšíření technické infrastruktury	2002-04	Ano	4 088
Doubravice n.Sv.	Infrastruktura ploch pro výstavbu rodinných domů (lokality Zázmolí, Větrná a Klemov)	2002-10	Ano	450
Doubravice n.Sv.	Rekonstrukce veřejných ploch (nám. Svobody, Soukupovo nám.)	2002-10	Ano	1 100 (dotace 500, vlastní 650)
Doubravice n.Sv.	Výsadba alejí, údržba a obnova okrasné zeleně	2002-10	Ano	50
Doubravice n.Sv.	Rozšíření kapacity školní kuchyně	2002-10	Ano	ZŠ – 1 500, MŠ – 2 300
Doubravice n.Sv.	Výstavba víceúčelového objektu pro potřebu provozu sportovního areálu	2002-10	Ano	5 300 (dotace 500, vlastní 4 800)
Kuničky	Oprava místních komunikací	2002-10	Ano	3 000 (dotace, půjčka, vlastní)
Kuničky	Požární nádrž – oprava a vyčištění	2002-10	Ano	150
Kuničky	Vybudování dětského hřiště	2002-10	Ano	50
Skalice n.Sv.	Organizace poutí	2002-10	Ano	

Skalice n.Sv.	Podpora kopané	2002-10	Ano	40 / rok
Chrudichromy	Rekonstrukce místních komunikací – část IV	2003-04	Ano	1 063 (dotace 100, vlastní 963) + 159 vlastní na dokončení
Jabloňany	Rekonstrukce dětského hřiště u budovy školy	2003-04	Ano	100 (dotace 50, vlastní 50)
Jabloňany	Dovybavení tělocvičny místní školy	2004-05	Ano	30
Jabloňany	Společenský areál za školou	2004-05	Ano	100
Skalice n.Sv.	Dokončení rekonstrukce Školní ulice	2004-06	Ano	6 249
Skalice n.Sv.	Základní škola - vybudování počítačové učebny	2004-06	Ano	30 + INDOŠ
Skalice n.Sv.	Vybudování knihovny v budově obecního úřadu	2004-06	Ano	3 047
Jabloňany	Rekonstrukce místních komunikací	2004-07	Ano	400
Skalice n.Sv.	Vybavení nové knihovny počítačem a internetem	2006	Ano	20
Kuničky	Oprava obecních budov (obecní úřad, hasičská zbrojnice, kaple)	2002-10	Částečně	kaple 200, hasička 750
Jabloňany	Rekonstrukce veřejného osvětlení	2003-06	Asi 30%	30
Skalice n.Sv.	Rekonstrukce chodníků v obci	2003-10	Částečně	1 023
Skalice n.Sv.	Mateřská škola – dovybavení dětského hřiště a venkovního zázemí	2004-06	Částečně	120
Skalice n.Sv.	Obnova požární nádrže	2008-10	Částečně	300

Zdroj: Strategie rozvoje mikroregionu Svitava, GaREP - Společnost pro regionální ekonomické poradenství, 2008

Příl. 8: Mikroregion Svitava – seznam nadobecních projektů

Navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název projektu	Předpokládané období realizace	REALIZOVÁNO (ano-ne)	Komentář
Mikroregion Svitava	Třídění komunálního odpadu se zapojením do systému EKOKOM	2002-10	Ano	
Mikroregion Svitava	Cyklotrasy v mikroregionu	2003-04	Ano	1. Značení cyklotras (nositelem Doubravice n. S.) 2. Odpočinková místa k cyklotrasám (nositelem Kuničky)
Mikroregion Svitava	Výsadba zeleně	2002-03	Částečně	
Mikroregion Svitava	Společná propagace kulturních, sportovních a společenských akcí (např. formou Ročenky mikroregionu)	2002-10	Částečně	Kalendář 2006, skládačky, pohlednice
Skalice n.Sv. (Lhota Rapotina)	Výstavba pěší stezky Lhota Rapotina – Skalice n.Sv. (železniční stanice)	2002-10	Částečně	
Skalice n.Sv. (mikroregion Svitava)	Zavedení informačního systému státní správy do všech obecních úřadů mikroregionu	2002-10	Částečně	IPO Antee
Skalice n.Sv. (Jabloňany, Obora)	Školství (vybudování počítačové učebny, tělocvičny, posilovny, učebny, kabinetu a bytu, obnova školní zahrady)	2002-10	Částečně	*) související projekty jsou uvedeny pouze za Skalici nad Svitavou, nikoliv jako nadobecní

Zdroj: Strategie rozvoje mikroregionu Svitava, GaREP - Společnost pro regionální ekonomické poradenství, 2008

Příl. 9: Fotografická dokumentace městyse Doubravice nad Svitavou (zdroj vlastní)

(1) Pohled z východu od obce Kuničky na ulici 28. října, v pozadí Velký Chlum

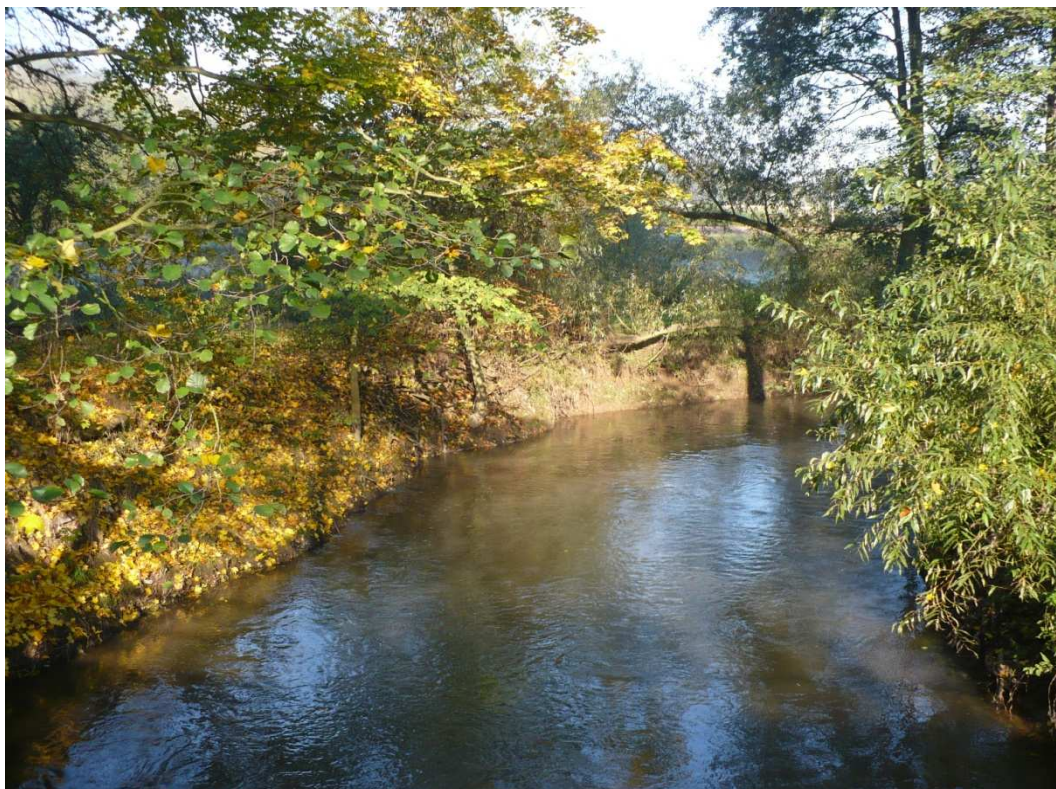
(2) Pohled z východu také od Kuniček

(3) Soukopovo náměstí – základní škola (1.- 5. třída) a pomník zemřelých z 2. světové války

(4) Soukopovo náměstí – kostel svatého Jana Křtitele

(5) Řeka Svitava – vedle náhonu na turbínu, Hamry

(6) Řeka Svitava – regulované koryto pod mostem spojující Doubravici s Klemovem

(7) Nově vybudované dětské a multifunkční hřiště, za topoly velké fotbalové hřiště, pohled z ulice Hybešova

(8) Vlakové nádraží, na okraji části Klemov

(9) Nově vybudovaný most nad řekou Svitavou spojující Doubravici a Klemov
(opravy proběhly v roce 2001)

(10) Klemov – nově vznikající zástavba